ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΧΛΩΡΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

Ἔτος Πρῶτον.—Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Ἰουνίου 1879.—Τεῦχος Ἕκτον.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΔΕΛΗΓΙΩΡΓΗ.

Ὁ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον ἀπαραμυθήτως θρηνεῖ σήμερον ὁ ἑλληνισμός, καὶ λίαν δικαίως, ἦτο καθ' ὑπερβολὴν ΘΡΗΣΚΟΣ, ὡς κοινῶς λέγομεν, καὶ ἓν τῶν αἰτίων ἅπερ κατέστησαν αὐτὸν τοσοῦτον ἄγρυπνον φύλακα τῶν δικαιωμάτων τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἅτινα παρώρμησαν αὐτὸν ὅπως τοσοῦτον δραστηρίως ἐνεργήσῃ ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τιμωρίας τῶν κατ' αὐτῆς ἀνταρτῶν Βουλγάρων, ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως τὸ αἴσθημα τῆς εὐλαβείας αὐτοῦ πρὸς τὰ καθεστῶτα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας.

Ὁπότε μετὰ τοῦ κ. Ν. Περόγλου καὶ τοῦ κ. Λεωνίδου Δεληγιώργη, ἀδελφοῦ τοῦ ἀειμνήστου πολίτου, ἐξεδίδομεν καὶ συνετάττομεν τὸ *Μέλλον τῆς Ἀνατολῆς*, δεχόμεθα αἴφνης εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1862, ἓν ἄρθρον περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῷ κατὰ θεωρίαν μὲν κατεκρίνετο πᾶσα ἐπέμβασις τῆς πολιτείας εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, κατ' ἐφαρμογὴν δὲ κατεδικάζοντο μέτρα τινὰ δι' ὧν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ὄθωνος ἐπεζήτει τὴν παρέμβασιν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἄμβωνος εἰς προτροπὴν τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν ἵνα μένωσι πιστοὶ εἰς τὴν κειμένην βασιλικὴν ἐξουσίαν. Τὸ ἄρθρον συντεταγμένον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἐπαμεινώνδου Δεληγιώργη ἦτο γεγραμμένον μετὰ πολλῆς λογικῆς καὶ μετὰ πάθους θρησκευτικοῦ ὅπερ προώριστο νὰ ἐμποιήσῃ μεγάλην αἴσθησιν εἴς τε τὰ πλήθη καὶ τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλὰ ἀντέκειτο πρὸς τὰς ἰδέας τῆς πλειονοψηφίας τῆς συντάξεως καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ δημοσιευθῇ ἢ ὡς ξένον, μετ' ἀστερίσκων· διότι, ἂν καὶ ἡ ἐφημερὶς ἐκείνη παρεστάθη ὡς τυφλὸν ὄργανον τοῦ Κ. Ε. Δεληγιώργη ἡμεῖς δὲ ἐσυκοφαντούμεθα ὡς ὑπεύθυνοι συντάκται αὐτοῦ, οὐδέποτε ἐπαύσαμεν ἐργαζόμενοι ἐν πλήρει ἀνεξαρτησίᾳ φρονημάτων, ἐθεωροῦμεν δὲ μόνον ὡς εὐτύχημα ἡμῶν ὅτι ἐν ὀλίγοις διέφερον ταῦτα τῶν τοῦ Κ. Δεληγιώργη. Συναντηθέντες μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ τρεῖς συντάκται τοῦ *Μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς* ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐλάβομεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον καὶ ἐκθέσαντες τὰ ἐπιχειρήματα δι' ἃ δὲν ἠδύνατο ἡ ἐφημερὶς νὰ οἰκειοποιήσηται αὐτὸ ἠκούσαμεν παρ' αὐτοῦ ζωηροτάτας ἐκφράσεις ἐκδηλούσας τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἡμετέρων αἰσθημάτων, ἀλλὰ κατενοήσαμεν συγχρόνως ὅτι πρὸς τοῖς πολιτικοῖς λόγοις τοῦ παρόντος οἵτινες ὑπηγόρευσαν αὐτῷ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ σκέψεις ἐνεπνέετο καὶ ὑπὸ βαθείας ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ εὐκλεὲς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παρελθόν. Ἀπαντῶν εἰς τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπί τινος φράσεως δι' ἧς ἐκακίζετο ὁ ἀοίδιμος Φαρμακίδης, πρὸς οὗ τὴν μνήμην ἡ σύνταξις τοῦ *Μέλλοντος τῆς Ἀνατολῆς* βαθύτατον ἔφερε σέβας «καὶ ἐγώ, εἶπε, τιμῶ καὶ γεραίρω τὸν ἄνδρα ὅστις πολλαχῶς εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἀλλ' οὐδέποτε ἀνεμνήσθην ἄνευ λύπης διατάξεών τινων τῆς ἐπὶ Ἀρμαρσβὲργ εἰσαχθείσης, ὑπ' ἐκείνου δὲ ἐνθαρρυνθείσης νομοθεσίας, ἐξ ἧς οἱ ἀλλόδοξοι Βαυαροὶ ὁρμώμενοι ἐξεποίουν ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς ἀγυιαῖς τὰ ἱερὰ τῶν μονῶν σκεύη, χωρὶς κἂν τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς σκοπόν τινα ἱερόν.» Ἵνα μὴ μακρηγορήσω δὲν μεταφέρω ἐνταῦθα τὰς ὑφ' ἡμῶν γενομένας ἀναντιρρήσεις καὶ οἷά τινα ἀντετάξαμεν ὅπως καταδείξωμεν ὅτι τὴν κατάχρησιν ἐκείνην τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας πρῶτος ὁ ἀείμνηστος Φαρμακίδης διὰ τῆς φοβερᾶς αὐτοῦ γραφίδος καὶ γλώσσης σφοδρῶς κατεδίκασε, καὶ σπεύδω εἰς ὑπόμνησιν ἄλλων συμβάντων καταδεικνυόντων τὴν πρὸς τὰς παραδόσεις εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρός. Τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἀφίγμαι πλειόνων λόγων περὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐπεισοδίου, ὅσῳ ὁ ἀοίδιμος Ε. Δεληγιώργης ἐπί τε τῆς πολυκρότου δίκης τῶν Σιμωνιακῶν ἀρχιερέων καὶ ἐπὶ τῶν γεγονότων ἅπερ βραδύτερον ἀνεπτύχθησαν ἐκ τῆς καταδίκης αὐτῶν, ἐπολιτεύθη οὕτως ὥστε ἐφαίνετο τροποιήσας ὁπωσοῦν τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ δοξασίας περὶ πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ πιστεύων ὅτι ἔνθα ἡ πολιτεία ὁμόδοξός ἐστι τῇ ἐπικρατούσῃ θρησκείᾳ ἔθνους τινὸς ὀφείλει ἐξασκεῖν τὴν προσήκουσαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τηρεῖν ἀνεπάφους τὰς μεγάλας αὐτῆς βάσεις, καθ' ἃς ἡ ἠθικὴ καὶ

ἡ τιμιότης πρέπει νὰ βασιλεύωσι παρ' οἱαδήποτε ἐξουσίᾳ καὶ νὰ καθοδηγῶσιν οἱονδήποτε ἄρχοντα, εἴτε πνευματικὸν εἴτε λαϊκόν.

Μίαν ὥραν περίπου μετὰ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν τῆς τελευταίας ἑβδομάδος (ἤτοι τῆς *τυρινῆς*) τῶν ἀπόκρεω τοῦ 1862, ὁ ἐπιστάτης τῶν φυλακῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις περιβοήτου Μενδρεσὲ εἰσβάλλων αἴφνης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 16 δωμάτιον ὅπου ἱκανοὶ τῶν ὑπόπτων ἐπὶ συνενοχῇ τῆς Φεβρουαριανῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ναυπλίου διατελοῦμεν καθειργμένοι, ἤρξατο κράζων τὰ ὀνόματα πάντων ἡμῶν μετὰ φωνῆς ἀπαισίως ἠχηρᾶς, ὡς εἰ προὔκειτο νὰ μετενεχθῶμεν εἰς τὸ ἰκρίωμα τῆς θανατικῆς καταδίκης. Ἐγερθεὶς πρῶτος τῆς κλίνης, διότι ἠγρύπνουν εἰσέτι, τί τρέχει, ἠρώτησα· «σηκωθῆτ' ἐπάνω, σᾶς λέγω, ἀπήντησεν» οἱονεὶ ἀπευθυνόμενος εἰς πάντας ὅσων ἀπήγγειλε τὰ ὀνόματα καὶ οἵτινες τῳόντι ἀφυπνίσθησαν πάντες εἰς τὴν δευτέραν κραυγήν· «σηκωθῆτε καὶ ἐνδυθῆτε μόνον, διότι καιρὸν δὲν ἔχετε νὰ δέσετε τὰ πράγματά σας· αὐτὰ θὰ σᾶς στείλωμεν ἡμεῖς μ' ἐπίτηδες πλοῖον ὅπου καὶ ἂν ὑπάγετε.» Ἡ δευτέρα αὕτη διαταγὴ ἐνεποίησεν ἡμῖν τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ μετενέγκωσιν ἡμᾶς εἰς τὰς καθύγρους εἱρκτὰς τῆς Χαλκίδος ἢ ἐν γένει εἰς χειροτέραν φυλακήν, καὶ ἐφοβοῦντο μήπως ἡ βραδύτης περὶ τὴν μετακόμισιν ἡμῶν καταστήσῃ γνωστὰ τὰ νέα αὐστηρὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως ἅτινα ἠδύναντο νὰ προκαλέσωσιν ἐρεθισμόν τινα καὶ ἐξέγερσιν ἐν Ἀθήναις. Τὴν εἰκασίαν ἡμῶν ταύτην ἐπεβεβαίωσαν αἱ σοβαραὶ ὄψεις τῶν μετὰ τοῦ ἐπιστάτου ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ δωματίου παρεστώτων χωροφυλάκων καὶ ἑνὸς ἐνωμοτάρχου, ὁ κρότος τῶν κλειδῶν ἃς κρατῶν εἰς χεῖρας ὁ ἐπιστάτης ἔσειεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ἀνὰ πᾶσαν χειρονομίαν δι' ἧς συνώδευεν οὗτος τὰς ἐπιτακτικωτέρας τῶν διαταγῶν αὐτοῦ, καὶ ἐν γένει ἡ ἀγριότης ἅπασα τῆς ὀρθρίου ἐκείνης σκηνῆς. Ἐν τούτοις ἡμεῖς παρακούοντες ὁπωσοῦν εἰς τὰ ἐπανειλημμένα κελεύσματα περὶ ταχυτέρας ἐνδύσεως ἐδέσαμεν ἐν ἀκαρεῖ τὰς στρωμνὰς ἡμῶν καὶ λαβόντες αὐτὰς ἐπὶ τῶν ὤμων ἐξήλθομεν δρομαῖοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μενδρεσὲ σπεύδοντες νὰ συναντήσωμεν τὴν περιμένουσαν ἡμᾶς τύχην καὶ ἀποχαιρετίζοντες περιπαθῶς τοὺς ἐν τῇ εἱρκτῇ τοῦ Μενδρεσὲ μέλλοντας νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ὑποδικίαν. Πληθὺς χωροφυλάκων καὶ ὅλη ἡ στρατιωτικὴ φρουρὰ τοῦ Μενδρεσὲ παρέστη ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ εἰς ἓν πρόσταγμα οὕτινος τὴν σημασίαν δὲν εἴχομεν ἐννοήσει ἠνεώχθη ἡ σιδηρᾶ πύλη τῆς φυλακῆς, ἧς ἔξωθεν εἴδομεν τὰ ἀμυδρὰ φῶτα ἱκανῶν ὀχημάτων. Ὁ ἐνωμοτάρχης ἐτοποθέτησεν ἀνὰ δύο ὑποδίκους καὶ ἀνὰ δύο χωροφύλακας εἰς ἑκάστην τῶν ἁμαξῶν, ἐμὲ δὲ ὡδήγησε μόνον εἰς κενὸν ὄχημα ἔνθα εἰσέβαλε καὶ ὁ ἴδιος μετὰ δύο χωροφυλάκων. Μακρὸς στοῖχος πεζικοῦ καὶ ἐφίππου χωροφυλακῆς παρετάσσετο ἑκατέρωθεν τῶν ὀχημάτων ἅτινα διὰ μιᾶς ἐλαύνοντα διὰ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου καὶ κάμψαντα ἔπειτα τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ ἐσαμάτησαν ἔμπροσθεν τῶν φυλακῶν τοῦ Γκαρβολᾶ ἔνθα καθεῖρκτο ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγιώργης, ὁ Κ. Καλλιφρονῆς καὶ τρεῖς ἕτεροι. Ἐνῷ εὑρισκόμεθα εἰσέτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μενδρεσὲ, κύψας ὁ ἀοίδιμος Ἀγαμέμνων Σκαρβέλλης μοὶ εἶπε σιγαλῇ τῇ φωνῇ τὰς λέξεις «μᾶς ὑπάγουν καλλίτερα, εἰς τὴν Κύθνον» μαθὼν τοῦτο παρὰ τοῦ ἐνωμοτάρχου, ὅστις εὐεργετηθεὶς ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ γέροντος συνταγματάρχου Σκαρβέλλη, ὅτε οὗτος διῴκει τὴν μοιραρχίαν Ἀθηνῶν, ἠθέλησε νὰ καθησυχάσῃ τὸν υἱὸν τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ ἀναίσθητος σχεδὸν εἰς τὰ γιγνόμενα πέριξ καὶ ἀποφασισμένος διὰ πᾶσαν περιπέτειαν, ὡς καὶ ὅλοι οἱ συνυποδίκοι, ὑπετονθόριζον καθ' ὁδὸν ᾄσμά τι τῆς *Νόρμας* «al' mia mano alfin tu sei» καὶ ἐδοκίμασα νὰ ἀστεϊσθῶ μετὰ τῶν χωροφυλάκων ἐξηγῶν αὐτοῖς τί σημαίνει αὐτὸ τὸ τραγοῦδι καὶ προτρέπων νὰ τὸ τραγουδήσωσι καὶ ἐκεῖνοι, διότι εἰς τὸ στόμα αὐτῶν μᾶλλον ἥρμοζε· «δὲν ἔχομεν τὴν διάθεσίν σας Κύριε Ἰ... μοὶ ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ ἐνωμοτάρχης μετὰ τόνου σημαίνοντος ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἔπραττον καλῶς νὰ σιωπήσω. Ἐννόησα καὶ δὲν ἐτάραξα τὴν ἡσυχίαν τῶν συνοδῶν μου ἢ κατασκευάζων ἓν χάρτινον σιγαρέτον. Φθάσαντες εἰς τὸν Γκαρβολᾶν εἴδομεν νὰ ἐξέρχωνται ἐκεῖθεν νέοι συνάδελφοι χωρὶς νὰ διακρίνωμεν ἐκ τοῦ σκότους πῶς διενέμοντο ἐν τοῖς ὀχήμασιν, ὁπότε ἀκούω τοῦ Ε. Δεληγιώργη λέγοντός μοι «καλημέρα νὰ σοῦ εἰπῶ Ἰ. . . ἢ καλησπέρα» καὶ αἰσθάνομαι αὐτὸν καθήμενον πρὸς τὰ δεξιά μου. Ὁ ἐνωμοτάρχης καταβὰς πρὸ ὀλίγων στιγμῶν τοῦ ὀχήματος ἵνα συντελέσῃ εἰς τὴν τοποθέτησιν εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν Κ. Δεληγιώργην τίνες ἦσαν οἱ ἐκ τοῦ Μενδρεσὲ συνυπόδικοι οἱ μέλλοντες νὰ συνταξειδεύσωσι καὶ μαθὼν ὅτι ἤμην μόνος ἐντὸς ἑνὸς ὀχήματος μετὰ δύο χωροφυλάκων ἐζήτησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ αὐτὸ ὄχημα. Ὁ ἐνωματάρχης διατάξας νὰ ἐξέλθῃ ὁ ἕτερος τῶν χωροφυλάκων καὶ τοποθετηθεὶς ἀπέναντι ἡμῶν μετὰ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἔσπευσε νὰ προστάξῃ νὰ μὴ ὁμιλῶμεν γαλλιστὶ, διότι ἐγὼ ἀντιχαιρετίσας τὸν κ. Δεληγιώργην καὶ κρατῶν σφικτὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄχημα ἠθέλησα νὰ τῷ ἐκδηλώσω γαλλιστὶ τὴν χαράν μου ὅτι ὁμοῦ θὰ ὑποστῶμεν τὴν οἱανδήποτε τύχην ἥτις μᾶς περιμένει καὶ τῷ διεβίβασα τὰς ὑπὸ τοῦ Σκαρβέλλη ἀνακοινωθείσας μοι εἰδήσεις.

Ἡ συνοδία ἤλασε πρὸς τὸν Πειραιᾶ πάντοτε ἐπιβλητικὴ, καὶ ἡμεῖς οὐδὲν λέγοντες καὶ καταπεπτωκότες μᾶλλον ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἀνησυχίας τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκαν ἢ ἔντρομοι κατεσκευάζομεν σιγάρα ἐπὶ σιγάρων, ὁπότε ἐγὼ ἠθέλησα νὰ διακόψω τὴν σιωπὴν καὶ νὰ πειράξω τὸν Κ. Δεληγιώργην ἐρωτῶν αὐτὸν ἂν ἔχῃ μαζύ του καφὲν τῆς Μόκκας, διότι μόνον τοιοῦτον συνείθιζε νὰ πίνῃ. Ὁ ἐνωμοτάρχης μὴ ἐννοῶν τί θὰ εἰπῇ καφὲς τῆς Μόκκας καὶ ὑποθέτων ὅτι συνθηματικῶς συνδιελεγόμην μετὰ τοῦ συνυποδίκου καὶ συνωμότου ἐν τῷ ὀχήματι «σᾶς ἐπαναλαμβάνω, Κύριε, Ἰ. . . . εἶπε, ὅτι δὲν ἐπιτρέπονται λόγια τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοῶ». Θεωρῶ περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι μικρός τις διάλογος ἠκολούθησε μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐνωμοτάρχου πρὸς ἐξήγησιν τῶν *ἐπικινδύνων* μου λέξεων, ὅστις ἀμέσως κατέληξεν εἰς βαθεῖαν σιγὴν μέχρι τῆς εἰς Πειραιᾶ ἀφίξεως ἡμῶν. Ἦτο ἤδη ἡ πέμπτη σχεδὸν πρωϊνὴ ὥρα καὶ ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν οὕτως ὥστε ὅτε κατέβημεν τοῦ ὀχήματος ἠδηνήθημεν νὰ ἀντικρυσθῶμεν μετὰ τοῦ Κ. Δεληγιώργη καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμεν κάλλιον τὰς ὄψεις ἀλλήλων, αἵτινες ἀπὸ ἑβδομάδων ἤδη δὲν εἶχον ἴδει ἡ μία τὴν ἄλλην· ὡς ἐξ ὁρμεμφύτου ἐμειδιάσαμεν ἄρα ἀντικρυσθέντες ὑπὸ τὸ λυκαυγὲς καὶ ἐσφίξαμεν τὰς χεῖρας εἰπόντες ἓν ἐγκάρδιον *καλημέρα*. Λέμβοι τινὲς ἕτοιμοι παρέλαβον ἡμᾶς καὶ τὰ πράγματα ἡμῶν μετὰ ἡμισείας περίπου ὥρας ἐλευθέραν συνάντησιν ὅλων ἐπὶ τῆς προκυμαίας, καθ' ἣν εἴδομεν τίνες οἱ ἐκ τοῦ Μενδρεσὲ καὶ τοῦ Γκαρβολᾶ ἐκλεκτοὶ τῆς Κυβερνήσεως ὑπόδικοι καὶ καθ' ἣν ἐπανελαμβάνετο μὲν ἡ φήμη ὅτι μεταφερόμεθα εἰς Κύθνον, ἀλλὰ δὲν ἐπιστεύετο ὑπὸ πάντων. Ce sont des aventures, mon cher, μοὶ εἶπεν ὁ μακαρίτης Α. Πετσάλης ἀγαπῶν τὴν χρῆσιν τῆς Γαλλικῆς καὶ θέλων δι' ἐπιφωνήσεων τοιούτων νὰ καλύψῃ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ, διότι ἦν μὲν ἐπίσης γενναῖος ὡς πάντες οἱ συνυπόδικοι ἀλλὰ ἧττον ὑπομονητικὸς καὶ, ἐπιτραπήτω μοι ἡ ξενικὴ λέξις (διότι τὴν ἀντιστοιχοῦσαν Ἑλληνικὴν ἀγνοῶ), *μαχμουρικώτερος* ὅλων.

Ἐπὶ τέλους ἐπιβάντες εἰς τὴν *Πληξαύραν*, δέκα τὸν ἀριθμὸν, μετὰ δέκα χωροφυλάκων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐνωμοτάρχου Πέτρου καλουμένου καὶ ἐκ Μάνης καταγομένου—ὅστις εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μέχρι τῶν θλιβερῶν σκηνῶν εἰς ἃς ἀπέληξεν ἡ ἐν Κύθνῳ διαμονὴ ἡμῶν προσηνέχθη ἡμῖν ὅσον ἔνεστι προσηκόντως—καὶ μετὰ ἑνὸς ἰδιαιτέρου πολιτικοῦ ἐπιστάτου εὑρέθημεν ἀπέναντι τοῦ Κ Λαζάρου Κριεζῆ κυβερνήτου τῆς «Πληξαύρας» καὶ ἀξιωματικοῦ διακεκριμένου, ὅστις, χωρὶς μηδὲν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ νὰ παραβῇ, ἐξετέλεσεν ὅσον ἦν δυνατὸν ἀβροφρόνως τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ. Ἦτο ἡ Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἐπιστάται καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης εἴχομεν προμηθευθῆ ὅ,τι πρόχειρον ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἐν Πειραιεῖ τοιαύτην πρωϊνὴν ὥραν, τὰ δὲ κρεατινὰ ἐδέσματα ἦσαν τὰ προχειρότερα πάντων. Κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν ἠρχίσαμεν ὅλοι νὰ ῥιπτώμεθα εἰς τὰς προμηθείας ἡμῶν, καὶ μόνος ὁ Κ. Δεληγιώργης ἐφαίνετο, καίτοι ἔχων ὄρεξιν, στενοχωρούμενος καὶ στρέφων ἔνθα κἀκεῖσε τὰς ὄψεις ὅπως ἀναζητήσῃ τυρὸν καὶ ὠά, ἐὰν τυχὸν ὑπῆρχον ἐν τῇ σωρείᾳ τῶν προμηθειῶν. Ὁ Σκαρβέλλης καὶ ἐγὼ, εἰς οὓς ἀπηυθύνθη ὡς οἰκειοτέρους πρὸς ἀναζήτησιν τοιούτων ἡμισαρακοστεινῶν, ἀλλὰ μετὰ χαμηλῆς φωνῆς οἱονεὶ φοβούμενοι τὰ σκώμματα τῶν συνοδοιπόρων, ὑπωπτεύσαμεν μόνον τὸν λόγον χωρὶς νὰ πιστεύωμεν εἰς τοσοῦτον σέβας πρὸς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις, καὶ ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἐπεφωνήσαμεν σιγὰ σιγὰ καὶ ἡμεῖς «θὰ ἦναι νόστιμον νὰ νηστεύητε σήμερον» «βεβαιότατα» μᾶς ἀπήντησεν «ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τὸ μάθωσιν οἱ ἄλλοι διότι δὲν θέλω νὰ μ' ἐκλάβωσιν ὡς ὑποκριτήν.» Ἠναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ κρεωφαγήσῃ, διότι τὰ τρόφιμα ἡμῶν δὲν ἦσαν τοσοῦτον ποικίλα ὥστε νὰ ἐκλέξῃ, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐκεῖνος τε καὶ ὁ Κ. Καλλιφρονᾶς ἔμειναν ἀκράδαντοι εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ὅπως νηστεύσωσι, καίτοι ὅλων προτρεπόντων αὐτοὺς νὰ συγγευθῶσι μεθ' ἡμῶν τὰ ἄφθονα καὶ ὡραῖα ὠά ἅτινα μᾶς ἐδώρησαν πολλοὶ ἄγνωστοι τέως πολῖται καταβάντες ἐκ τῆς κώμης εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Κύθνου ὅπου κατθείρχθημεν φθάσαντες ἐκεῖ τὴν προηγουμένην ἑσπέραν. Ὁ Κ. Δεληγιώργης μάλιστα τραχύτερον τοῦ Κ. Καλλιφορνᾶ ἐμέμφθη τὴν ἐπιμονὴν ἡμῶν προερχομένην τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἡμῶν ὑπὲρ τῆς πάντοτε ἀκροσφαλοῦς αὐτοῦ ὑγείας καὶ ἀγογγύστως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐλαιοφαγήσας διεσκέδαζε τὴν στενοχωρίαν αὐτοῦ ἀναγινώσκων τὴν Ἀγγλικὴν ἱστορίαν τοῦ Μακώλεῦ καὶ πληρῶν τὰ περιθώρια σημειώσεων ἃς μοὶ ἐπέτρεπε νὰ ἀναγινώσκω ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν. Ἀγνοῶ ἂν σώζεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ τὸ ἀντίτυπον ἐκεῖνο ἐφ' οὗ ἐσημείου τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας· ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τοῦ περικλεοῦς ἀνδρὸς ἤθελον πράξει εὐλαβὲς πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ ἔργον ἐὰν ἔσωζον ἢ ἀνεζήτουν αὐτὸ ὅπως τὸ διασώσωσι, καὶ διότι ἀναπολεῖ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῶν δοκιμασιῶν κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τοῦ σταδίου αὐτοῦ καὶ διότι, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, αἱ ἐπ' αὐτοῦ σημειώσεις κατεδείκνυον ἔκτοτε τὰς εὐγενεῖς φιλοδοξίας πολιτικοῦ ποθοῦντος μεγάλα παραδείγματα νὰ μιμηθῇ καὶ μεγάλας πράξεις, χάριν τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος αὐτοῦ, νὰ τελέσῃ.

Τὸ δὲ διὰ τῆς νηστείας δεῖγμα τῆς εἰς τὰς πατρῴας παραδόσεις ἀφοσιώσεως ἐτεκμηρίου παρ' αὐτῷ καὶ θρησκευτικὴν συνοχὴν καὶ ἰσχὺν θελήσεως, ἣν εἰς μέγαν κατεῖχε βαθμὸν ὁ Κ. Δεληγιώργης. Ὀλιγόμηνος ἦτο ἡ ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ 1862 κάθειρξις αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀρκούντως αὐστηρὰ ὥστε καὶ χαλύ-

δδινον χαρακτῆρα νὰ δαμάσῃ. Ἀντέστη ἐν τούτοις καρτερικῶς εἰς τὰς σκληρὰς αὐτῆς περιπετείας καὶ ἔσχε τὴν ἀτυχίαν, εὑρισκόμενος ἔν τινι Μονῇ τῆς Μυκώνου, ἔνθα ἐφυλακίσθη μετὰ τὰ συμβάντα τῆς Κύθνου, ἅπερ παραλείπω ἐνταῦθα ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, νὰ μάθῃ τὸν θάνατον τοῦ πρωτοτόκου ἐννεαετοῦς θυγατρίου αὐτοῦ.

Ὅτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἡγεμονικὰς ἀπένεμε τελευταῖον τιμὰς εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ περιφανοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς ἠθέλησε νὰ καταδείξῃ τὸ σέβας καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῆς εἰς τὸν δεινὸν ῥήτορα, εἰς τὸν ἀτρόμητον πρόμαχον τῶν ἐλευθεριῶν, εἰς τὸν ναυαρὸν καὶ ἐπιδέξιον κυβερνήτην, εἰς τὸν πεφωτισμένον διπλωμάτην, εἰς τὸν ἐπιβλητικὸν πολίτην ὅστις ἀπὸ τοῦ δικηγορικοῦ γραφείου ὑψώθη τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ μόνον ἱκανότητι, εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἀξιωμάτων τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ Πανελλήνιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατέςησεν ἐν μικροῦ χρόνου σχετικῶς διαστήματι. Ἀλλὰ οἱ εὐτυχήσαντες πλησιέστερον νὰ γνωρίσωσι τὸν ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οἱ ἀκούσαντες πολλάκις τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας αὐτοῦ τὸ οὖς ἐπὶ τοῦ στήθους ἀδελφικῶς τείναντες, οἱ συναρπάσαντες τὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐνδομύχων αὐτοῦ διαλογισμῶν καὶ αἰσθημάτων εὐθὺς ἅμα ἐξερχομένων τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐν στιγμαῖς πατριωτικῶν ἀνησυχιῶν καὶ ἐμπιςευτικῶν διαλόγων, ἐκεῖνοι μόνον δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσιν οἷον ἄνδρα ἀπώλεσεν ἡ Ἑλλάς. Ὁ τὰς γραμμὰς ταύτας χαράττων ἠδύνατο πρὸς πίστωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ νὰ ὑπομνήσῃ ἄλλα πλείονος λόγου ἄξια ἐπεισόδια τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐκτεθέντων· ἀλλὰ ὁ χαρακτὴρ τῆς *Χλωρίδος* ἤθελεν εἶσθαι ἀσυμβίβαστος πρὸς γεγονότα ἐν οἷς ἡ πολιτικὴ διαδραματίζει τὸ πρώτιστον πρόσωπον· ἐκτὸς δὲ τούτου τὸν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἐπαμεινώνδου Δεληγιώργη λόγον ἀνέλαβον καὶ κατέχουσιν ἀκόμη οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ, δειχθέντες ἀληθῶς ἀνώτεροι ἑαυτῶν ἐν τῇ ἐγκαρδίῳ ἀποθρηνήσει τοῦ ἐπιφόβου αὐτῶν πολεμίου, ὡς ὀρθῶς οἱ ἴδιοι ἀπεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ οἱ στενότεροι φίλοι, ἐν οἷς ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ καταλέγηται καὶ ὁ γράφων, δὲν θὰ λαλήσωσι προσηκόντως περὶ αὐτοῦ ἢ ὅταν τὸ πάγκοινον πένθος διαδεχθῇ ἡ ἐμβριθὴς μελέτη τῶν πράξεων τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνδρῶν εἰς ὧν τὴν χορείαν διαπρεπῆ θέλει καταλάβει θέσιν καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγιώργης.

Ο. Ι.

Ο ΨΙΑΘΟΠΩΛΗΣ ΕΡΝΕΣΤΗΣ.

Α.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1847 παιδίον πενιχρῶς ἐνδεδυμένον ἵστατο ἐνώπιον μεγαλοπρεποῦς καταστήματος καὶ ἐθεώρει μετὰ θαυμασμοῦ τὰ ἐκτεθειμένα ἀθύρματα. Ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του ἔφερε δέσμην ψιάθων μικρῶν, ἐκ τοῦ εἴδους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον κατασκευάζουσιν οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ τῆς Δρέσδης χωρίων.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐθαύμαζεν ὁ ῥακενδύτης παῖς μὲ ζηλότυπον ὄμμα τὰ παιγνίδια καὶ θὰ ἐσκέπτετο ὁ δυστυχὴς ὅτι δὲν εἶχε πατέρα, ὁ ὁποῖος νὰ τῷ ἀγοράσῃ τι ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Αἴφνης τὸ ὡρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Σταυροῦ σημῆναν τὴν 9αν μ. μ. ἀνέμνησεν αὐτῷ ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ σπεύσῃ τὴν πώλησιν τῶν ψιάθων του, ἐὰν δὲν ἤθελε νὰ φθάσῃ ἀργὰ εἰς τὸ τρεῖς ὥρας ἐκεῖθεν ἀπέχον χωρίον του.

Ἔχων τὸν νοῦν ἀκόμη εἰς τὰς ἁμαξίδας, τὰ τύμπανα, τὰ πλοιάρια, τὰ ἱππάρια καὶ λοιπὰ ἀθύρματα τοῦ καταστήματος, εἰσῆλθεν εἰς μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν, ἀνέβη τὴν κλίμακα καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ πρώτου πατώματος. Ὑπηρέτης λαμπρῶς ἐνδεδυμένος ἤνοιξε καὶ ἰδὼν τὸν πτωχὸν παῖδα ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ·

— Τί θέλεις ἐδῶ, βρωμόπαιδο; σὰν κι' ἐσένα ζητιανάκια δὲν ἐμβαίνουν εἰς οἰκίας, ὡς τὴν ἰδικήν μας.

— Ἀγόρασε, Κύριε, μία ψάθα, εἶπε μὲ τρέμουσαν φωνὴν τὸ παιδίον, ἐκπλαγὲν ἀπὸ τὴν βάρβαρον τοῦ ἀχρείου ὑπηρέτου συμπεριφοράν.

— Βρὲ σκουλήκι! ἡμεῖς ἔχομε ἀγγλικοὺς τάπητας· τέτοια κουρέλια 'σὰν τὰ δικά σου δὲν τὰ χρειαζόμεθα. Ξεκουμπίσου ἀλλοῦ νὰ πωλήσῃς τὴν ψραμάτια σου, παληοατσίγγανε!

—Ἀγόρασε, εὐγενέστατε Κύριε! λυπήσου με, κρυόνω . . . τὸ χωρίον μας εἶναι μακράν· λυπήσου τὴν μητέρα μου, Κύριε . . . μὲ περιμένει νὰ τῆς πάγω ψωμί.

— Ξεκουμπίσου σὲ εἶπα, ζητιάνε! νὰ μὴ σοῦ δώσω καμμιὰ καὶ σοῦ φανῇ ὁ οὐρανὸς σφονδύλι, ἐκραύγασεν ὁ ἄσπλαγχνος ὑπηρέτης, καὶ ἐσήκωσε τὸν πόδα του διὰ νὰ λακτίσῃ, ὡς ἀνθρωπόμορφος ὄνος, τὸν πτωχὸν ψιαθοπώλην. Κατὰ τὴν ςιγμὴν ὅμως ταύτην ἐφάνη εἰς τὴν θύραν Κυρία, κομψότατα ἐνδεδυμένη, ἡ οἰκοδέσποινα, ἥτις πλησιάσασα τὸν παῖδα — Τί θέλεις, παιδί μου, τὸν ἠρώτησεν· εἶτα ἀποτεινομένη πρὸς τὸν προφανῶς κατησχυμμένον ὑπηρέτην εἶπε·

— Τί θόρυβος εἶν' αὐτός, Πέτρε;

— Αὐτὸ τὸ βρωμόπαιδο, Κυρία, ἐπιμένει νὰ ἀγοράσω ταῖς ψάθαις του, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης.

— Πρῶτον, Πέτρε, τὸ παιδὶ δὲν σοῦ ἔκαμε τίποτε διὰ νὰ τὸ ἀποκαλῇς βρωμόπαιδο, ἔπειτα τί ἄδικον εὑρίσκει ἡ ὑψηλότης σου εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ παιδιοῦ· διότι θέλει νὰ πωλήσῃ τὰς ψάθας του, διέπραξε κἀνὲν σφάλμα; ἐπανέλαβε ζωηρῶς ἡ Κυρία. Ἔλα, μικρέ μου, πάρε αὐτὰ τὰ πέντε γροσάκια καὶ δόσε μέσα εἰς τὴν μαγείρισσαν μίαν

ψάθαν . . . Θεέ μου! πόσον μελανὰ εἶναι τὰ χεράκια σου· πήγαινε, παιδάκι μου, νὰ θερμανθῇς εἰς τὸ μαγειρεῖον· ἀλλ' ὄχι· καλλίτερα ἔλα μαζύ μου.

Τὸ παιδίον ἠκολούθησε τὴν εὐγενῆ Κυρίαν, καὶ διελθὼν μακρὸν ἐστρωμένον διάδρομον, ἔφθασε μετ' αὐτῆς εἰς θερμὸν δωμάτιον, ὅπου ἡ μαγείρισσα καὶ ἄλλη τις ὑπηρέτρια, καθήμεναι παρὰ τράπεζαν, ἐκαθάριζον λαχανικά.

Ἀμφότεραι αἱ ὑπηρέτριαι ἐφάνησαν κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν ἦσαν πολὺ εὐχαριστημέναι ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ παιδίου, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸ ἐκφράσωσιν ἐνώπιον τῆς Κυρίας, ἥτις διέταξε νὰ τῷ δοθῇ ῥόφημα, κρέας καὶ λαχανικά.

Ἅμα ἐξῆλθεν ἡ Κυρία, ἤρχισεν ἀμέσως ἡ φλύαρος μαγείρισσα Ἑλενιὼ νὰ λέγῃ·

—Τί ἰδέαις ποῦ καταβαίνουν καμμιὰ φορὰ αὐταῖς τῆς κοκκώναις· κύτταξε τώρα μᾶς κουβάλησε αὐτὸ τὸ κουρελιάρικο νὰ τὸ δώσῳ νὰ φάῃ, 'σὰν νὰ μὴ τοῦ ἔφθανε ἕνα κομμάτι ψωμὶ 'ς τὸ χέρι· ναί, ἂς περιμείνῃ, ποῦ θὰ τὸ βάλω 'ς τὸ τραπέζι μας καὶ μὲ τὰ σερβίτσιά μας νὰ φάῃ· νά, ἂς κάτσῃ ἐκειδανὰ 'ς τὴ πλύστρα κοντὰ κι' ἂς πλευριτώσῃ.

— Ξέρεις τί λέγω μέσα μου, καϋμένη Λενιώ, εἶπεν ἔπειτα Κατήγκω ἡ μεσιά, ἂμ' ἂν ἦνε καὶ τίποτε κλέφτικο; ἂμ' ἂν ἔχῃ καὶ τίποτε ψείραις· ποῦ μᾶς ἠύρε! Δυστυχία, νὰ σοῦ πῶ δὰ τέτοια κοκκώνα! Ναί, δὲ σοῦ λέγω, ν' ἀγαπᾷς τὸ φτωχὸ καὶ νὰ τὸν ἐλεᾷς, ἀλλ' ὄχι δὰ πάλι καὶ τόσο.

Ἔπειτα δὲ στραφεῖσα πρὸς τὸν παῖδα, ὅστις ἱστάμενος ἐνώπιον ἑστίας ἐθερμαίνετο ἀτάραχος, ὡς ἂν μὴ ἤκουε τοὺς λόγους τῶν γυναίων, εἶπε·

— Νὰ σοῦ πῷ σύ! δὲν ἀκοῦς, ἐσένα λέγω, τί κουφάθηκες; ἀκόμη δὲν ἤβγαν τὰ κολοκύθια· ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

—Ἀπὸ τὸ Ποτσνάπελ, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

— Πόσων χρονῶ εἶσαι, τσαχπινάκι; ἠρώτησεν ἔπειτα ἡ μαγείρισσα, μασσῶσα συγχρόνως τὴν μαστίχην της.

— Σ τὰ κεράσια θὰ ἦμαι ἑπτὰ χρονῶ.

— Χᾶ, χᾶ, ἐκάγχασεν ἡ Κατήγκω· τί ζωντόβολα ποῦ εἶν' αὐτοὶ οἱ χωριάτες! — μὴ παραξενεύεσαι, ἀναγνῶστα, διότι ἐκείνη ἦτον, φαίνεται, ἀπὸ τοὺς Παρισίους. — Ἔπειτα ἠρώτησε·

— Πῶς λένε σὺ τὴ 'μορφονιὰ ποῦ σ' ἔκανε; πῶς σὲ λὲν ἐσένανε;

— Ἐμένα μὲ λέγουν Ἐρνέστη, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ μας μὲ παρανομιάζουν ψαθοερνέστη, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

Μετ' ὀλίγον ἡ μαγείρισσα, τελειώσασα τὸ ἔργον της, ἠγέρθη καὶ ἀφ' οὗ διώρθωσε τὸ φακιόλι της, ἐνώπιον μικροῦ καθρέπτου, εἶπε·

— Λέμε, λέμε, καϋμένη Κατήγκω! ἀλλὰ συλλογίσου καὶ λιγάκι μὲ τέτοια ψύχρα νὰ γυρίζῃ τὸ δυστυχισμένο ἀπὸ θύρα, σὲ θύρα, μ' αὐτὰ τὰ κουρέλια, καὶ νὰ ἦνε καί πεινασμένο. Ἂς τῷ δώσῳ τῷ δυστυχισμένῳ νὰ φάῃ, τάχατες δὲν τὸ 'γέννησε κι' αὐτὸ μάνα;

Τοὺς λόγους τούτους εἰποῦσα ἡ Ἑλενιὼ, μεταμελουμένη τρόπον τινὰ διὰ τοὺς πρώτους λόγους, παρέθηκε πινάκιον ζωμοῦ ἐσταύρωσε τοὺς ἀνταξίους τῆς Ἥρας, τοὐλάχιςον κατὰ τὸ πάχος, βραχιονάς της, καὶ ἐθεώρει, μειδιῶσα, τὸν παῖδα, ὅστις θερμανθεὶς ἤδη ἐκάθητο παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ, κρατῶν τὸ κοχλιάριον, ὡς ἂν ἦτο καλῶς ἀνατεθραμμένον παιδίον. Ὅτε εἶδε τὸ κρέας καὶ τὰ χορταρικὰ, τὰ ὁποῖα ἔφερεν ἔπειτα ἡ Ἑλενιὼ, ἐστέναξε βαθέως.

—Κἄτι βαρυαναστενάζεις, μικρό μου, 'σὰν νὰ ἦναι ἐρωτοκτυπημένος; πὰς κι' ἔχεις κἀμμιὰ λερωμένη καὶ σύ; ἠρώτησε μειδιῶσα καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἀλλάξῃ τρόπον, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ κατορθώσῃ, ἡ Κατήγκω.

— Ἀναστενάζω, κοκκώνα, διότι δὲν 'μπορῶ νὰ φάγω περισσότερον, εἶπε τὸ παιδίον· ἡ κοκκώνα, προσέθηκε δεικνύων τὴν μαγείρισσαν, μοῦ ἔδωκε πάρα πολλὴ σοῦπα· ἡ καϋμένη ἡ μητέρα μου νὰ εἶχε αὐτὸ τὸ κρέας!!.... Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἡ Ἑλενιὼ τότε συγκινηθεῖσα ἀπὸ τὴν φιλοστοργίαν τοῦ παιδὸς τῷ εἶπεν·

— Ἔγνοια σου, Ἐρνέστη μου, μὴν κλαῖς· θαρρῶ πῶς εἶσαι καλὸ παιδὶ καὶ θὰ σοῦ τυλίξω τὸ κρέας αὐτὸ σ' ἕνα κομμάτι χαρτί, νὰ τὸ πᾷς τῆς μάνας σου . . . νά, στάσου, πάρε καὶ δυὸ αὐγὰ καὶ λέγω τῆς κοκκώνας πῶς ἔβαλα δύω παραπάνω 'ς τὴν κρέμα· τάχατες μὲ δύω αὐγὰ θὰ φτωχάνῃ ὁ τσελεμπής;

Δάκρυα χαρᾶς ἐπλημμύρησαν τὸ ὠχρὸν καὶ ἰσχνὸν τοῦ ψιαθοπώλου πρόσωπον . . . Εὐχαριστήσας τὴν Ἑλενιὼ καὶ τὴν Κατήγκω, ἐφορτώθη τὰς ὑπολειφθείσας δύο ψιάθους καὶ ἀνεχώρησε.

Τῇ ἐπαύριον μεγάλη κίνησις ἐπεκράτει ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μυστικοσυμβούλου καὶ προέδρου τοῦ ἐφετείου, Χάλιγγ, ὅστις ἦτο πλούσιος καὶ φιλόξενος. Ἡ σύζυγός του, ἐξ ἐπιφανοῦς τῆς Δρέσδης οἰκογενείας καταγομένη, ἦτο, ὡς ἡμεῖς ἤδη γνωρίζομεν, εὐγενὴς καὶ φιλάνθρωπος εἰς ἄκρον. Τὰ Χριστούγεννα ἑορτάζοντο πάντοτε μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος παρ' αὐτοῖς· καὶ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο συνηθροίσθησαν πολλοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι, διὰ νὰ συνεορτάσωσιν ἐν τῇ εὐρυχώρῳ τοῦ Χάλιγγ αἰθούσῃ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος. Ἕκαςος ἐκ τῶν παρευρισκομένων ἔλαβε τὸ δῶρον τῶν Χριστουγέννων (wurde bescheert, ὡς λέγουσιν οἱ Γερμανοί)· ἡ τετραετὴς Κλάρα, ἡ μονογενὴς τοῦ συμβούλου θυγάτηρ, ἔλαβε τὰ πολυτιμότερα δῶρα.

Ἐνῷ οἱ ξένοι συνδιελέγοντο καθήμενοι πέριξ τοῦ δένδρου τοῦ Χριστοῦ, ἡ κυρία Χάλιγγ, αἰσθανθεῖσα ζέστην, ἦλθε καὶ ἐκάθησεν ἐνώπιον τοῦ

παραθύρου, ἐστήριζε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς ὑέλου διὰ νὰ δροσισθῇ καὶ ἔβλεπε πρὸς τὴν κάτωθι λεωφόρον. Ἡ λαμπρὰ λάμψις τῆς πανσελήνου καὶ τοῦ ἀεριόφωτος καὶ ἡ καταπεσοῦσα χιὼν ἐπέτρεπον εἰς τὴν κυρίαν νὰ διακρίνῃ τοὺς διαβάτας. Τυχαίως ρίψασα τὰ βλέμματα ἐπὶ παιδὸς φορτωμένου ψιάθους, ἀνεγνώρισε τὸν παρ' αὐτῇ φιλοξενηθέντα χθὲς Ἐρνέστην. Ἀμέσως, ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης αἰσθήματος παρακινηθεῖσα, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, καὶ διέταξε τὸν ὑπηρέτην νὰ κράξῃ τὸ παιδίον. Ὁ ὑπηρέτης ἐξῆλθε καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ἐπέστρεψε καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Ἐρνέστης μας φορτωμένος τὰ ἐμπορεύματά του.

— Τί ἔκαμνες τόσον ἀργὰ εἰς τὸν δρόμο, παιδάκι μου; τὸν ἠρώτησεν ἅμα εἰσελθόντα ἡ Κυρία.

— Ἔβλεπα τὰ παράθυρά σας, κυρία, τὰ ὁποῖα λάμπουν τόσο.

— Καὶ δὲν κρυόνεις;

— Κρυόνω, ἀλλὰ μ' ἀρέσκει πολὺ νὰ βλέπω τὰ φῶτα.

— Εἶδες ποτέ σου ἀναμμένον δένδρον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ παῖς ἔνευσεν ἀποφατικῶς.

— Δυστυχισμένον πλάσμα!!! καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃς ἀπόψε εἰς τὴν μητέρα σου; Πόσας ὥρας ἀπέχει τὸ χωρίον σας;

— Τρεῖς, Κυρία.

Ἐξαγαγοῦσα δὲ τὸ ἀδαμαντοκόλλητον ὡρολόγιόν της καὶ παρατηρήσασα τὴν ὥραν ἀνεβόησε.

— Παναγία μου!! εἶναι ὀκτώ!! Εὑρίσκεις εἰς τὰ σκοτεινὰ τὸν δρόμον, παιδάκι μου; Δὲν σοὶ συνέβη ποτὲ τίποτε ἀπευκταῖον; Δὲν φοβεῖσαι νὰ περιπατῇς τὴν νύκτα μόνος σου;

— Τί θὰ φοβηθῶ, Κυρία; ὅταν τύχῃ καὶ εἶναι πολὺ ἀργὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι κουρασμένος καὶ νυστάξω, ἐξαπλόνομαι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δρόμου καὶ κοιμῶμαι ὡς τὸ πρωΐ.

— Θεέμου, ἐψιθύρισεν ἡ σύζυγος τοῦ συμβούλου· εἶτα λαβοῦσα τὸν παῖδα ἀπὸ τῆς χειρὸς, τὸν ἔφερεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ διέταξε τὴν γνωστήν μας Ἑλενιώ, ἡ ὁποία ἐφόρει σήμερον τὰ καλά της, νὰ τῷ δώσῃ νὰ φάγῃ καὶ ὅταν νυστάξῃ νὰ τὸ βάλῃ νὰ κοιμηθῇ.

Οἱ ὑπηρέται τοῦ Χάλιγγ ἦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εὔθυμοι διὰ τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Κυρίους των, τὰ δὲ ὡραιότατα καὶ γλυκύτατα πλακούντια καὶ τὸ τέϊον ἐπηύξησαν ἔτι μᾶλλον τὴν εὐθυμίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφαίνοντο πολὺ ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ εὐεργετεῖν. Ἀπεφάσισαν ἀμέσως διὰ συνεισφορᾶς ν' ἀγοράσωσιν ὑποδήματα νέα διὰ τὸν Ἐρνέστην. Ἡ θαλαμηπόλος τῆς Κυρίας καὶ ἡ ντανὰ τῆς μικρᾶς Κλάρας ὑπεσχέθησαν νὰ παραγγείλωσιν εἰς τὸν ῥάπτην περισκελίδα καὶ ἐσωκάρδιον, καὶ τελευταῖον αὐτὸς ὁ ὀλίγον φιλάργυρος ἀμαξηλάτης, θέλων νὰ μιμηθῇ τοὺς συναδέλφους του, ἀπεφάσισε νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἔτρεξε νὰ φέρῃ ἐπανωφόριον, τὸ ὁποῖον ὁ υἱός του δὲν ἠδύνατο νὰ φορῇ πλέον, ὅ τι ἐμεγάλωσεν.

Ὁ δὲ Ἐρνέστης, ἀφοῦ ἐθερμάνθη καὶ ἔφαγε καλῶς, καὶ ἡ μαγείρισσα τὸν ἔνιψε καὶ τὸν ἐκτένισεν, ἐφαίνετο πολὺ ὡραιότερος παρ' ὅ,τι πραγματικῶς ἦτο.

Ὅταν οἱ Κύριοι μετέβησαν εἰς τὸ ἑστιατόριον διὰ νὰ δειπνήσουν, ἡ Κατήγκω τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἦτο τὸ δένδρον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἠρόῦ ἤναψε τὰ κηρία

— Ἔλα τώρα, ψαθᾶ μου, κύτταξε, τῷ εἶπεν.

Ὁ δὲ δυστυχὴς Ἐρνέστης ἔγεινεν ὅλος ὀφθαλμὸς καὶ ἔβλεπε καὶ ἐθαύμαζε· θὰ ἔμενε δὲ ἕως τὸ πρωΐ ἐκεῖ χάσκων, ἂν ἡ Κατήγκω, ἀκούσασα ὅτι ἐτελείωσε τὸ δεῖπνον, δὲν τὸν ἔκραζεν.

Τὸ πρωΐ ἐξυπνήσας ἔπιε καφὲν μὲ γάλα καὶ μὲ ὡραῖα παξιμαδάκια, πράγματα τῶν ὁποίων τὴν ὕπαρξιν οὔτε καθ' ὕπνους εἶδεν, ἐφορτώθη πάλιν τὰς ψιάθους του καὶ τὰ δῶρα τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἀνεχώρησεν.

Ἔκτοτε ἤρχετο τακτικώτατα καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μυστικοσυμβούλου. Ἡ Κυρία εἶχε διατάξει νὰ τῷ δίδωσι νὰ τρώγῃ, ἀλλ' ὁ διακριτικὸς Ἐρνέστης δὲν κατεχρᾶτο τῆς καλοκαγαθίας της, καὶ ἤρχετο μόνον τὸ σάββατον.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ἄνοιξις ἐνεδύθη τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα τῷ ἐδώρησαν οἱ ὑπηρέται, καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὡραίους στεφάνους διὰ τὰς ὑπηρετρίας καὶ λαμπρὰν ἀνθοδέσμην ἐξ ἴων διὰ τὴν κυρίαν, τὴν ὁποίαν τῇ ἐνεχείρισεν ὁ ἴδιος. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον διὰ νὰ τῇ τὴν προσφέρῃ, ἡ κυρία ἦτο βεβυθισμένη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ὅτε ἀπὸ τὸν κρότον τῆς θύρας καὶ τὴν ὀσμὴν τῶν ἴων διέκοψε τὴν ἀνάγνωσίν της, εἶδεν ἐνώπιόν της τὸν Ἐρνέστην, ὅστις τῇ εἶπε·

— Σᾶς φέρω ἴα, Κυρία . . . εἶναι τὰ πρῶτα ὅπου ἤνθησαν.

—Εὐχαριστῶ, παιδί μου. Καὶ ἐξαγαγοῦσα χαρτονόμισμα πέντε ταλλήρων, τὸ ἔτεινε πρὸς τὸν Ἐρνέστην, ὅστις παρετήρει μετὰ προσοχῆς τοπογραφίαν ἄνωθεν τῆς κυρίας ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀνηρτημένην.

— Σὲ ἀρέσκει αὐτὴ ἡ εἰκών; τὸν ἠρώτησε.

— Μάλιστα, Κυρία, ἔτσι ἀπαράλλακτα εἶναι 'ς τὸ χωριὸ τῆς μάμμης μου.

— Ποῦ εἶναι τὸ χωριὸ τῆς μάμμης σου;

— Εἰς τὸ Ῥάβεναου.

Ἡ Κυρία Χάλιγγ μειδιάσασα προσέθηκε·

— Τὸ εὗρες, παιδί μου· καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη εἰκονίζει μέρος τῆς παιδιάδος τοῦ Ῥάβεναου. Γνωρίζεις γράμματα;

— Ὄχι, ἀλλὰ τώρα ἤρχισα νὰ πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ δι' αὐτὸ ἔρχομαι μόνον τὸ σάββατον διὰ νὰ πωλῶ ταῖς ψάθαις μου.

— Τίς τὰς κατασκευάζει;

— Ἡ μητέρα μου, Κυρία· εἶναι χωλὴ καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς ἀγροὺς; μὲ τὸ ἡμερομίσθι.

— Καλά· εἶπε πάλιν ἡ Κυρία· φρόντισε νὰ μάθῃς γράμματα, καὶ ὁσάκις ἔρχεσαι εἰς τὴν πόλιν, ἀπαιτῶ νὰ μᾶς ἐπισκέπτησαι καὶ νὰ σοῦ δίδῃ ἡ Ἑλενιὼ φαγητόν. Τώρα πήγαινε εἰς τὸ μαγειρεῖον νὰ φάγῃς, καὶ εἰπὲ τῆς Κατήγκως νὰ φέρῃ νερὸν διὰ τὴν ἀνθοδέσμην.

Αἱ τελευταῖαι τῆς Κυρίας λέξεις ἐχαροποίησαν πολὺ τὸν Ἐρνέστην· ἔκαμε εἶδος τι ὑποκλίσεως καὶ εἶπε·

— Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Κυρία, ὅτι ἠμπορῶ νὰ σᾶς φέρω ἄνθη πάλιν; ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ μοῦ δώσητε χρήματα· ἐγὼ δὲν τὸ κάμνω διὰ τοὺς παράδες.

— Μάλιστα, παιδί μου, θὰ τὰ δέχωμαι πάντοτε εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ἡ σύζυγος τοῦ μυστικοσυμβούλου.

— Ὡραῖα! εἶπεν ὁ Ἐρνέστης καὶ ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τῆς Κυρίας.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἔφθασε πάλιν. Ἡ σύζυγος τοῦ συμβούλου προσεκάλεσε τὴν φορὰν ταύτην ῥητῶς τὸν Ἐρνέστην νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ ἑορτάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἐγνώριζεν ὅτι ὁ σύζυγός της οὐδέποτε ἀπεπειρᾶτο νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς ἀγαθοεργίας της, καὶ ἠγόρασε διὰ τὸν προστατευόμενόν της ὁλόκληρον ἐξ ἐριούχου ἐνδυμασίαν καί τινα διδακτικὰ βιβλία. Οἱ ὑπηρέται διετάχθησαν νὰ ἐνδύσωσι τὸν Ἐρνέστην τὴν νέαν ἐνδυμασίαν του πρὶν τὸν εἰσαγάγωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ὤφειλε νὰ εἰσέλθῃ διὰ νὰ ἴδῃ τὸ φεγγοβόλον δένδρον τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ παραλάβῃ τὰ βιβλία του.

Εἷς ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ συμβούλου, ὁ συνταγματάρχης Σ . . . ἰδὼν τὸ παιδίον ἠρώτησε (διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν φράσιν του) «ποίου μέρους λόγου ἐστί», καὶ ἤκουσε παρὰ τῆς κυρίας ὅσα ἡμεῖς μέχρι τοῦδε διηγήθημεν· κατενθουσιασθεὶς δὲ ἐκ τῆς διηγήσεως (καὶ τῶν πολλῶν κυπέλλων πουντσίου) ἔδωκεν εἰς τὸν Ἐρνέστην 2 τάλληρα καὶ εἶπε· «πήγαινε, παιδί μου, ἀγόρασε ὅ,τι σοῦ γουστάρῃ καὶ φέρε μού το νὰ τὸ ἰδῶ κ' ἐγώ.» τὸ παιδίον ἐξῆλθεν· ἡ δὲ κυρία Χάλιγγ προσέθηκε μειδιῶσα.

—Ὁ θεῖος κάμνει πάλιν ἀπόψε τὰ πειράματά του, θέλει νὰ ἰδῇ τί σκοπεύει νὰ πράξῃ τὸ παιδίον· εἶμαι καὶ ἐγὼ περίεργος νὰ ἰδῶ τί θὰ ἀγοράσῃ.

— Στοιχηματίζω, ἀγαπητὴ ἀνεψιά, ὅτι θὰ ἀγοράσῃ κάτι τι καλόν· τὸ παιδὶ ἔχει ὡραίους ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἴδῃς ὅτι δὲν θὰ πετάξῃ τὰ χρήματα, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης.

Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν ὁ Ἐρνέστης φέρων ὑπερμεγέθη φάκελλον περιέχοντα χάρτην ἰχνογραφικὸν, μολυβδοκόνδυλα καὶ πυξίδα χρωμάτων.

— Τί θὰ τὰ κάμῃς αὐτά, Ἐρνέστη; ἠρώτησεν ἡ οἰκοδέσποινα.

Ὁ Ἐρνέστης ἠρυθρίασε καὶ δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἂς μὴ τὸν ἐρωτῶμεν· ἐκεῖνος γνωρίζει εἰς τί θὰ τὰ μεταχειρισθῇ, εἶπεν ὁ θεῖος.

Παρῆλθον ἔκτοτε πολλοὶ μῆνες. Ὁ Ἐρνέστης ἤρχετο τακτικώτατα τὸ σάββατον μὲ τὰς ψιάθους του, τὰς ὁποίας ἅμα ἐπώλει, ἔσπευδεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μυστικοσυμβούλου. Ἡ Κυρία, τὸ θυγάτριόν της καὶ οἱ ὑπηρέται ἐλάμβανον κάθε σάββατον εὐώδεις ἀνθοδέσμας καὶ στεφάνους.

Τὸ φθινώπορον, ὁ Ἐρνέστης δὲν ἐφάνη πλέον, καὶ ὅταν παρῆλθον τρία σάββατα χωρὶς νὰ ἐπανέλθῃ, ὅλοι οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μηδ' αὐτοῦ τοῦ συμβούλου ἐξαιρουμένου, ἦσαν ἀνήσυχοι. Ἡ Ἑλενιὼ διϊσχυρίζετο ὅτι τὸ παιδίον ἔπαθε τίποτε καθ' ὁδὸν καὶ ἐλυπεῖτο πολύ· ἡ Κατήγκω δὲν παρεδέχετο τοιοῦτόν τι καὶ ἔκραζε πολλοὺς ψιαθοπώλας διὰ νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ τί ἀπέγεινεν ὁ συνάδελφός των, ἀλλ' ἅπαντες ἔλεγον ὅτι δὲν ἐγνώριζον τί ἔπαθεν. Ἀφ' ὅτου ἤρχισε νὰ συχνάζῃ εἰς τοῦ συμβούλου ὁ Ἐρνέστης, οἱ συνάδελφοί του τὸν ἐφθόνουν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ τοὺς πλησιάζῃ πλέον. Ἡ Ἑλενιὼ κατώρθωσε νὰ μάθῃ ἀπὸ μίαν ἄλλην ὑπηρέτριαν, ὅτι ἦτο υἱὸς χήρας, ἥτις ἔχασε τὸν σύζυγόν της, τίμιον τέκτονα, κατὰ τὸ πρῶτον τοῦ γάμου της ἔτος. Δὲν ἐγνώριζε τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα διὰ νὰ πληροφορηθῇ περισσότερον· οὐδέποτε ἐφρόντισεν νὰ τὸν ἐρωτήσωσιν ὅταν ἤρχετο· ἐν τῇ αἰθούσῃ οἱ Κύριοι τὸν ἀπεκάλουν « ὁ ψιαθοπώλης Ἐρνέστης », ἐν δὲ τῷ μαγειρείῳ οἱ ὑπηρέται «τὸ μωρὸ μὲ ταῖς ψάθαις», ἔπειτα «τὸ μωρὸ» ἁπλῶς, καὶ τελευταῖον, τῆς Ἑλενιῶς προεξαρχούσης, «τὸ μωρό μας».

Ἀφοῦ παρῆλθον δύο μῆνες χωρὶς διόλου νὰ φανῇ ὁ Ἐρνέστης, ἡ Ἑλενιὼ καὶ ἡ Κατήγκω ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγωσι τὴν προσεχῆ ἑορτὴν εἰς Ποτσνάπελ διὰ νὰ πληροφορηθῶσι τί ἔγεινεν ὁ προστατευόμενός των, ἀλλὰ συμβὰν ὅλως ἀπροσδόκητον ἐμπόδισε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ των. Ὁ σύμβουλος δηλ. ἠσθένησε βαρέως ἀπὸ τύφον καὶ μετ' αὐτοῦ προσεβλήθη ἡ μικρὰ Κλάρα ἀπὸ εὐλογίαν· ὅτε δὲ ἀνέῤῥωσαν ἀμφότεροι, ἐπῆλθε πλέον ὁ χειμών, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἦτο δριμύτατος. Ἡ Κατήγκω ὑπανδρεύθη καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ συζύγου της εἰς Μάϊσσεν, καὶ ἡ Ἑλενιὼ ἤρχισε νὰ σκέπτηται σπουδαίως περὶ τοῦ μέλλοντός της, τὸ ὁποῖον δὲν προοιωνίζετο ῥόδινον, καθ' ὅσον τὸ καθρεπτάκι τὸ ὁποῖον ἐσυμβουλεύετο ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας, τῇ ἔλεγεν

ὅτι αἱ λευκαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς της ἐπολλαπλασιάζοντο μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα· κατ' ἀρχὰς προσπάθει τῇ βοηθείᾳ ἐργαλείου τινὸς, τὸ ὁποῖον εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλας τὰς ὑπέρ τὰ 30 ἔτη κυρίας καὶ εἴς τινας καλογήρους, νὰ ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τοῦ κακοῦ, ὑποβάλλουσα εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἐκριζώσεως τὰς λευκαινομένας τρίχας, τελευταῖον ὅμως ἐνόησεν ὅτι ἂν ἐξηκολούθει τὴν μέθοδον αὐτὴν θὰ κατήντα ἡ κεφαλή της ὡς ὠὸν τοῦ Πάσχα, καὶ παρητήθη. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἐρνέστης ἐλησμονεῖτο βαθμηδὸν εἰς τὸ μαγειρεῖον.

Τὸ ἑπόμενον θέρος ἡ Κυρία μετὰ τῆς Κλάρας ἦλθον εἰς Ποτσνάπελ καὶ ἠρώτησαν περὶ τοῦ Ἐρνέστου· ἔμαθον δεῦτι ἡ μὲν μήτηρ του ἀπέθανεν, αὐτὸν δὲ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνεχώρησε Κύριός τις, πιθανῶς μεμακρυσμένος συγγενής του.

Τὸ ἑσπέρας ὅταν ἐπέστρεψαν διηγήθησαν εἰς τὴν Ἑλενῖῳ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν των· αὕτη δὲ κινήσασα μετὰ πικρίας τὴν κεφαλὴν εἶπεν·

— Εἶδες, κοκκώνα, ἀχαριστία; καλὰ λέγ' ὁ λόγος, Θεέ μου μὴ δώσῃς τοῦ φτωχοῦ πόρτα καὶ παραθύρι κ' ἐπάπλωμα νὰ σκεπασθῇ καὶ πάρῃ το καὶ φύγῃ· δὲν μποροῦσε τὸ τσαχπινάκι ν' ἄρθῃ νὰ μᾶς πῇ ἔχετε 'γειά; κρίμας ποῦ τῷ εἶχα τόση ἀγάπη, καὶ 'σὰ δὲν ἐπρόφθανε· δὲν ἔγραφε μαθὲς δυὸ λόγια;

— Εἶμαι βεβαία ὅτι ἔγραψεν, Ἑλενῖῳ, ἀλλὰ θὰ παρέπεσεν ἡ ἐπιστολή του, ἀπήντησεν ἡ σύζυγος τοῦ συμβούλου.

Β'.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 1867 ὡραία νεᾶνις ἵστατο ἐνώπιον παραθύρου τοῦ τετάρτου πατώματος οἰκίας τινὸς ἐν Δρέσδῃ, καὶ ἔβλεπε κάτω πρὸς τὴν ὁδὸν, ἥτις ὡς συνήθως κατὰ τὰς τοιαύτας ἡμέρας ἦτο πλήρης ἀπὸ διαβάτας· πλησίον ἑτέρου παραθύρου ἐκάθητο ἡ μήτηρ της, ὠχρὰ γυνή, μὲ εὐγενῆ φυσιογνωμίαν, καταγινομένη εἰς τὸ νὰ διπλώσῃ τὸ τελειωθὲν ῥάψιμόν της. Ἀφοῦ τὸ ἐδίπλωσεν, ἐστράφη πρὸς τὴν θυγατέρα της, τὴν ἐθεώρησε περιπαθῶς καὶ εἶπεν·

— Ἰδοὺ, Κλάρα, ἐτελείωσα καὶ τὸ τελευταῖον περιλαίμιον. Ὅταν θὰ ὑπάγῃς διὰ νὰ παραδώσῃς τὸ προσκεφάλαιον πάρε σὲ παρακαλῶ καὶ τὰ ὑποκάμισα αὐτά. Πιστεύω ὅτι ἀπόψε θὰ μᾶς πληρώσουν τέλος πάντων, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀγοράσωμεν κἄτι τι διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ νὰ κόψωμεν καὶ τῆς Ἑλενῖῳ ἔνδυμα . . . ἡ δυστυχισμένη τόσα ἔτη μᾶς ὑπηρετεῖ χωρὶς ἀντιμισθίαν.

— Μάλιστα, μητερίτσα, εἶπε μειδιῶσα ἡ νεᾶνις, τώρα ἀμέσως πηγαίνω.

Ἡ δὲ μήτηρ προσέθηκεν·

— Ἐνδύσου καλὰ, κόρη μου· ἔξω εἶναι τρομερὰ ψύχρα, καὶ ἂν σοὶ δώσουν χρήματα ἀγόρασε διὰ τὸν ἑαυτόν σου ἓν σάλι καὶ ζεῦγος θερμῶν χειροκτίων . . . . . Ἡ Κυρία Βίντερ μᾶς χρεωστεῖ δώδεκα τάλληρα . . . . νὰ τὴν ἐφώτιζεν ὁ Θεὸς νὰ μᾶς τὰ δώσῃ σήμερον! . . . Μὴ λησμονήσῃς τὰ χειροκτια, κόρη μου . . . . δὲν θέλω νὰ κρυόνουν τὰ χεράκια σου . . . .

— Παρακαλῶ, μητερίτσα, νὰ μὴ φροντίζητε δι' ἐμέ· ἐγὼ εἶμαι νέα καὶ δὲν κρυόνω· διὰ τὸν ἑαυτόν σας φροντίσατε . . . . Μὴ δυσανασχετῆτε, μήτερ! . . . πόσοι ἄθλιοι εἶναι μυριάκις δυστυχέστεροι ἀπὸ ἡμᾶς! . . . ἡμεῖς, δόξα τῷ Θεῷ, τί ἔχομεν; δὲν οἰκονομοῦμεν τὰ ἔξοδά μας διὰ τὴν ἐργασίαν μας; δὲν ἔχομεν θερμὸν δωμάτιον; μᾶς ἔλλειψέ ποτε ἕως τὴν σήμερον ἡ τροφή; αἴ, μήτερ, νὰ δοξάζωμεν τὸν Ὕψιστον. διότι ἔχομεν τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀγαθῶν, τὴν ὑγείαν! . . . . ἐνῷ ἄλλοι εἶναι ἀσθενεῖς . . . . κρυόνουν καὶ δὲν ἔχουν κάρβουνα . . . πεινοῦν καὶ δὲν ἔχουν οὔτε αὐτὸν τὸν ἄρτον . . . . Πρὸς τοὺς τοιούτους — καὶ τοιοῦτοι εἶναι πολλοί! — παραβαλλόμενοι ἡμεῖς, μῆτερ, εἴμεθα πρίγκηπες. Ἴσως, καλὴ μῆτερ, δυσανασχετεῖς κατὰ τῶν πρώην φίλων μας, οἵτινες ἐν ὅσῳ εὐτυχοῦμεν μᾶς ἐπλησίαζον, μᾶς ἐκολάκευον, καὶ τώρα προσποιοῦνται ὅτι δὲν μᾶς γνωρίζουν . . . . τοιοῦτοι ὅμως δυστυχῶς εἶναι οἱ ἄνθρωποι . . . . Ἐνθυμήθητι ὅτι τὸν Χριστὸν ἠρνήθη τρὶς καὶ αὐτὸς ὁ ἐπιστήθιός του Πέτρος, ὅταν εἶδε τὸν κίνδυνον . . . . Ἐνθυμήθητι τὸ τοῦ Ἕλληνος σοφοῦ, μῆτερ: «Τῶν μὲν εὐτυχούντων πάντες φίλοι εἰσὶ, τῶν δὲ δυστυχούντων οὐδ' αὐτὸς ὁ γεννήτωρ.» Τοιοῦτοι εἶναι πάντοτε οἱ ἄνθρωποι, πρὸ πάντων δὲ τοιοῦτοι εἶναι κατὰ τὸν πήλινον τοῦτον αἰῶνα.

Ταῦτα εἰποῦσα ἡ Κλάρα, ἔλαβε τὸν πῖλον καὶ τὸ ἐπανωφόριόν της, ἐτύλιξε τὰ τελειωμένα ἐργόχειρα εἰς φύλλον ἐφημερίδος, τὰ ἔδεσεν ὑπὸ τὸν μανδύαν καὶ ἐξῆλθε λέγουσα·

— Ὑγίαινε, μῆτερ! ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου θά ἦμ' ἐδῶ . . . . Τί νόστιμα θὰ ἦναι τὸ ῥόφημα καὶ τὰ γεώμηλα ὅταν ἐπιστρέψω!

Αἴ, ἀναγνῶστα μου! πῶς σοὶ φαίνονται οἱ λόγοι τῆς Κλάρας; εἶχε δίκαιον ἢ ὄχι; Εἶσαι ἀρκούντως εὐφυὴς, ὥστε θὰ ἐνόησες βεβαίως ὅτι ἡ Κλάρα αὐτὴ, ἡ ῥάπτρια, εἶναι ἡ μονογενὴς τοῦ ἄλλοτε πλουσίου μυστικοσυμβούλου θυγάτηρ, ἡ δὲ ὠχρὰ γυνὴ, ὅτι εἶναι ἡ μήτηρ της.

Ἡ μήτηρ μείνασα μόνη ἐστήριξεν, ὡς καὶ πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς ὑέλου καὶ παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἤδη εὑρισκομένην θυγατέρα της. Συγχρόνως δὲ ἀνεπόλησε τὸ παρελθόν . . . Μετὰ πόσης ἐπισημότητος ἐώρταζεν ἄλλοτε τὴν αὐριανὴν ἑορτὴν, καὶ πῶς ἔμελλε νὰ τὴν ἑορτάσῃ ἐφέτος... καὶ μόνον ἐφέτος; ὀκτὼ ἤδη ἔτη ἐπάλαιεν ἡ γυνὴ αὕτη κατὰ παντοειδῶν στερήσεων. Πολλάκις ἀναμιμνησκομένη τὴν παρελθοῦσαν εὐτυχίαν της ἀνύψου πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς ἂν εἰ

ἔλεγε «Θεέ μου! εἰς τί σοὶ ἔπταισα; Καὶ δὲν εἶχεν οὐδένα, παρὰ τοῦ ὁποίου νὰ ζητήσῃ βοήθειαν, οὐδένα! . . . Ὁ πατήρ της, εὐκατάστατος τραπεζίτης περιεπλέχθη εἰς τρομερὰς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἀπέτυχον, καὶ ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν θλῖψιν του. Εἰς ποίαν οἰκτρὰν κατάστασιν ἦσαν τὰ οἰκονομικά του τὸ ἔμαθον οἱ συγγενεῖς του πρὸς βλάβην ἑαυτῶν ἀμέσως μετὰ τὴν κηδείαν. Ὁ μυστικοσύμβουλος, ἄνθρωπος χρυσοῦς, ὀλίγον ὅμως ἀπερίσκεπτος, ἐγγυήθη μὲ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς περιουσίας του διά τινα φίλον· ὁ τίμιος οὗτος φίλος ἐδραπέτευσεν εἰς Ἀμερικὴν, καὶ ὁ Χάλιγγ ἠναγκάσθη νὰ πληρώσῃ. «Τὸ κακὸν δὲν ἔρχεται ποτε μόνον του» λέγει ἡ κοινὴ παροιμία. Ὁ σύμβουλος, ἀφοῦ προσήνεγκεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς φιλίας ὁλοκαύτωμα τὴν περιουσίαν του, ἠναγκάσθη νὰ ζῇ μόνον πόρον ἔχων τὸν δικαστικὸν μισθόν του. Μετὰ ὀκτὼ μῆνας ἐνῷ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ὅπου προσεκλήθη, ἐπιβαίνων λεωφορείου, ἐβιάσθη νὰ καταβῇ πρὶν ἢ σταθῇ τὸ ὄχημα, κατέπεσε καὶ συντριψεν ὁλόκληρον τὸ δεξιὸν σκέλος. Εἴτε δι' ἀμέλειαν τοῦ ἰατροῦ, εἴτε διότι ἡ ψυχικὴ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἔσχεν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τοῦ κατάγματος, ἐπῆλθεν ἡ γάγγραινα, καὶ ὁ δυστυχὴς σύμβουλος ἀπέθανε, συνιστῶν εἰς τὴν προστασίαν τοῦ τρέφοντος τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὴν σύζυγον καὶ τὴν δεκαπενταετῆ θυγατέρα του Κλάραν.

Ἡ εἰς τὴν χήραν διδομένη σύνταξις δὲν ἐξήρκει εἰς τὰ ἔξοδά των, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη αὕτη, μὴ θέλουσα νὰ ἀποχωρισθῇ ἐντελῶς τῆς οἰκίας ἐν ᾗ τόσα ἔτη ἔζησεν εὐτυχὴς μετὰ τοῦ μακαρίτου, νὰ ἀφήσῃ τὸ πρῶτον πάτωμα καὶ νὰ μετακομισθῇ εἰς τὸ τέταρτον, ὅπου ὑπῆρχον δύο δωμάτια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκοιμῶντο πρὶν ἡ Ἑλενῖῳ καὶ ἡ ντατὰ τῆς Κλάρας, καὶ τὰ ὁποῖα τῇ παρεχώρησεν ὁ ἰδιοκτήτης ἀντὶ εὐτελοῦς ἐνοικίου. Τὰ δωμάτια ταῦτα ἦσαν μικρὰ μὲν, ὡραία ὅμως, καθ' ὅσον εἶχον παράθυρα πρὸς τὴν ὁδὸν, ἡ δὲ κυρία Χάλιγγ, τοποθετήσασα προσφόρως τὰ ἐναπολειφθέντα ἔπιπλά της, τὰ κατέςησεν ὡραιότερα. Ἐκεῖ δὲ κατῴκει ἀπὸ ὀκτὼ ἐτῶν μετὰ τῆς θυγατρός της καὶ τῆς πιστῆς Ἑλενῖῳς.

Ἡ χήρα, ὅτε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα της, ἥτις ἔκαμψε τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, ἠγέρθη, ἐκάθησε παρὰ τὴν ἑστίαν καὶ ἐβυθίσθη πάλιν εἰς σκέψεις· ἐσκέφθη ὅτι ἡ Κλάρα, μ' ὅλον ὅτι ὡραία καὶ ἐνάρετος, ἦτον ἤδη σχεδὸν εἰκοσιπενταετὴς, καὶ οὐδεὶς γαμβρὸς ἐφάνη διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ. Εὐκόλως δὲν εὑρίσκονται οἱ γαμβροί . . . καὶ μάλιστα ὅταν κόρη τις, ὡς ἡ Κλάρα, ἦνε πτωχή . . . δὲν φορῇ ἀδάμαντας . . . . costume ἢ benoiton ἢ τὴν τοῦ συρμοῦ οὐράν . . . δὲν ἐπισκέπτεται τοὺς χορούς . . . δὲν φοιτᾷ εἰς τὰς συναναστροφάς.

Ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἐσκέπτετο τὰ τοιαῦτα ἡ χήρα, ὅτε ἡ Ἑλενῖῳ, ἥτις εἶχεν ὑπάγει εἰς τὴν ἀγορὰν, εἰσῆλθε φέρουσα ἐντὸς γάστρας μικρὰν δάφνην, τὴν ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ εἶπεν· «Αὐτὸ, κοκκώνα, θὰ τὸ δώσω ἐγὼ Χριςουγεννιάτικο τῆς Κλαρίνας . . . ἐγὼ προφητεύω, κοκκώνα . . . κοντεύει ὁ καιρὸς ποῦ θὰ τὴν ὑπαντρέψουμε, νὰ ἰδῇς, κοκώνα, ἡ γάτα μας νίβγεται . . . βίζιτα θὰ μᾶς ἔλθῃ.

Βήματα ἠκούσθησαν εἰς τὴν κλίμακα. Ἡ Ἑλενῖῳ ἔσπευσε νὰ κρύψῃ τὴν γάστραν, διότι τῇ ἐφάνη ὅτι ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς Κλάρας.

Μετὰ δύο λεπτὰ εἰσῆλθε πραγματικῶς ἡ Κλάρα μὲ δροσερὰς ἐρυθρὰς παρειὰς, καὶ γελῶσα ἔκραξε.

— Φέρω χρήματα, καλὴ μητέρα . . . καὶ ἔξω εἶναι ἕνας Κύριος καλοενδεδυμένος· μὲ παρεκάλεσε — τί ἀστεῖον! — νὰ τῷ ἐπιτρέψωμεν νὰ εἰσέλθῃ ἐπὶ δύο λεπτὰ εἰς τὸ δωμάτιόν μας· λέγει ὅτι τὸ γνωρίζει πρὸ καιροῦ . . . μοὶ εἶπεν ὅτι τὰ τοιχόχαρτα εἶναι πράσινα καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς θύρας εἶναι ἡ θερμάστρα.

— Παράδοξον τῷ ὄντι, εἶπεν ἡ χήρα· ἀλλὰ μὴ ἀφίνῃς τὸν Κύριον νὰ περιμένῃ, Κλάρα, παρακάλεσέ τον νὰ εἰσέλθῃ.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐπανῆλθεν ἡ Κλάρα καὶ μετ' αὐτῆς Κύριός τις ὑψηλοῦ ἀναςήματος, ὡραῖος καὶ φέρων βαρύτιμον μηλωτήν. Μετὰ σεβασμοῦ ὑπεκλίνατο καὶ εἶπε·

— Ζητῶ συγγνώμην, Κυρία, διὰ τὴν ἀνησυχίαν τὴν ὁποίαν σᾶς δίδω· ἐστὲ βεβαία ὅτι δὲν θέλω καταχρασθῇ τῆς καλοκἀγαθίας σας· ἐπεθύμουν νὰ μείνω ἐπὶ δύο λεπτὰ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο τὸ ἱερὸν δι' ἐμὲ, διότι ἐνταῦθα διὰ πρώτην φορὰν κατενόησα ὅτι προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ τρώγῃ, νὰ πίνῃ καὶ νὰ κοιμᾶται καλῶς. Τὸ δωμάτιον τοῦτο τὸ ἀγαπῶ, Κυρία, διότι συνέτεινε πολὺ εἰς τὴν εὐτυχίαν μου . . . Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην οἰκογένειαν! . . .

— Εἶσθε ἐλεύθερος νὰ διαμείνεται ὅσον θέλετε, κύριε, ἀπεκρίθη ἡ χήρα, καὶ νεύσασα τὴν Κλάραν εἰσῆλθε μετ' αὐτῆς εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον.

Ὅτε ὁ ξένος ἔμεινε μόνος, ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς ὅλα τὰ μέρη τοῦ δωματίου, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ παρετήρει κάτω τὴν ὁδὸν ἐστέναξε πολλακις καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ μέτωπον. Τί συνέβαινε τάχα ἐντὸς τῆς καρδίας τοῦ νέου ἐκείνου; Παρεδόθη εἰς ῥεμβασμοὺς καὶ δὲν ἐσκέφθη διόλου ὅτι παρῆλθεν ἀρκετὴ ὥρα. Τέλος ἡ χήρα, ἥτις, ὁμολογοῦμεν, εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀνησυχῇ, εἰσῆλθε καὶ εἶδε τὸν ξένον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα προσηλομένους ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ῥάβεναου.

— Σᾶς ἀρέσκει αὐτὴ ἡ τοπογραφία, Κύριε; τὸν ἠρώτησε.

— Πάρα πολὺ, Κυρία, καθ' ὅσον ἡ εἰκὼν αὕτη ἔσχε μεγάλην ἐπ' ἐμοῦ ἐπιῤῥοήν· μὲ βλέπετε ὡς νὰ ἠθέλατε νὰ μὲ ἐρωτήσητε κἄτι· ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀπευθύνω ἐγὼ μίαν ἐρώτησιν. Μήπως εἶσθε ἡ Κυρία Χάλιγγ;

— Μάλιστα, ἀλλὰ . . . δὲν ἐνθυμοῦμαι (ἤθελε νὰ εἴπῃ δὲν ἐνθυμοῦμαι ὅτι σᾶς εἶδον ποτὲ, πῶς σεῖς μὲ γνωρίζετε;)

— Ἐπιτρέψατέ μοι, Κυρία, νὰ σᾶς διηγηθῶ μικράν τινα ἱστορίαν. Σήμερον ἀκριβῶς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν, πτωχὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον εἶχε πωλήσει τὴν προτεραίαν μίαν ψίαθον ἐνταῦθα, προσεκλήθη ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς κυρίας εἰς τὴν αἴθουσάν της· ἐκεῖ εἶδε κατὰ πρῶτον τὴν ὡραίαν ταύτην τοπογραφίαν· ἐκεῖ εἶδε πρῶτον ὁ πτωχὸς παῖς ἐπὶ ζωῆς του λάμπον τὸ δένδρον τοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖ ἐφωτίσθη τὸ πρῶτον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγροίκου ὀρφανοῦ. Ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου ἐκοιμήθη πρώτην φορὰν ἐπὶ στρώματος τὸ εἰς τὸ ἄχυρον καὶ εἰς τὸ ὕπαιθρον συνειθισμένον ὀρφανόν· κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα εἶδεν ὄνειρον ὁ παῖς· φωνή τις γλυκεῖα τῷ ἔλεγε· « προσπάθησον, ἐργάσθητι διὰ νὰ ἀποκτήσῃς καὶ σὺ μαλακὸν στρῶμα·» ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ τῷ ἐδωρήθησαν χρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἠγόρασε κατὰ πρῶτον χάρτην, μολυβδοκόνδυλα καὶ χρώματα· ἐνταῦθα ἔλαβε δῶρον παρὰ γυναικείας χειρὸς βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν τὰς βάσεις τῶν γνώσεών του· ἡ χεὶρ ἐκείνη, ἦτο ἡ πρώτη ἐλεήμων χεὶρ, τὴν ὁποίαν ὁ ἀγροῖκος παῖς εἶδε. Τὸ ὀρφανὸν ἀφ' οὗ ἀπέκτησε χάρτην καὶ μολυβδοκόνδυλα ἤρχισε νὰ ἰχνογραφῇ τὰ δένδρα τοῦ χωρίου του· τίς τὸν ἐδίδαξεν; ὁσάκις ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ πωλήσῃ τας ψιάθους του, ἔβλεπε καθ' ὁδὸν πολλοὺς ζωγράφους καταγινομένους εἰς τὴν ἀπεικόνισιν ὡραίων τοποθεσιῶν· ὁλοκλήρους ὥρας ἵστατο ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς των καὶ παρετήρει. Περίφημός τις ζωγράφος ἦλθε τυχαίως εἰς τὸ χωρίον του· καταλαβὼν ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν παῖδα ἰχνογραφοῦντα ἐλάτην ἐν τῇ ἀποκεντρωτέρᾳ γωνίᾳ τοῦ δάσους ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὰ σχεδιάσματά του· ἂν καὶ ἀτελείωτα τῷ ἤρεσαν· ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὀρφανοῦ ἰδιοφυίας σημεῖα· ἐπειδὴ ἦτον ἄπαις καὶ πλούσιος, ἀπεφάσισε νὰ υἱοθετήσῃ τὸν παῖδα· ὡμίλησε περὶ τούτου πρὸς τὴν μητέρα του, τὴν ὁποίαν εὗρε πνέουσαν τὰ λοίσθια· ἡ πτωχὴ μήτηρ ἐπρόφθασε νὰ εἰπῇ μόνον, «Σᾶς εὐχαριστῶ, Κύριε,» καὶ θεῖσα τὴν ψυχράν χεῖρά της ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδὸς ἐξέψυξεν.

Ἐνταῦθα ὁ ξένος ἔστη ὀλίγον, ἀπέμαξεν ἓν δάκρυ, καὶ ἐξηκολούθησεν·

— Ἀφ' οὗ ἐνταφιάσθη ἡ μήτηρ καὶ δι' ἐξόδων τοῦ ζωγράφου ἐτέθη σταυρὸς ἐπὶ τοῦ τάφου της, ὁ παῖς ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ θετοῦ πατρός του εἰς Μόναχον· ἐκεῖθεν ἔγραψε πρὸς τὴν φιλάνθρωπον ἐκείνην Κυρίαν εἰς Δρέσδην.

— Ἥτις ὅμως δὲν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, προσέθηκεν ἡ χήρα.

— Παράδοξον, ἐξηκολούθησεν ὁ ξένος. Ἴσως ἡ ἡ ἐπιγραφὴ δὲν ἦτον εὐανάγνωστος. Τὸ ὀρφανὸν ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ ζωγράφου τὴν Ἰταλίαν· ἀνεπτύχθη, καὶ τελευταῖον ἐγένετο ζωγράφος, τοῦ ὁποίου αἱ εἰκόνες εἶναι περιζήτητοι καὶ ἀγοράζονται ἀντὶ χιλιάδων ταλήρων ἑκάστη. Πρὸς ἑνὸς ἔτους ἀπέθανε ἐν Ῥώμῃ ὁ θετὸς πατήρ του, καταλιπὼν σημαντικὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἐκληρονόμησεν ὁ πρῴην ψιαθοπώλης. Ἐπεθύμει πολὺ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα, μ' ὅλον ὅτι οὐδένα συγγενῆ εἶχεν. Ἐπανελθὼν ἐπεσκέφθη πρῶτον τὸν τάφον της μητρός· ἔπειτα ἔσπευσεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην· εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ὅπου ἐζήτει τὴν φιλάνθρωπον Κυρίαν, ὑπηρέτης ἀνοίξας τὸν ὑπεδέχθη, οὐχὶ ὡς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν μὲ βαναύσους ὕβρεις, ἀλλὰ εὐγενῶς καὶ τῷ εἶπεν ὅτι «ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία εἶναι εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ θὰ ἐπιστρέψουν μετὰ τὰ Θεοφάνεια.» Ἔδωκε τὸ ἐπισκεπτήριόν του, τὸ ὁποῖον θὰ λάβωσιν ὅλως ἄγνωστοι εἰς αὐτὸν ἄνθρωποι. Τὸ δωμάτιον ὅμως, ὅπου πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐκοιμήθη, εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ τὸ ἴδῃ· ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ· ἡ ἄδεια τῷ ἐδόθη καὶ εἰσῆλθεν, εἰσῆλθον ἐγὼ ὁ προστατευόμενός σας, ὁ Ἐρνέστης Κάρσεν, ὁ ψιαθοπώλης Ἐρνέστης, Κυρία.

Πολλοὶ εὐτυχεῖς ἐκάθηντο τὴν ἑσπέραν ἐκείνην παρὰ τὸ δένδρον τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ὡραίᾳ Φλωρεντίᾳ τοῦ Ἔλβα (Δρέσδης), ἀλλ' ἐκ τῶν εὐτυχεστάτων ἦσαν ὁμολογουμένως οἱ ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ τετάρτου πατώματος.

Ἡ γραῖα Ἑλενὶὼ (ἥτις εἶχε μισήσει τὸ καθρεπτάκι καὶ δὲν τὸ μετεχειρίζετο πλέον) ἔκλαιε δάκρυα χαρᾶς, κατεφίλει τὸν Ἐρνέστην, τὸ πρῴην κουρελιάρικο, καὶ ἔσπευσεν εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ προμηθευθῇ δένδρον καὶ ἀγοράσῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὸ δεῖπνον, διότι ἀπὸ τὴν ὑπερβολικήν της χαρὰν ἐλησμόνησεν ἐπὶ τῆς παρεστίας τὰ γεώμηλα καὶ ἐκάησαν εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ βγάλῃ εἰς τὸ τραπέζι. . . .

Ὁ Ἐρνέστης ἐπεσκέπτετο καθ' ἡμέραν τακτικώτατα τὰς Κυρίας· ὁσάκις δὲ εἰσήρχετο, μειδίαμα εὐτυχίας ἐξηπλοῦτο ἐπὶ τοῦ ὡραίου τῆς Κλάρας προσώπου· Ἡ Κυρία Χάλιγγ ἠγείρετο καὶ τοῦ ἔσφιγγε μειδιῶσα τὴν χεῖρα· ἡ δὲ Ἑλενὶὼ ἐν τῇ ἀγροίκῳ αὐτῆς χαρᾷ ἀνεφώνει πάντοτε τὸ τυπικὸν καταστάν — Εἶδες ἐκεῖ τὸ στλιγγιάρικο; εἶδες, εἶδες; ποῖος νὰ τὸ πίστευε τότε πῶς θὰ νὰ γένῃ τέτοιος ὡμορφονεῖος· κύτταξε μουστάκες! ἀκόμα δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μου πῶς εἶν' ἐκεῖνο.

Ἑσπέραν τινὰ, ὅτε κατὰ τὴν συνήθειάν της ἡ χήρα ἠγέρθη διὰ νὰ τὸν προϋπαντήσῃ καὶ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα εἶπεν·

— Ἡ λεπτοφυὴς αὕτη χεὶρ μοὶ ἔδωκε πολλά· ἓν ἔτι λείπει, καὶ τοῦτο τολμῶ σήμερον νὰ τῆς ζητήσω. Ἂν, Κυρία, ἐτόλμων νὰ ζητήσω τὴν χεῖρα τῆς Κλάρας, ἠθέλατε εἰπεῖ ὄχι;

— Αὐτὸ δὲν ἐξαρτᾶται πλέον ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν ἡ χήρα Χάλιγγ, ἐρώτησον τὴν ἰδίαν. Καὶ ἀφῆκε μόνους τοὺς δύο εὐτυχεῖς.

Ὅτε ὑπὸ τῶν ἀθανάτων τῆς Γερμανίας ποιητῶν ἐξυμνηθεῖς ἐρωτικὸς μὴν Μάϊος ἐκόσμησε τὰς δενδροστοιχίας τῆς Δρέσδης μὲ ἄνθη, καὶ αἱ ἡδυμελεῖς ἀηδόνες ἔψαλλον καθήμεναι ἐπὶ τῶν ἀκακιῶν τῆς Brühlesche Terrasse τὰ ἐρωτικὰ ᾄσματά των, ἐτελέσθησαν σιωπηλῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Σοφίας οἱ γάμοι τῆς Κλάρας μετὰ τοῦ Ἐρνέστου Μετὰ τὴν τελετὴν ἦλθον εἰς τὴν ὡραίαν παρὰ τὸν Ἔλβαν ἔπαυλιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγοράσει νεωστὶ ὁ Ἐρνέστης. Ὑπὸ τὰς κερασέας τοῦ κήπου ἡτοιμάσθη μακρὰ τράπεζα, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν παρεκάθησαν λαίμαργοι κόλακες, οὔτε ἐψιμμυθιωμέναι κυρίαι, ἀλλὰ τόσοι ψιαθοπῶλαι, ὅσους ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐρευνῶντες οἱ ὑπηρέται τοῦ Ἐρνέστου. Ἕκαστος ἐκ τούτων λαβὼν τὸ χειρόμακτρόν του εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ χαρτονόμισμα 10 ταλλήρων καὶ χρυσοδεδεμένον προσευχητάριον.

Δύο παρῆλθον ἔτη ἔκτοτε. Μετὰ τοῦ εὐτυχοῦς ζεύγους συγκατοικεῖ ἡ κυρία Χάλιγγ, παρὰ δὲ τὴν ἑστίαν κάθηται ἡ γηραιὰ Ἑλενιὼ βαυκαλίζουσα τὸν δευτερότοκον τῆς Κλάρας Ἀλβέρτον.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.) Α. Σ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΔΙΑΛΕΓΕΣΘΑΙ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

Συνέχεια· ἴδε σελ 102.

II

Φαιδρότης.

Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Ἀμερικῆς συνειθίζουσι λίαν ὀρθῶς, ὁσάκις ἔχουσιν ἀφορμὴν νὰ λυπῶνται διά τι δυστύχημα, νὰ ἀποσύρωνται εἰς τὰ δάση καὶ νὰ ψάλλωσιν ἐν τῇ μοναξίᾳ τὰ λυπηρά των ᾄσματα. Ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐκδηλουμένην ἰδέαν. Καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Δημιουργίας βασιλεύει ἡ φαιδρότης· ὅ,τι ἄχαρι ἐξαλείφεται ἢ δι' ἀνθέων κατασκιάζεται. Τὰ φιλάσθενα πλάσματα ἀποσύρονται εἰς τὴν ἐρημίαν, οἱ λειμῶνες ὅμως τὰ ἄλση καὶ τὰ ῥυάκια γέμουσιν ἀναρίθμων πλὴν φαιδρῶς κελαδούντων πτηνῶν, ὅπου οὐδέποτε ἢ σπανίως ἀκούει τις τοὺς ξεναγμοὺς καὶ θρήνους τῶν ἐπιθανάτων, μολονότι ὅλα ὅσα τραγωδῶσι πρέπει καὶ νὰ ἀποθάνωσιν ἡμέραν τινα.

Ἐν Εὐρώπῃ σπανίως οἱ ἄνθρωποι συνέρχονται, ὡς οἱ Ἑβραῖοι ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος, ὅπως ψάλλωσιν ὁμοῦ ἐλεγεῖα· ἡ ὁρμέμφυτος ὅμως τάσις πρὸς τέρψιν καὶ χαρὰν φέρει τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλον· ὅθεν κυριώτερος νόμος πάσης συναναστροφῆς εἶναι ἡ φαιδρότης. Πάντες οἱ συνδιαλεγόμενοι ὀφείλουσι νὰ δεικνύωσι βλέμμα χαρίεν καὶ εὐχαριστημένον, πρῶτος δὲ ὁ οἰκοδεσπότης φυσικῶς πρέπει νὰ φαίνεται χαρίεις, καὶ καθὼς ἐν τῷ Ρωμαίῳ καὶ τῇ Ἰουλίᾳ τοῦ Σαιξπήρου, ὁ γέρων Καπελέτος, νὰ περιφέρεται μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων μὲ πρόσωπον ἐκφράζον τὴν χαρὰν ἣν αἰσθάνεται ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τόσῳ ἀγαπητῶν φίλων.

Φυσιογνωμία σκυθρωποῦ καὶ βαρυθύμου ἀνθρώπου ἀποθαρρύνει καὶ κατασιγᾷ τοὺς ἄλλους, ἐνῷ τὸ φαιδρὸν καὶ γελόεν πρόσωπον διαγείρει τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἡδονὴν τῆς ζωῆς. Ὅστις μὲ βλέπει σκυθρωπῶς φαίνεται ἢ ὅτι κακόν τι ἐναντίον μου σκέπτεται ἢ ὅτι μὲ περιφρονεῖ· τοὐναντίον οἱ χαρίεις μοὶ φαίνονται ὡς θέλοντες νὰ μοὶ εἴπωσιν ὅτι εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ ἐμὲ καὶ μὲ προσκαλοῦσι διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξω τὸ στόμα καὶ τὴν καρδίαν μου.

Βεβαίως ὑποφέρει ὁ ἐν συναναστροφῇ ἀδιαφόρως ἢ δυσθύμως ἔχων, ἐὰν ὄχι ἀπὸ κακὸν χαρακτῆρα, βεβαίως ἀπὸ ἠθικὸν καὶ σωματικὸν πόνον· προκαλεῖ δὲ οὕτω τὸν δυσπιστίαν ἢ συμπάθειαν καὶ ἀποσπᾷ οὕτω τὴν διάνοιαν καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων ἀπὸ τὰ εὐχάριστα ζητήματα τῆς συναναστροφῆς· ὅθεν οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν, ἄνθρωποι δὲ μὲ *τζακισμένην καρδίαν* εἶναι τελείως ἄχρηστοι ἐν τῇ συναναστροφῇ καὶ ἐν τῇ συζητήσει· οἱ τοιοῦτοι ἔχουσι τὴν ἀνάγκην φίλου, ὅπως ὁμοῦ ἐν μικρῷ δωματίῳ ἡσύχως προσεύχωνται.

Κατηφεῖς λοιπὸν φυσιογνωμίαι εἶναι παραφωνίαι τῆς κοινωνικῆς συναυλίας· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σπουδαῖον ὕφος πρέπει νὰ ἀποσκορακίζηται. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει σπουδαῖα ζητήματα νὰ τίθενται εἰς συζήτησιν, πρὸ πάντων δὲ νὰ μὴ ἐγγύζωνται αἱ θρησκευτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἰδέαι, διότι ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των φέρουσι διαιρέσεις καὶ προκαλοῦσιν ἐχθρικὰ αἰσθήματα. Ἀκριβῶς τὸ ὡραῖον καὶ εὐχάριστον ἐν τῇ συναναστροφῇ ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι οἱ ἄλλοτε ἐχθροὶ καὶ ἀντίπαλοι φιλικῶς ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν συναντῶνται.

Ἐπίσης αἱ σπουδαῖαι ἐπιστημονικαὶ φιλονεικεῖαι πρέπει νὰ ἀπαγορεύωνται ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν, ἥτις ἐγένετο πρὸς ἀνάπαυλιν τῶν πάντων· ὀλίγοι ἐννοοῦσι τὰ σπουδαῖα, οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν παρόντων σιωπῶσι· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν πρέπει νὰ ἐνδιατρίβωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ θέμα καθ' ὅλην τὴν συναναστροφὴν οὐδὲ νὰ ἐμβαθύνωσι πέραν τοῦ δέοντος, τοὐναντίον ἀμέσως καὶ θυμηδῶς νὰ μεταβαίνωσιν εἰς ἕτερα, διότι ὅταν ἐνδιατρίβει τις ἐπὶ πολὺ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα, τότε

ἔχει συνήθως τὸν λόγον εἷς καὶ μόνος, ὁ ἐννοῶν αὐτὸ ἐντελέστερον καὶ ἀποκλείει τοὺς ἄλλους τυραννικῶς, ἐνῷ ὅταν τίθενται διάφορα, ἕκαστος εἰς τὸ εἶδός του καὶ εἰς τὴν σειράν του θέλει συμμετάσχει.

Καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν ἕν τινι μεγάλῃ συναναστροφῇ πρέπει οὕτω νὰ φέρηταί τις, καθὼς ὁ προσκαλῶν εἰς μέγα δεῖπνον πολλοὺς συνδαιτημόνας, προσφέρει μὲν πολλὰ φαγητὰ ὄχι τόσῳ διὰ νὰ φάγωσιν ἐξ ὅλων, ὅσῳ διὰ νὰ εὐχαριστηθῶσι, ἀφ' ὅ,τι ἕκαστος ὀρέγεται.

III

Εὐπροσηγορία.

Ἐπίσης σπουδαῖον προσὸν εὐαρέστου συδιαλέξεως ὡς ἡ φαιδρότης, εἶναι καὶ ἡ εὐπροσηγορία· ἀκριβῶς εἰπεῖν ἀμφότερα συνυπάρχουσι, καθ' ὅσον ὁ εὐπροσήγορος ἔχει τι τὸ φαιδρόν. «Ὁ πρῶτος κανὼν τῆς συνδιαλέξεως εἶναι νὰ τηρῇ τις τοὺς νόμους τῆς εὐπροσηγορίας» λέγει Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ αἰῶνος Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Ἤδη πρὸ 2,000 ἐτῶν ὁ Κικέρων ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ περὶ συναναστροφῶν λέγει περίπου τὰ αὐτά. «Ἐν τῇ συνδιαλέξει ἔσο πρᾶος, γλυκὺς καὶ ἀνεκτικός, οὐχὶ δὲ ἰδιότροπος καὶ πείσμων. Εὐπροσηγορία καὶ προσήνεια πρέπει ἐν αὐτῇ νὰ βασιλεύῃ».

Ἡ εὐπροσηγορία εἶναί τι σπουδαιότερον εὐφυοῦς σκώμματος ἢ λεπτότητος πνεύματος· ἐκεῖνο μὲν ὁμοιάζει πρὸς πυροτέχνημα τὸ ὁποῖον θαμβοῖ μὲν ἀλλὰ καίει ἐνίοτε· ταύτην δὲ ἔχουσι ὀλίγοι καὶ ἐννοοῦσι ὀλίγιστοι· διεγείρει θαυμασμὸν μᾶλλον ἢ κλίσιν, καὶ ἐνίοτε φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν. Πολλοὶ πτοοῦνται βλέποντες ἐν τῇ συναναστροφῇ μεγαλοφυεῖς μὴ ἐννοοῦντας τίνι τρόπῳ νὰ ἐπιδεικνύωνται κατώτεροι παρ' ὅ,τι πράγματι εἶναι.

Ὁ εὐπροσήγορος ὅμως συνδιαλέγεται ἐλευθέρως πρὸς πάντας· φαίνεται εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς πάντας, διὰ τοῦτο καὶ πάντες εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ αὐτόν· οὐδέποτε εἶναι ζηλότυπος, οὐδέποτε προκλητικός, πάντοτε δὲ μετριόφρων καὶ φαίνεται σεβόμενος τοὺς ἄλλους· πάντα δὲ σεβόμενον ἡμᾶς ἀγαπῶμεν· οἱ δὲ τοὐναντίον παραμελοῦντες τὴν εὐπροσηγορίαν, φαίνονται ὀλίγον ἡμᾶς τιμῶντες, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου μᾶς προσβάλλουσι καὶ μ' ὅλην τὴν εὐφυΐαν ἢ τὸ πνεῦμά των ἀδύνατον νὰ μᾶς ἐξιλεώσωσιν. Ἀληθῶς ὀφείλει, διὰ νὰ γείνῃ τις ἀρεστὸς ἔν τε τῇ συνομιλίᾳ καὶ τοῖς τρόποις, ἀκριβῶς ἐκείνους τοὺς κανόνας τῆς εὐπροσηγορίας νὰ θηρεύσῃ, οἱ ὁποῖοι εἶναι κατάλληλοι μὲ τὴν συντροφίαν, τὸν τόπον καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν μεθ' ἧς συναναστρέφεται· διότι καὶ ἡ λεπτὴ συμπεριφορὰ ἔν τισι περιστάσεσι δὲν εἶναι καταληπτὴ ἢ παρεξηγεῖται. Ὑπάρχουσι σπανιώτατοι τρόποι λεπτοτάτης συμπεριφορᾶς, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχει καὶ εἶδός τι συμπεριφορᾶς ἄξεστον καὶ χονδροειδές. Ἄνθρωπος μὲ λεπτοτάτους τρόπους ἑνὸς διπλωμάτου ἢ αὐλικοῦ εἶναι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν χωρικοῦ κίβδηλος· εἰς τὰς ἄρκτους δὲ εὐγενῶς φερόμενος νὰ ἀρέσῃ τις εἶναι κόπος μάταιος.

Παρευρέθην ποτὲ εἴς τινα εὐχάριστον συναναστροφὴν Γερμανικῆς τινος πρωτευούσης καὶ ἐκάθησα πλησίον Ἄγγλου τινος. Ἦτο ἀξιότιμός τις πλὴν κακὸς πλοίαρχος, ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν μᾶλλον μὲ πίσσαν, τρικυμίαν καὶ κύματα ἢ μὲ αὐλικοὺς συνανεστρέφετο· αὐλικός τις λίαν κεκοσμημένος φέρων χειρόκτια λευκά, μὲ μειδιῶσαν φυσιογνωμίαν εἰσῆλθε καὶ προσέφερε εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν καὶ τοὺς λοιποὺς ξένους τὰ σεβάσματά του μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως· συνέβενε δὲ τοῦτο πλησίον μου, ὥστε ὁ Ἄγγλος τὰ πάντα ἠδύνατο ἀκριβῶς νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ. Παρετήρει τὸν ὑπερευγενῆ ἄνδρα, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου οἱ καθυποχρεωτικώτατοι λόγοι ὡς τὸ μέλι ἔτρεχον, μετὰ θαυμασμοῦ, καὶ ὅσῳ περισσότερον ἀκκίζων περιεφέρετο, τόσῳ μεγαλείτεροι ἐγένοντο τοῦ ἀγαθοῦ ναύτου οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς τοὺς ὁποίους διέκρινέ τις τὴν ἔκπληξιν καὶ τὴν μεγάλην ἀποστροφήν. Τί εἶναι αὐτό; Τί κάμνει ὁ ἄνθρωπος οὗτος; Τί προτίθεται; Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα μοὶ ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς ἀποτόμως ἐγειρόμενος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἀναχωρήσῃ πρὸ τοῦ ἀσυνήθους τούτου τῆς εὐγενείας φαινομένου. Προσεπάθησα νὰ τὸν καθησυχάσω καὶ νὰ τῷ παραστήσω ὅτι ὁ εὐπρεπῶς μειδιῶν Κύριος ὁ λεπτοτάτης εὐγενείας ἐκεῖνος, δὲν εἶναι ποταπός τις ἀλλ' ἀξιοσέβαστος καὶ λίαν εὐϋπόληπτος κύριος. Ἐγνώριζον προσέτι καλῶς ὅτι εἶναι εὐκατάστατος καὶ καθόλου ἀνεξάρτητος πάσης ὑπονοίας κερδοσκοπικῆς ἐπὶ τοῦ χρηματοθυλακίου ἄλλων ἀνθρώπων. Οἱ εὐγενεῖς του τρόποι εἶναι συνήθεις ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, ὀλίγον ἐπιτετηδευμένοι ὁπωσδήποτε ὡς ὁ ἀπαστράπτων ἀφρὸς χρυσοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν ἐπηρεάζεταί τις. Οὕτως ἡσύχασε ὀλίγον ὁ Ἄγγλος.

Παρατηρήσας αὐτό, ἠθέλησα νὰ τὸν παρορμήσω νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ καλοῦ συμπατριώτου μου, διότι συνομιλία τις μετ' αὐτοῦ, λίαν διδακτικὴ καὶ εὐάρεστος ἤθελεν εἶσθαι. Ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸ κατορθώσω.—Ὡς ἀνωτέρω εἶπον ὀφείλομεν ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν ἡμῶν τοιούτους τινὰς τρόπους εὐγενείας καὶ εὐπροσηγορίας νὰ ἐπιδεικνύωμεν, τοὺς ὁποίους οἱ μεθ' ἡμῶν λαλοῦντες ἐννοοῦσιν. Χ*.

Ἕπεται συνέχεια.

Η ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ. — ΔΥΣΙΣ ΗΛΙΟΥ.

Ἐκ τῶν τοῦ Jacques Arago.[1]

Βεβαίως ὁ οὐρανὸς εἶνε ὀλιγώτερον δυσμενής, ἢ ὅσον ἐφοβούμεθα· εὑρεῖα μελέτη παρίσταται πρὸ τῆς πλάνου φιλοδοξίας μου· καίτοι δ' ὁ ἀσφαλτώδης βράχος, πρὸς ὃν τὸ πλοῖον διευθύνεται, εἶνε εἰςέτι ἄνευ ποιήσεως· καίτοι ἡ ἐκ λάβας αὕτη νῆσος μόλις χρησιμεύει ὡς σῆμα τοῖς τὴν Εὐέλπιδα ἄκραν παρακάμπτουσι θαλασσοπλόοις, οὐχ ἧττον δέον ν' ἀναπαύσω καὶ τὴν κεφαλήν μου καὶ τὴν καρδίαν μου, μετ' ἐλαχίστης ἐν τῇ ψυχῇ μου χαρᾶς, μετὰ πλείστων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου δακρύων.

Ἀκολουθήσατέ μοι.

Μοὶ ἐπιτρέπετε, φρονῶ, ν' ἀναδράμω πρὸς τὰ παρελθόντα ἔτη. Ἀπό τινος ἀναγνωρίζω ἐμαυτὸν ἄνδρα καὶ σοβαρὸν βαθυγνώμονα· θὰ μὲ ἀκολουθήσητε εἰς τὴν ἐκδρομὴν ταύτην, διότι εἶνε σπουδαία, πανηγυρική, εἰμὶ δὲ βέβαιος ὅτι δὲν θέλετε φανῆ ἀδιάφοροι πρὸς τὰς ἀναμνήσεις μου.

Ἡ ἡμέρα ὑποφώσκει καθαρὰ καὶ διαυγής· ὁ ἥλιος, ἀκτινοβολῶν ἐν τῷ ὁρίζοντι, μετ' οὐ πολὺ θέλει μεσουρανήσει, ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ. Δύο ὑπάρχουσιν ἥλιοι ἀντίπαλοι, ἀμφότεροι τοῦ κόσμου κατακτηταί· ὁ μὲν ἀπαστράπτων ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ αἴγλῃ, ἀκτινοβόλος, ὑψούμενος ἀείποτε ἔνθα ὁ παντοδύναμος ἔταξεν αὐτόν· ὁ δὲ διὰ παντὸς ἀποσβεσθεὶς καὶ ἀναπαυόμενος ἐν ἡφαιστειώδει νήσῳ· ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ τοῦ πένθους καὶ τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων, ἣν βλέπομεν φαινομένην πέραν ἐκεῖ καὶ δεσπόζουσαν τῶν κυμάτων.

Ἀποκαλύφθητε . . . *Ἰδοὺ ἡ ἁγία Ἑλένη!!!*

Πάντες ἱστάμεθα ὄρθιοι, παρατηροῦντες περιέργως τοὺς ἀπείρους καὶ ἰδιοτρόπους ἑλιγμοὺς τοῦ ἀφρικανικοῦ ἐκείνου σκελετοῦ, τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ἀνατιναχθέντος, μετὰ σφοδρὸν ἡφαιστειώδη κλονισμόν. Ἰδοὺ ὁ ὅρμος αἱ κορβέτται ἱστιοδρομοῦσι πρὸς τὴν James-Town. Μαζέψτε τὰ πανιά.—Κατεβάστε τα.—Ἐμπρὸς τὴν ἁλυσίδα.—Ἀράξτε. . . Συνταράσσονται ἡ *Ἀστρολάβη* καὶ ἡ *Ζέλεια* καὶ ἀναπαύονται ἀπὸ τῶν κόπων, κόπων καθημερινῶν . . . . μετὰ τριετῆ ἐκ Γαλλίας ἀπόπλουν.

Λύπην ἅμα καὶ χαρὰν ᾐσθανόμεθα· ἕκαστος ἡμῶν ἐπόθει νὰ ἴδῃ τὸν ἐπικήδειον τόπον, τὰς κλαυθμηρὰς ἰτέας, τὰς φθισιώσας αἰγείρους, τὴν καλύβην τοῦ βοσκοῦ, τὴν μικρὰν κρήνην, ἥτις τὴν δίψαν ἐκείνου ἐσβέννυε. Ἕκαστος ἐφλέγετο, ποθῶν νὰ γονατίσῃ πρὸ τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἐν ᾗ ἡ ἀγωνία αὐτοῦ ὑπῆρξε τόσον μακρὰ καὶ τόσον πυρετώδης. Ταῦτα συνεπλήρωσαν τὴν πολυχρόνιον ἡμῶν ἐκστρατείαν, τοιαύτη ἦν ἡ πρώτη αὐτῆς ἀμοιβή.

Διηρέθημεν εἰς ὁμίλους· ἀπέβημεν· ἔδειξαν ἡμῖν τὸν λίθον, ἐφ' οὗ τὸν πόδα ἐπάτησε, ἐγκαταλιπὼν τὸν *Βελλεροφόντην* καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἡ νῆσος ἐφάνη ἡμῖν τάφος.

Ἡ James-Town εἶνε πόλις ὀχυρά· ἡ διαμονὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος καὶ οὐχὶ τὸ ἄσυλον τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου, ὡς ἔλεγεν αὐθαδῶς τὸ ἀνθρωπόμορφον τέρας, ὁ Hudson Lowe, κατέστη πολεμικὴ πόλις, δυσπρόσιτος ἀκρόπολις. Πᾶν ὕψωμα ὄρους κατέχεται ὑπὸ μικροῦ φρουρίου· πᾶς κολπίσκος ἔχει τοὺς προμαχῶνας καὶ τὰς ἐπάλξεις του, πᾶσα κορυφή, τὴν σκοπιὰν καὶ τὸν χωροφύλακά της. Οὐδὲν πλέον ζητοῦμεν νὰ ἴδωμεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἑλένῃ· ἡ κόνις τοῦ ἀνδρὸς ἀπεδόθη ἡμῖν· δύνανται νὰ κατεδαφίσωσι τὰς ἀκροπόλεις των, δύνανται ν' ἀποσυνθέσωσι τὰ τηλεβόλα των, δύνανται νὰ κοιμῶνται ἐν εἰρήνῃ, ὡς ἐκεῖνος, οὗτινος τὸν ὕπνον ἐπὶ πολὺ διετάραξαν.

Ἠθέλησα ἡ πρώτη μου ἐκδρομὴ νὰ γείνῃ ὡς προσκύνημα· ἐπορεύθην πεζῇ, παρακολουθούμενος ὑπὸ Σίνου παιδός, ἀναλαβόντος νὰ μοὶ παράσχῃ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας. Ὑπερεπήδησα τὴν μεγάλην ὁδόν, τὴν οὐκ ὀλίγον κάθετον, χρησιμεύουσαν ὡς πρώτην ἀφετηρίαν τῆς περιηγήσεως. Ἀφοῦ διέλθῃς τὰς τελευταίας οἰκοδομάς, ὁ ὀφθαλμός σου βυθίζεται δεξιόθεν εἰς κοιλάδα, ἔνθα εἰςέτι φυλάττει φρουρός. Οὗτος μὲ ὑπεδέχθη βραδύτερον μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης.

Ἀναβαίνεις καὶ πάλιν ἀναβαίνεις τὰς ἐν τῇ λάβᾳ διεσκαμμένας κλιτύας· τῆς λάβας ἐκείνης τὰ στρώματα ἔχουσι ποικίλους χρωματισμούς· φθάνεις εἰς ἄλσος πιτύων, δερόμενος μὲν ὑπὸ σφοδρῶν ἀνέμων, κατακλώντων τὰς πίτυς ἐκείνας, λυποῦμενος δὲ καὶ διὰ τὸ ἄνικμον τῆς γῆς, ἥτις τὰς ἐγέννησε καὶ διὰ τὸν κατακαίοντα αὐτὰς ἡλιακὸν καύσονα.

Ἰδοὺ κῆπος . . . Ἀγαθῇ τύχῃ, ἰδοὺ καλύβη, ὀλίγη χλόη, ὀλίγη ζωή, ἀνὰ τὴν ἀλγεινὴν ἐκείνην σκηνήν· ἀγαθῇ τύχῃ, ἰδοὺ θαλερὰ στελέχη· ἀγαθῇ τύχῃ, ἰδοὺ ἄνθη καὶ ἀρώματα, ὅπου τὰ πάντα καταστροφή! Ἀλλὰ δὲν σταθμεύεις ἐν τοῖς προνομιούχοις τούτοις περιβόλοις, διότι ἀνεχώρησας δι' ἄλλας συγκινήσεις, δι' ἄλλας χαράς, αἵτινες ἐπίσης ἔχουσι πικρίαν.

Βλέπεις ἐνώπιόν σου, ἀποκαλύπτεσαι· διότι ἐκεῖ κάτω, μακράν, εἶνε ὁ ἱερὸς τάφος, μετὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ πενθίμου συνοδείας, ἣν ἀναφέρουσι πάντες οἱ περιηγηταί. Τρεῖς κάτισχνοι ἰτέαι, κυκλοτερὲς ξύλινον κιγκλιδωτόν, μικρὰ σκηνή, ἐκτὸς τοῦ περιβόλου σκοπιά, ἐντὸς αὐτοῦ σιδήρινον κιγκλιδωτόν, ἔτι δὲ εἷς λίθος, εἶνε πάντα ἡ ἱστορικὴ συνοδεία. Ἐν τῇ τοῦ στρατιώτου σκοπιᾷ ὑπάρχει βιβλίον, ἐν ᾧ ἕκαστος, χαράσσων ἰδέαν, ὑπογράφει τὸ ὄνομά του· πολλὰ μὲν καὶ καλὰ ἀναγινώσκεις, πολλὰ δὲ καὶ ἀνόητα, πολλὰ αἴσχη

---

1 D'un Pôle à l'autre. Deuxième partie.

καὶ πολλὴν χαμέρπειαν. Προςέτι δὲ ἀναγινώσκεις καὶ ἀναθέματα κατὰ τοῦ ἀνδρός, τοῦ κυβερνήσαντος τὸν κόσμον καὶ τρομάξαντος πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς· λόγους βλασφήμους κατὰ τῆς μεγάλης καρδίας, ἥτις κοιμᾶται ἐκεῖ τὸν αἰώνιον ὕπνον· ἀλλὰ κατόπιν τούτων εὑρίσκεις καὶ γενναίους λόγους, ἀναπαύοντας καὶ μεθύσκοντας τὴν ψυχήν, βυθίζοντάς σε εἰς ἡδεῖς ῥεμβασμούς. . . . . Τοιοῦτος εἶνε ὁ βίος.

Ἐν γένει παρετήρησα εἰς τὰς ἐρριμμένας ἐκεῖ ἰδέας, ὡς τροφὴν τῆς περιεργείας τῶν περιηγητῶν, τάσιν πρὸς τὸ γελοῖον, πρὸς τὸ πραγματικόν· ὅπου δὲ ἡ γραφὴ ἦν δυσανάγνωστος, τὸ ὄνομα τοῦ ὑπογράψαντος σαφέστατα ἐφαίνετο.

— Ἄρά γε τί θὰ εἴπω; . . . διελογίζετο ἕκαστος πρὸς τὸν τάφον πορευόμενος· ὁ δὲ νοῦς ἀντικαθίστα τὴν καρδίαν, ἂν δὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἶχον καρδίαν καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρουν.

Ἐπὶ ὅλον τέταρτον τῆς ὥρας ἐφυλλολόγουν ἐγὼ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ὅπερ βρίθει γαλλικῶν ὀνομάτων· οἱ Ἄγγλοι ὑπογράφουσι μόνον ἐν αὐτῷ, τινὲς δὲ καὶ ἐπιδοκιμάζουσι τὴν διαγωγὴν τοῦ sir Hudson Lowe. Ὑπώπτευσα ὅτι ἡ αὐτὴ χεὶρ ἐπὶ πολλῶν ἔγραψε σελίδων, δὲν εἶνε δὲ ποσῶς παράδοξον, ἂν ὁ δύστροπος ἐκεῖνος εἱρκτοφύλαξ περιεποίησεν αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην· ἡ τίγρις δὲν ἔχει φίλους ἐν τῷ κόσμῳ.

«Βασανίζεσαι ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ τὸ ἐκπληροῖς». (Ὑπογ.) Dick.

Ὁ Dick οὗτος εἶνε βεβαίως ὑπηρέτης.

«Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ Lowe τὰ αὐτὰ θὰ ἔπραττον».

Ἰδοὺ ἄλλος, ὅςτις φαίνεται θηρεύσας τὸ ἔργον δημίου.

«Θέλω νὰ μὴ εἶμαι Ἄγγλος, ὁσάκις σκέπτωμαι ὅτι ὁ sir Hudson Lowe εἶνε συμπολίτης μου». Davis, George-Street, 13.

Εἶνε εὐγενὴς ὁ γράψας τὴν διεύθυσίν του, ἀφοῦ ἐχάραξε τοιαύτην γραμμήν.

Ἂν μὴ μεγάλως ἀπατῶμαι, δύναμαι νὰ θέσω ὄνομα γνωστόν, εἰς σελίδα, παριστάνουσαν εἰκόνα ὁμοίαν τῷ Αὐτοκράτορι, μετὰ τοῦ κάτωθι τετραστίχου.

«Τὴν ὑφήλιον κατέκτησε διὰ τῶν ἀρετῶν του· ἔχει καρδίαν καὶ κεφαλὴν ὁποίαν καὶ ὁ Τῖτος».

Μία τῶν ὑπογραφῶν ἐκείνων περιεῖχε τὰ ἑξῆς.

«Γένηκα ναύτης γιὰ νἄρθω νὰ χαιρετήσω ἀκόμα μιὰ φορὰ τὰ λείψανα τοῦ παλαιοῦ μου δεκανέα, ποῦ μὲ φώναζε μὲ τ' ὄνομά μου.

Ἂς εἶχα 'ς τὰ δόντια μου τὸν κὺρ Lowe! Εἶνε ἄνανδρος. Μένω μέρα νύχτα ἐδῶ 'ς τὸ νησὶ καὶ ὑπογράφω.» Germain, καταλυματίας τῆς πρώτης φρουρᾶς.

Μέγας ἀριθμὸς ὀνομάτων γυναικῶν κοσμεῖ τὰς σελίδας ἐκείνας, ἃς κατὰ πᾶν τοὐλάχιστον ἔτος ἀνανεοῦσι καὶ εἶνε δίκαιον νὰ προςθέσωμεν ὅτι σχεδὸν πᾶσαι μεγάλας καὶ γενναίας σημειοῦσι σκέψεις.

«Ἀΐδιος εὐτυχία εἰς τὴν μητέρα τοιούτου μάρτυρος!» Ernestine.

Καὶ κατωτέρω, δι' ἄλλης χειρός.

«Αἰώνιοι βάσανοι εἰς τὴν λησμονήσασαν ὅτι ἐγένετο σύζυγος τοῦ Ναπολέοντος!»

Adelaide Cotterot.

«Εἶμαι ἐξ χρόνων· ἡ μήτηρ μ' ἐδίδαξε νὰ τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν ἀγαπῶ ὡς ἂν ἤμην τεσσαράκοντα.» Louise.

«Ἐξ πόδες γῆς εἰς τὸν πληρώσαντα τὸν κόσμον Ἀδιάφορον, ἡ Ἀγγλία δὲν θὰ τὸν σμικρύνῃ.»

Julie Badier.

«Ἐν τῇ ἀναπαύσει του ἀναπαύεται ἡ γῆ. Ἂν ἐγερθῇ καὶ ὁ κόσμος μετ' αὐτοῦ θ' ἀνεγερθῇ».

Anatole Charton.

Ἐνέγραψα τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τοῦ βιβλίου καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

Εἰςῆλθον εἰς τὸν περίβολον, ἔκοψα κλῶνας ἰτέας, φύλλα γερανίου· προὐχώρησα καὶ ἐστράφην πρὸς τὸν ἀριστερὸν ἐπιτύμβιον λίθον· σχεδὸν εἰς ὕψος ἀγκῶνος ὑπάρχει λιθόκτιστος καὶ ἐκ λάβας τοῖχος, ἐμποδίζων τὰς καταπτώσεις· πλησίον τοῦ τοίχου τούτου ὑπάρχει ὑγρὸν τέναγος, εἰς ὃ ἔρριψαν κυλινδομένους τροχάλους, ἵνα τὸ ὕδωρ ἐξέρχηται διαυγέστερον ἐκ τοῦ ἐδάφους καί, ὀλισθαῖνον, ῥέῃ ἐντὸς ἀφανοῦς μικροῦ αὔλακος, ἐξ οὗ διοχετεύεται διὰ πλείστων ἀφανεστέρων ἔτι μικρῶν σωλήνων. Βήματά τινα πορρωτέρω, ἡ πηγὴ ἐκείνη, ἐν ᾗ ὁ Αὐτοκράτωρ ἐζωογόνει τὸν θλιβερὸν βίον του, ἐντελῶς ἀφανίζεται, μόλις παρέχουσα ἐλαχίστην ἰκμάδα εἰς τὰ μικρὰ ἄνθη, τὰ αὐξάνοντα καὶ ἀποθνήσκοντα ἐν τῷ μέσῳ τῆς χλόης.

Προχώρει, προχώρει . . . Ἐκεῖ ἐκάθητο, ἐδῶ ἔπασχε, ἐνταῦθα ἀπέθανεν. Ἰδοὺ τὸ περιστύλιον· τέσσαρες βαθμῖδες . . . . σήμερον πλέον οὐδὲν ὑπάρχει. Ἰδοὺ ὁ κοιτών του, ὁ ἱερὸς τόπος τῆς τελευταίας ἀγωνίας του . . . . εἶνε κόσκινον. Τὸ περίστρωμα σχεδὸν ὁλοτελῶς ἐξηλείφθη· λωρίδες ὑπέρκεινται ἔτι τῆς κεφαλῆς σου, διότι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὰς ἁρπάσωσι· πανταχοῦ ἐπιγραφαί, ἃς οἱ ὀκνηροί, οἱ περίεργοι καὶ οἱ ῥεμβασταὶ ἐνέγραψαν. Διέλθε τὸ οἰκοδόμημα καὶ θέλεις εὕρει γήπεδον ὁμαλόν, χρησιμεῦσαν ὡς στάδιον εἰς δύο ἀγωνιστάς, ὧν τὸ ὄνομα ἀξιομνημόνευτον. Εἰς ὕψος ἀναστήματος, ἀναγινώσκεις ἐπὶ τοῦ τοίχου, πλησίον στίχου τινὸς τοῦ Hugo, τὰς δύο ταύτας γραμμάς, τὰς τοσοῦτον ὡραίας, ὅσον καὶ πᾶν ὅ,τι ἔγραψεν ὁ μέγας ποιητής.

«Ἐνταῦθα ὁ Pierre Robert καὶ ὁ Mathieu Morin, ἀρχαῖοι στρατιῶται τοῦ μεγάλου στρατοῦ, ἐμονομάχησαν, ὅπως μάθωσιν τίς τῶν δύο ἠγάπα κάλλιον τὸν μικρὸν δεκανέα . . . »

Ὁ Mathieu Morin ἐπληγώθη, ἀλλὰ δὲν κατεπείσθη.

Πορρωτέρω ἔτι, βλέπεις ἐν τῇ ἐξοχῇ λαμπρὸν οἴκημα, πύργον πολυτελέστατον· αἰθούσας χοροῦ, λουτροῦ, σφαιριστηρίου, κῆπον μεγαλοπρεπέστατον . . . . Πλὴν φεῦ! οὐδένα ξένον, οὐδὲν ζωογόνον ᾆσμα, οὐδεμίαν γυναῖκα κοσμοῦσαν αὐτά. Καὶ ὅμως ἐπορεύθην ἐκεῖσε, συνήντησα τῷ κ. Lefroy, διαπρεπεῖ ἀξιωματικῷ τοῦ Ἀγγλικοῦ πυροβολικοῦ, εὐσυμπεριφόρῳ εὐπατρίδῃ, μετριόφρονι, σοφῷ, ἀσχολουμένῳ πολὺ περὶ τὴν ὀρυκτολογίαν, ἵνα διέρχηται τὸν χρόνον καὶ περὶ τὸν γήινον μαγνητισμόν, ἵνα ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ὁ κ. Lefroy εἶνε ὁ φυσιολόγος, ὃν ὁ Ross εἶχεν ἀφήσει ἐν τῇ νήσῳ, μετὰ τὴν εἰς τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον ἐκδρομὴν αὐτοῦ.

Ἅμα εἰςελθόντι εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν τοσοῦτον ἀνάνδρως σήμερον βεβηλουμένην, σοὶ δεικνύουσιν ἐπὶ τραπέζης, λίαν κοινῆς, μέγα βιβλίον, ὅμοιον τῷ τῆς φρουρᾶς. Ἀνέγνωμεν ἐν αὐτῷ τοὺς πόθους, οὓς οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρεγάτας *ἡ Ἀφροδίτη* ἐξέφραζον κατὰ τὸ 1839, ἵνα τὰ λείψανα τῆς οἰκίας ἀγορασθῶσιν ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ ἵνα αὕτη καταστῇ τὸ ἄσυλον τῶν εὐσεβῶν ἀναπήρων. . . . Ἡ εὐχὴ αὕτη οὐδέποτε θέλει εἰςακουσθῆ.

Ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ἴδωμεν ἦτον ὁ τάφος καὶ ὅ,τι εἴδομεν εἶνε πάλιν αὐτός· οὐδὲν ἄλλο παρεῖχεν ἡμῖν ἡ νῆσος πρὸς μελέτην· ὅθεν ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ πλοῖον, εὐτυχεῖς δ.ὰ τὴν στάθμευσιν ἐκείνην, ἥτις ἐπὶ πολὺ θέλει ζῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μνήμῃ.

Φαίνεται ὅτι ὁ πλοίαρχος δὲν ἔσπευδε νὰ φθάσῃ, ἐπειδή, τῇ βοηθείᾳ λοξοδρομιῶν τινῶν, εὐκόλως θὰ ἔφθανεν εἰς τὴν δυτικὴν ἀφρικανικὴν ὄχθην, ἔνθα κατ' ἀρχὰς ἤθελε ν' ἀγκυροβολήσῃ· ἀλλ' ἐγκατέλειψεν αὐτὴν καὶ ἔδραμεν ἐκ νέου, ἔχων οὔριον τὸν ἄνεμον, πρὸς τὰς ἰσημερινὰς χώρας, τὰς λίαν θλιβούσας τὰ πληρώματα.

Ἐγὼ ἠδιαφόρουν ἂν ἐπορευόμεθα ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, ἀρκούμενος εἰς τὰς ὠφελίμους μου παρατηρήσεις, διότι γνωρίζετε ὅτι εἶμαι ἐξ ἐκείνων, οὓς βαρύνει ἡ ὀκνηρία.

Ἰδοὺ ἡμεῖς τὸ τέταρτον ἤδη ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Οἱ ναῦται, κεκμηκότες, ἀναπνέουσιν ἀγωνιῶντες τὴν αὔραν, ἥτις κολποῖ τὰ ἱστία καὶ κοιμῶνται νήδυμον ὕπνον, ἀφ' ὅτου πρὸς ἀνατολὰς ἐστράφησαν. . . . . Κάλλιον ὅμως αὐτῶν πράττω ἐγώ, μὴ ἀφίνων ἀργὰ οὔτε τὰ κονδύλιά μου, οὔτε τὴν γραφίδα μου, τὰ μόνα παρόντα πλούτη μου, τὰς μόνας ἐλπίδας μου.

Οὐδὲν ἀπόλλυσιν ὁ παρατηρητὴς ἐν τῇ εὐπλοίᾳ ἐκείνῃ, καθ' ἣν αἱ μελέται εἶνε ἀκίνδυνοι καὶ ἄμοχθοι· οὐδὲ μία ὥρα εἶνε μακρὰ τῷ ἐπιθυμοῦντι νὰ βλέπῃ. Ἀλλὰ πρὸ οὐδενὸς ἄλλου θεάματος πάλλει τόσον ἰσχυρῶς ἡ καρδία καὶ δονεῖται τόσον ἡ ψυχὴ καὶ ἀποκαλύπτεται ἡ παρουσία τοῦ Δημιουργοῦ, ὅσον πρὸ τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων καταδύσεων τοῦ ἡλίου, κατόπιν φλογερᾶς ἡμέρας.

Ἐκεῖ πέραν, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πυρπολουμένου ὠκεανοῦ, ἐπὶ οὐρανοῦ πυρὸς λάμπουσι καὶ θαμβοῦσι τὴν ὅρασιν τὰ παράδοξα σχήματα τῶν νεφῶν, τὰ διαγραφόμενα φαντασιωδέστατα.

Βλέπεις ὄρη μετ' ἀνύδρων κορυφῶν, ἡφαίστεια, μύδρους καὶ πῦρ ἐκπέμποντα, διαυλακιζόμενα ὑπὸ χειμάρρων λάβας, ἐκλείποντα καὶ πάλιν ἀναφαινόμενα ὀπτικὰ παίγνια, θαυμαζόμενα καὶ μὴ κατανοούμενα. Βλέπεις πολεμίους στρατούς, μαχομένους, συγκρουομένους καὶ διασκορπίζοντας πανταχόσε μυριάδας σπινθήρων, ἐν τῇ φρικώδει συμπλοκῇ των· νομίζεις ὅτι ἀκούεις κλαγγάζοντα ξίφη, συγκρουομένας ἀσπίδας, βρυγμοὺς μαχητῶν, χρεματισμοὺς ἵππων. . . . . .

Γίνεσαι αὐτόπτης αἱματηρᾶς καὶ πεισματώδους μάχης, φοβερᾶς ἀταξίας, τρέμεις δὲ καὶ δακρύεις, βλέπων τοσαύτην ἀταξίαν, τοσοῦτον συγκλονισμόν . . . . Προςέτι βλέπεις ἀπέραντα πεδία, ἀγροὺς σίτου, τρέφοντας καὶ μὴ κορεννύοντας τὴν φλόγα, καταρράκτας ζέοντας, ὑπερμεγέθεις πόλεις, τοὺς θόλους αὐτῶν, τοὺς κώδωνας, *τοὺς μιναρέδες*, τοὺς πύργους, τὰς ἀκροπόλεις καὶ ταῦτα πάντα ἐν πυρί, ἐκ πυρὸς ἐκτισμένα· βλέπεις φλογεροὺς ἄνθρακας, ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῆς κορυφῆς, ἐρυθρούς, φαιούς, ἰοχρόους . . . . πανταχοῦ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ᾅδην, πανταχοῦ ὑπερμεγέθη πυρκαϊάν, εἰς ἣν τὸ πλοῖον ἐντὸς ὀλίγου βυθισθήσεται.

Ὤ, ναί! λαμπρὰ δύσις τοῦ ἡλίου, ὑπὸ τροπικὸν οὐρανόν, εἶνε σοβαρώτατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν θεαμάτων. Ἡ μνήμη δύναται νὰ λησμονήσῃ τρικυμίας, θυέλλας, γαλήνην, ναυάγια· οὐδέποτε ὅμως λησμονεῖ ὡραίαν δύσιν ἡλίου, ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ· διότι, πᾶσαι μὲν αἱ τρικυμίαι ἔχουσι τὸ αὐτὸ χάος, πᾶσα δὲ γαλήνη τὴν αὐτὴν ἠρεμίαν· οὐδεμία ὅμως δύσις ἡλίου ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς προτεραίας, οὐδεμία πρὸς τὴν τῆς ἐπαύριον. Ὁ Θεὸς εἶνε παρών, μέγας, ἄπειρος, αἰώνιος.

Βεβαίως, οἱ πρῶτοι θαλασσοπλόοι, οἱ πορευθέντες πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ νέου ἐκείνου κόσμου, ὃν τόσον εὐτόλμως ἐμάντευσεν ὁ Κολόμβος, πολλάκις ἠναγκάσθησαν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα τοῦ διάπλου των, ἅμα ἰδόντες τὰ καταπληκτικὰ ταῦτα φαινόμενα, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ γονυπετεῖ προςκυνοῦσα. Ὡς ἐκεῖνοι καὶ ἡμεῖς συχνάκις ἀνεφωνήσαμεν *Γῆ*! Ἀλλὰ μίαν ὥραν μετὰ τὴν εἰς τὰ κύματα καταβύθισιν τοῦ ἡλίου, ἡ ὀπταπάτη διελύετο, ἡμεῖς δὲ ἀπεβάλλομεν πᾶν γόη-

τρον, μέσον οὐρανοῦ καὶ ὠκεανοῦ, ἀναμένοντες νὰ πνεύσῃ ἰσχυροτέρα αὔρα, ἵνα προςενέγκῃ νέαν τροφὴν τῇ ἡμετέρᾳ περιεργείᾳ.

Σ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ.

Η ΣΙΒΗΡΙΑΝΗ ΝΕΑΝΙΣ

Μετάφρασις Δ. Γ. Μοστράτου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 111.

Οἱ πάγοι εἶχον ἤδη διαλυθῆ· ἡ Πρασκοβία καὶ πάλιν ἐπιμόνως ἐπανέλαβε τὰς προτάσεις αὐτῆς, μετ' οὗ πολὺ δὲ αἱ παρακλήσεις ἐγένοντο τόσον συχναὶ καὶ ὀχληραί, ὥςτε ὁ πατήρ, ἀποβαλὼν πᾶσαν ὑπομονήν, αὐστηρῶς αὐτὴν ἐπέπληξε καὶ ἀπολύτως ἀπηγόρευσε νὰ λέγῃ αὐτῷ περὶ τοῦ πράγματος.

Ἡ μήτηρ τοὐναντίον, μετὰ πλείστης ἠπιότητος κατέδειξεν αὐτῇ ὅτι ἡ νεαρὰ αὐτῆς ἡλικία δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῇ νὰ ἔχῃ κατὰ νοῦν τόσον δυσχερῆ ἐπιχείρησιν.

Ἔκτοτε παρῆλθον τρία ὅλα ἔτη, καθ' ἃ ἡ Πρασκοβία δὲν ἀπετόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς περὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἐπιμόνους προτάσεις· διότι μακρὰ τῆς μητρὸς ἀσθένεια ἠνάγκαζεν αὐτὴν ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐπιχείρησιν εἰς καιροὺς μᾶλλον εὐθέτους.

Ἐν τούτοις οὐδεμία παρήρχετο ἡμέρα, χωρὶς νὰ προςθέτῃ εἰς τὰς συνήθεις αὐτῆς προςευχὰς καὶ τὴν παράκλησιν τοῦ τυχεῖν τῆς παρὰ τοῦ πατρὸς πρὸς ἀναχώρησιν ἀδείας· διότι ἐπίστευεν ἐνδομύχως ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελεν ἐπακούσει τῶν εὐχῶν αὐτῆς.

Ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ ζωηρὰ αὕτη πίστις τῆς νεάνιδος, εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἔκτακτα, καθ' ὅσον ἡ κόρη δὲν εἶχεν ἐξ ἀνατροφῆς τὰς ἀρετὰς ταύτας. Ὁ μὲν πατήρ, εἰ καὶ μὴ ἄθρησκος, ὀλιγώρει ὅμως τῶν προςευχῶν· ἡ δὲ μήτηρ, καίπερ αὐστηρότερον τὸ χρέος τοῦτο τηροῦσα, ἦτον ὅλως ἄμοιρος παιδείας. Ἡ Πρασκοβία εἰς μόνην ἑαυτὴν ὤφειλε τὰ πληροῦντα αὐτὴν αἰσθήματα.

Κατὰ τὰ τρία ταῦτα ἔτη ὡρίμασε τῆς κόρης ἡ διάνοια, ἤδη δ' ἐν τοῖς οἰκογενειακοῖς συμβουλίοις πλείονα δύναμιν εἶχον οἱ λόγοι αὐτῆς.

Ὅθεν κατώρθωσε νὰ προβάλῃ, ἅμα δὲ καὶ νὰ συζητήσῃ τὰ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς· τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ γονεῖς δὲν ὑπέλαβον πλέον ὡς παιδιάν, ἀλλ' ἐπολέμησαν αὐτὸν τόσῳ μᾶλλον ἐκθύμως, ὅσῳ ἀναγκαιότερον αὐτοῖς ἀπέβαινε τὸ ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς τὴν Πρασκοβίαν.

Μεγάλως ἤγγιζον τὴν καρδίαν τῆς κόρης τὰ ὑπὸ τῶν γονέων πρὸς τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς προβαλλόμενα προςκόμματα. Διὰ δακρύων καὶ θωπειῶν, οὐχὶ δὲ δι' ἀστεϊσμῶν καὶ ἀπειλῶν, ἐπειρῶντο νὰ μεταπείσωσιν αὐτήν.

— Εἴμεθα πλέον γέροντες, ἔλεγον αὐτῇ· δὲν ἔχομεν πλέον οὔτε κατάστασιν, οὔτε φίλους ἐν Ῥωσσίᾳ. Τολμᾷς λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψῃς, ἐν ταύτῃ τῇ ἐρήμῳ, γονεῖς, τῶν ὁποίων εἶσαι ἡ μόνη παραμυθία; Καὶ ταῦτα πάντα διατί; Διὰ νὰ τρέξῃς μόνη ἐπικίνδυνον ὁδοιπορίαν, ἥτις σὲ μὲν δύναται ν' ἀπολέσῃ, ἡμῶν δὲ νὰ ἐπισπεύσῃ τὸν θάνατον καὶ οὐχὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Πρὸς ταῦτα ἡ κόρη δὲν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἔχυνε πολλὰ δάκρυα. Καὶ ὅμως ἡ θέλησίς της δὲν ἐκλονίζετο, πᾶσα δὲ ἡμέρα ἔτι μᾶλλον ἐνίσχυεν τὴν ἀπόφασίν της.

Ἐφαντάζετο ἡ Πρασκοβία δυσχέρειαν ὅλως μὲν διάφορον, ἔτι δὲ μᾶλλον ἀληθεστέραν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς προβαλλομένης ἀντιστάσεως.

Ἔδει ν' ἀναχωρήσῃ φέρουσα διαβατήριον, οὗ ἄνευ ἀδύνατος ἀπέβαινεν ἡ ἐκ τοῦ χωρίου ἀπομάκρυνσις αὐτῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτου οὐδ' ἦτο κἂν πιθανὸν ὅτι ὁ τῆς Τοβόλσκης διοικητὴς ἤθελεν ἐπιτρέψει τὴν χάριν ταύτην, ἀφοῦ οὐδέπω εἶχεν ἀπαντήσει πρὸς τὰ γράμματα αὐτῶν.

Ὅθεν ἡ Πρασκοβία ἠναγκάσθη ν' ἀναβάλῃ εἰς ἄλλοτε τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς, δὲν ἐπαύετο δὲ διαλογιζομένη πῶς νὰ προμηθευθῇ τὸ διαβατήριον.

Κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου διέτριβεν ἐν τῷ χωρίῳ αἰχμάλωτος, Νέιλερ καλούμενος, γόνος ῥάπτου Γερμανοῦ, τὴν Ῥωσσίαν ἔχων γεννέτειραν γῆν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶχε χρηματίσει, ἐπί τινα χρόνον, ὑπηρέτης φοιτητοῦ τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πανεπιστημίου, τοῦτο καὶ μόνον ὠφεληθεὶς ἐκ τοῦ ὑπηρετικοῦ βίου, ν' ἀποκτήσῃ ἐν Ἰσχίμῃ ὑπόληψιν ἀνδρὸς ἐλευθεριάζοντος.

Ὁ Νέιλερ ἐφαντάζετο ὅτι ἦτον ἄπιστος.

Ἡ τοιαύτη αὐτοῦ μωρία καὶ τὸ ῥαπτικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, εἶχε γνωρισει αὐτὸν πᾶσι μὲν τοῖς κατοίκοις, πᾶσι δὲ τοῖς ἐν ταῖς εἱρκταῖς, ὧν οἱ μὲν ἐδίδουν αὐτῷ πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, οἱ δὲ ἠσμένιζον ἀκούοντες αὐτοῦ τὰ φληναφήματα. Τοῖς τελευταίοις τούτοις συνηριθμεῖτο καὶ ὁ Λόπουλωφ, πρὸς ὃν ἐνίοτε ἤρχετο ὁ Νέιλερ.

Ὁ ἄπιστος ῥάπτης, γινώσκων τῆς Πρασκοβίας τὴν εὐσέβειαν, ἔσκωπτεν αὐτὴν καὶ κατεγέλα, ἀποκαλῶν τὴν κόρην Ἁγίαν Πρασκοβίαν.

Αὕτη, νομίζουσα τὸν ῥάπτην δεξιώτερον τοῦ δέοντος, διελογίζετο νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀναφοράν, ἣν ἐσκόπει ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὸν διοικητήν, διότι ἤλπιζεν ὅτι ὁ πατήρ, βλέπων ἕτοιμον τὸ ἔγγραφον, ἐφ' οὗ μόνον τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἔμελλε νὰ ὑπογράψῃ, εὐχερέστερον ἤθελε συγκατανεύσῃ.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἀποτελειώσασα τὴν παρὰ τὸν ῥύακα πλύσιν, ἡτοιμάσθη εἰς τὰ ἴδια νὰ ἐπανακάμψῃ. Ἤδη ἐσταυροκοπεῖτο, κατὰ τὸ εἰωθός, ἐπιμόχθως φορτιζομένη τὰ βεβρεγμένα ὀθόνια, ὅτε, κατὰ συγκυρίαν διαβαίνων ἐκεῖθεν ὁ Νέιλερ, εἶδεν αὐτὴν καὶ ἔσκωψε. Ἂν κάμῃς, εἶπε πρὸς αὐτήν,

καὶ ἄλλους τοιούτους πιθηκισμούς, θὰ γείνῃ θαῦμα καὶ τὰ φορέματα θὰ ὑπάγουν μόνα των.

Δός μοι, προςέθηκε, βιαίως ἁρπάζων τὸ φορτίον, διὰ νὰ ἴδῃς ὅτι οἱ τόσον μισητοί σου ἄπιστοι εἶνε καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Καὶ ὄντως ἔλαβε τὸ κάνιστρον καὶ ἐκόμισεν αὐτὸ εἰς τὸ χωρίον.

Ἡ Πρασκοβία, ἕνα καὶ μόνον πόθον ἔχουσα, τὴν κτῆσιν διαβατηρίου, ἔλεξεν αὐτῷ, καθ' ὁδόν, ὅτι ἔχρῃζε τῆς πρὸς τὸν διοικητὴν αἰτήσεως καὶ ὅτι σπουδαίως ἤθελεν ἐξυπηρετήσει αὐτὴν ὁ Νέιλερ, ἂν παρεῖχεν αὐτῇ τὴν αἰτουμένην χάριν.

Ἠγνόει, κακῇ μοῖρᾳ, τὴν γραφὴν ὁ φιλόσοφος, ὃς καὶ ὡμολόγησεν ὅτι, ἐξ οὗ χρόνου διετέλει ῥάπτων, ὁλοτελῶς εἶχεν ὀλιγωρήσει τῆς φιλολογίας. Ἐν τούτοις ὑπέδειξεν αὐτῇ ἄνδρα, ἐν τῷ χωρίῳ διατρίβοντα, δυνάμενον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθον αὐτῆς.

Ἡ Πρασκοβία ἐπανέκαμψε περιχαρής, ἀποφασίσασα νὰ τηρήσῃ τὴν συμβουλήν, ἅμα ἡμέρᾳ ὑποφωσκούσῃ.

Ὁ Νέιλερ, εἰςελθὼν εἰς τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἔνθα καί τινες ἄλλοι συμπαρεκάθηντο, ἐμεγαλαύχησεν ἐφ' οἷς ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς ἁγίας Πρασκοβίας, ἀπαλλάξας αὐτὴν τοῦ κόπου τοῦ θαυματουργῆσαι· ὁ ῥάπτης προςέθηκε καὶ ἄλλους παραπλησίους ἀηδεῖς ἀστεϊσμούς, ἀλλ' ὅλως ἐξεπλάγη ὅτε ἡ νεᾶνις ἀπεκρίνατο εἰποῦσα· Πῶς νὰ μὴ πιστεύω εἰς τὸν πανάγαθον Θεόν, ἀφοῦ μίαν μόνην στιγμὴν ἱκέτευσα αὐτὸν παρὰ τὸ ποτάμιον καὶ τὰ φορέματά μου, καὶ ἂν δὲν ἦλθον μόνα των ἐδῶ, ἦλθον ὅμως χωρὶς ἐμοῦ καὶ μάλιστα ἐκομίσθησαν ὑπὸ ἀπίστου. Ἰδού, τὸ θαῦμα ἔγεινε καὶ δὲν ζητῶ ἄλλο ἀπὸ τὴν θείαν πρόνοιαν.

Πᾶσα ἡ ὁμήγυρις, ἀκούσασα τῆς κόρης, ἐγέλασαν ἄσβεστον ἐπὶ τῷ ῥάπτῃ, ὃς καὶ ἐξῆλθε, σφόδρα πληγεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι.

Ἀλλὰ καὶ ἐφεξῆς θέλει ἰδεῖ ὁ ἀναγνώστης πλεῖστα παραδείγματα τῆς ἀξιαγάστου ταύτης ὀξυνοίας, ἥτις οὐδέποτε τὴν κόρην ἐγκατέλειπε καὶ ὅταν ἀκόμη διετέλει ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ.

Τῇ ἐπαύριον ἔσπευσε δρομαία πρὸς τὸν ὑποδειχθέντα ἄνθρωπον, ἵνα ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ· ἔμαθε δὲ ὅτι ἔπρεπεν αὐτὴ νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀναφοράν. Καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος ἀνέλαβε νὰ συντάξῃ αὐτὴν κατὰ τὰ νενομισμένα, ὁ δὲ Λόπουλωφ, καίτοι τὰ πρῶτα ἀντέστη, οὐχ ἧττον ἔπειτα συγκατένευσε ν' ἀποσταλῇ, ἅμα περατωθεῖσα. Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δραξάμενος ὁ πατήρ, συνεπέςειλε καὶ νέον γράμμα περὶ τῶν κατ' αὐτόν.

Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἠφανίσθη πᾶσα τῆς κόρης μέριμνα· ἡ ὑγιεία αὐτῆς ἀνέρρωσε καὶ οἱ γονεῖς ηὐφραίνοντο, θεώμενοι τὴν ἐπάνοδον τῆς φυσικῆς φαιδρότητος τοῦ τέκνου αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ μακαρία ἐκείνη μεταβολὴ προήρχετο μόνον καὶ μόνον ἐκ τῆς βεβαιότητος ὅτι ἔμελλε ν' ἀποκτήσῃ διαβατήριον καὶ ἐκ τῆς ἀπεριορίστου πίστεως εἰς τὴν θείαν προστασίαν.

Πολλάκις περιεπάτει ἐπὶ τῆς εἰς Τοβόλσκην ἀγούσης ὁδοῦ, καραδοκοῦσα τὴν ἔλευσιν ταχυδρόμου. Ἐπορεύετο ὅπου ἐστάθευον οἱ ἵπποι καὶ ἠρώτα τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τοῦ σταθμοῦ γέροντα ἀπόμαχον, ὃς καὶ διένεμε τὰ εἰς Ἰσχίμην ἀποστελλόμενα εὐάριθμα γράμματα.

Ἀλλ' ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου δὲν ἀπετόλμα νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, διότι εἶχε λαλήσει πρὸς αὐτὴν ἀποτόμως, σκώψας καὶ ὃν ἐγίνωσκε πρὸς ὁδοιπορίαν σκοπὸν τῆς νέας.

Εἶχον παρέλθει ἐξ σχεδὸν μῆνες ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῆς αἰτήσεως, ὅτε ἠγγέλθη τῇ οἰκογενείᾳ ὅτι ἦλθε ταχυδρόμος, φέρων πρός τινας ἐπιστολάς. Ἀμέσως ἔδραμεν ἡ Πρασκοβία, ἠκολούθησαν δὲ καὶ οἱ γονεῖς.

Ἕπεται συνέχεια.

XAVIER DE MAISTRE.

ΤΟ ΠΑΡΑΣΗΜΟΝ ΤΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ.

Ἤδη ὅτε πάντες ἀσχολοῦνται καὶ ὁμιλοῦσι περὶ τῶν λουτρῶν, τῆς χρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ἐπίκαιρον κρίνομεν τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ γνωστοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπποτικοῦ παρασήμου, τοῦ καλουμένου *Παρασήμου τοῦ Λουτροῦ.*

Αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐνδιαφέρουσαι λεπτομέρειαι, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

Περὶ τοῦ παρασήμου τούτου, κατὰ πρώτην φορὰν, λόγος γίνεται τῷ 1399, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Δ'. Γενικὴ γνώμη ὑπάρχει, ὅτι τὸ παράσημον τοῦ λουτροῦ ἐθεμελιώθη πρὸς μνήμην τοῦ γεγονότος τούτου. Ἀλλὰ διατί ἡ προσηγορία αὕτη; Τὰ μέλη ὤφειλον ἄρά γε ὑποχρεωτικῶς νὰ βυθίζωνται, καθ' ὡρισμένος ἐποχὰς, εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ταμέσεως, τῆς θαλάσσης ἢ νὰ λούωνται ἐντὸς ἁπλοῦ λουτῆρος; Ἦτο ἔνδειξις καθαριότητος ἀπονεμομένη εἰς τοὺς περιβεβλημένους διὰ τοῦ παρασήμου, ἢ μήπως τὸ ἔθος τῶν Ἄγγλων τοῦ λούεσθαι καθ' ἑκάστην, εἶχεν ἀποβῆ, γενικὸν, ὡς φαίνεται, καὶ καταστῆ καταναγκαστικὸν σχεδὸν ἔθιμον ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως τοῦ παρασήμου τούτου;

Εἶναι ἀληθῶς γνωστὸν ὅτι οὐχὶ μόνον οἰκουροῦντες, ἀλλὰ καὶ ὁδοιποροῦντες, καὶ ἐν τοῖς ξενοδοχείοις διαμένοντες, καὶ ὁποιδήποτε ἀλλαχοῦ καταλλύοντες οἱ Ἄγγλοι λούονται ραντιζόμενοι, περιβρεχόμενοι καθήμενοι καὶ ἐν ἀνάγκῃ βυθιζόμενοι. Ἡ ἀχώριστος ἀποσκευὴ παντὸς Ἄγγλου εἶναι κυκλοτερὴς τις εὐρύχωρος πλατὺς καὶ ἑδραῖος λουτήρ. Ποικίλαι γνῶμαι ὑπάρχουσι περὶ τῆς εἰς τὸ παράσημον τοῦ λουτροῦ ἀποδοθείς-

σης ἐπωνυμίας. Μεταξὺ τῶν εἰκασιῶν ἃς προεκάλεσαν αἱ διάφοροι ἑρμηνεῖαι τῶν συμβολικῶν συγγραφέων, ὑπάρχουσι δύω ἃς θέλομεν διηγηθῆ, ὡς οὔσας εὐλογωτέρας. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ ὀνομασία Παράσημον τοῦ Λουτροῦ, ἐδόθη εἰς τὸ παράσημον τοῦτο, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια κατὰ τὸν μεσαίωνα, τοῦ διατάττειν τοὺς ἐν τῷ τάγματι τούτῳ ἐγεγραμμένους νὰ λούωνται, ὡς σύμβολον καθάρσεως. Ἡ κρίσις αὕτη δὲν φαίνεται κολακευτικὴ διὰ τοὺς ἱππότας. Ἡ καθαριότης τοῦ σώματος δὲν ἦτο πιθανῶς προτέρημα κοινότατον, κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ ἀναγκαία ἡ διὰ τοῦ λουτροῦ κάθαρσις πρὸ τῆς κατατάξεως ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τάγματι.

Ἕτεροι ἱστορικοὶ διισχυρίζονται ὅτι ὁ Ἐρρῖκος Δ'. ἐθεμελίωσεν αὐτὸ, ὑπὲρ τῶν εὐνοουμένων, οἵτινες ἐλούσθησαν μετ' αὐτοῦ, κατὰ τὴν νύκτα, τὴν προηγηθεῖσαν τῆς στέψεως αὐτοῦ. Δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Ἄγγλος μονάρχης, διελθὼν τεταραγμένην νύκτα μετά τινων ἱππότῶν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἴχνη τῆς ἀυπνίας, ἔκαμε λουτρὸν μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, καὶ φαίνεται ὅτι ἐφάνη ζωηρὸς καὶ ἱλαρὸς, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως. Δυσχερὴς ἐστὶν ἡ ἐξήγησις παρομοίας ἐκκεντρικότητος, καὶ ἀνάγκη ὅπως ἀρκεσθῇ τις πιστεύων τὰς περισωθείσας ἡμῖν ἑρμηνείας, χωρὶς νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς αὐτάς. Οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, τὸ Παράσημον τοῦ Λουτροῦ ἀπενεμήθη εἰς πάσας τὰς ἐπισήμους περιστάσεις, καὶ κυρίως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ γάμου καὶ τῶν στέψεων τῶν βασιλέων. Τὸ παράσημον τοῦτο περ.πεσὸν εἰς ἀχρηστίαν καὶ παντελῶς λησμονηθὲν, ἀνεδιοργανώθη τῷ 1725, ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Α'. καθιερωθὲν ἐκ νέου τῷ 1847 ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Β.κτωρίας. Τὸ Παράσημον τοῦ Λουτροῦ χρησιμεύει σήμερον πρὸς ἀνταμοιβὴν παντὸς εἴδους ὑπηρεσίας. Τὰ μέλη του σχηματίζουσι τρεῖς κλάσεις, καὶ φέρουσι τὸν τίτλον τῶν μεγαλοσταύρων, τῶν ἱππότῶν καὶ τῶν ἑταίρων. Οἱ ξένοι μετέχουσιν αὐτοῦ ὡς ἐπίτιμα μέλη. Τὰ παράσημα τῶν ἱππότῶν τῆς πρώτης κλάσεως εἰσὶν ἐρυθρᾶ ταινία καὶ χρυσοῦν μεμιλτωμένον μετάλλιον, φερον σκῆπτρον, ρόδον καὶ σκόλυμον ἐν τῷ μεσῳ τῶν τριῶν αὐτοκρατορικῶν στεμμάτων. Τὸ δὲ ἀπόφθεγμα ἐστί «*Τρία ἡρωμέρα ἐρ ἐρί*».

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΠΕΡΙ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ.

Πανάρχαιος εἶνε ἡ χρῆσις τῶν σφραγίδων. Αἱ σφραγίδες κατ' ἀρχὰς ἐχαράσσοντο ἐπὶ τῆς σφενδόνης τῶν δακτυλίων. Μετὰ τὴν ἧτταν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Δαρείου, Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας μετεχειρίζετο τὸν δακτύλιον τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου σφραγίζων μόνον τὰ εἰς Ἀσίαν ἐπιστελλόμενα γράμματα· διότι τὰ εἰς Εὐρώπην ἐκπεμπόμενα ἐσφράγιζε διὰ τοῦ ἰδικοῦ του. Ὁ Νουμᾶς ἐνομοθέτησε νὰ μὴ χαράσσωνται ἐπὶ τῶν σφραγίδων τῶν θεῶν τὰ πρόσωπα, ὅπερ καὶ ὁ Πυθαγόρας διέταξε τοῖς ἑαυτοῦ ὁμιληταῖς. Καὶ ὅμως ἡ συνήθεια κατήργησε τοῦ Νουμᾶ τὸν νόμον, διότι μετ' αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι ἐχάρασσον ἐπὶ τῶν σφραγίδων καὶ τοὺς ἑαυτῶν θεοὺς καὶ τοὺς τῶν ξένων, καὶ ἀνθρώπους καὶ ζῷα καὶ ἄψυχα πράγματα. Ἐπὶ τῆς σφραγῖδος τοῦ Πύρρου, βασιλέως τῆς Ἠπείρου, ἦν γεγλυμμένος ὁ Ἀπόλλων, φέρων λύραν, ἐν μέσῳ τῶν Μουσῶν· ἐπὶ τῆς τοῦ Καίσαρος, ἡ Ἀφροδίτη, ἐπὶ τῆς τοῦ Πομπηίου, λέων, κρατῶν ξίφος. Ὁ Σύλλας ἐχάραξεν ἐπὶ τῆς σφραγῖδός του τὴν εἰκόνα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ νικηθέντος Ἰουγούρθα, βασιλέως τῆς Νουμηδίας.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἐπικούρου εἶχον τὴν κεφαλὴν τοῦ φιλοσόφου τούτου· Πλίνιος ὁ νεώτερος, ἅρμα ὑπὸ τεσσάρων συρόμενον ἵππων καὶ ἁμαζόνα ὁ αὐτοκράτωρ Κόμμοδος. Οἱ χριστιανοὶ εἶχον ἐπὶ τῶν σφραγίδων των τὸ μονόγραμμα Ι. Χ., ὅπερ ἀναφαίνεται καὶ ἐπὶ πολλῶν μεταλλίων τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων.

Οἱ πρῶτοι βασιλεῖς τῆς γαλλικῆς μοναρχίας εἵποντο τῷ ἔθει τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν αὐτοκρατόρων. Ὅτε ὁ Κλόβις ἀπέστειλε τὸν Αὐρηλιανόν, πρὸς διαπραγμάτευσιν τοῦ γάμου τῆς ἁγίας Κλοτίλδης, ἔδωκε τῷ ὑπουργῷ τούτῳ ἕνα τῶν δακτυλίων αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωσιν εὐκολώτερον εἰς τὰς ἐν ὀνόματι τοῦ Κλόβιος προτάσεις τοῦ Αὐρηλιανοῦ.

Σήμερον αἱ σφραγῖδες διαφέρουσι τῶν δακτυλίων, ἔχουσαι σήματα ἢ μονογράμματα, ἔςιν ὅτε ἔμβλημα, κεφαλὴν ἢ ἄλλην τινα εἰκόνα. Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τῶν νεωτέρων δεξιότης καὶ ἡ εἰς τὰς καλὰς τέχνας ἐπίδοσις αὐτῶν, οὐχ ἧττον δυσκόλως δύναται νὰ παραβληθῇ σφραγίς τις πρὸς τὴν γνωστὴν *σφραγῖδα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου*. Ἡ σφραγὶς αὕτη ἐναπόκειται ἐν τῷ τῶν Γάλλων μουσείῳ, ἀποτελεῖται δ' ἐκ διαφανοῦς σαρδίου, ὅπερ, ἐντὸς πλάτους 5—6 γραμμῶν (13 χιλιοστῶν μέτρου), περιέχει 14 ἀνθρωπίνους μορφάς, μὴ συνυπολογιζομένων τῶν ζῴων, δένδρων, ἀνθέων, ἀγγείων κτλ. Πρὸς τούτοις βλέπεις ἐπὶ τοῦ ἐξέργου ὄρη καὶ ὕδατα, μετὰ νεαροῦ ἁλιέως. Οἱ σοφοὶ διαφωνοῦσι περὶ τοῦ χαράγματος τούτου· τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι παρίστησι τρυγητόν, ἢ ἑορτήν, πρὸς τιμὴν τοῦ Βάκχου τὸ πάλαι ἀγομένην.

Α*

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ.

Παραθέτομεν τὴν ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἐν Γαλλίᾳ δηλητηριάσεων κατὰ μίαν δεκαετίαν.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην αἱ δηλητηριάσεις ἀνῆλθον εἰς 617, ἐξ ὧν 190 θανατηφόροι, 285 ἐπέφερον διαφόρους ἀσθενείας καὶ 142 ἀπόπειραι εἰς οὐδὲν καταλήξασαι δυσάρεστον ἀποτέλεσμα.

Κατὰ τὴν δεκαετίαν ταύτην ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν, αἵτινες παρεστάθησαν ἐνώπιον τοῦ Κακουργοδικείου κατηγορούμεναι ἐπὶ δηλητηριάσεσιν ἀνῆλθον εἰς 260, ὁ δὲ τῶν ἀνδρῶν εἰς 210.

Τὰ εἴδη τῶν δηλητηρίων τὰ ὑπὸ τῶν δολοφόνων ἐκλεχθέντα, περιλαμβάνουσιν, ὡς ἔγγιστα, ἁπάσας σχεδὸν τὰς γνωστὰς ἐν Γαλλίᾳ δηλητηριώδεις οὐσίας. Τὸ ἀρσενικὸν εἶναι τὸ ἀριθμοῦν τὰ περισσότερα θύματα, καθότι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν δηλητηριάσεων ὀφείλεται εἰς αὐτὸ καὶ μόνον, διότι 232 πρόσωπα κατεστάθησαν θύματα τοῦ φοβεροῦ τούτου δηλητηρίου. Μετὰ τὸ ἀρσενικὸν ἔρχεται ὁ φωσφόρος ὡς εὐκόλως προμηθευόμενος. Ὅλοι σχεδὸν οἱ θάνατοι οἱ ἐκ τοῦ μεταλλοειδοῦς τούτου ἐπελθόντες, ὀφείλονται εἰς τὸν φωσφόρον τῶν ἐν χρήσει πυρείων, ὃν προδιαλύουσιν ἐντὸς ὕδατος· 170 δυστυχεῖς ἐφονεύθησαν διὰ τῶν φωσφόρων, ὅστις τοὺς ἐχορηγήθη ἐν εἴδει ποτοῦ. Διὰ τοῦ θειϊκοῦ χαλκοῦ ἀπέθανον 77. Τὸ ὑπανθρακικὸν διτοξείδιον τοῦ χαλκοῦ, τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν χαλκίνων σκευῶν παρατηρουμένων, (vert de-gris), ἀριθμεῖ 33 θύματα. Τὸ θειϊκὸν ὀξὺ ἐπέφερε τὸν θάνατον εἰς 30 πρόσωπα καὶ τέλος αἱ κανθαρίδες εἰς 24.

Μεταξὺ τῶν δηλητηρίων τῶν ἧττον ἐν χρήσει, σημειοῦνται τὸ ὄπιον, ὁ ἐλλέβορος, ἡ ἐμετικὴ τρὺξ καὶ ὁ θειϊκὸς σίδηρος. Τέλος τὸ νιτρικὸν ὀξὺ, ἡ ἀμμωνία, ὁ ὑδράργυρος, τὸ στραμόνιον, τὰ ἐμετικὰ κάρυα ἐπέφερον τὸν θάνατον εἰς τρία πρόσωπα. Τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ, τὸ κάλι, ὁ ὀξικὸς μόλυβδος, τὸ ἀεροῦχον ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἐπὶ ἑνὸς προσώπου. Οἱ δηλητηριώδεις μύκητες, μολονότι ἐνέχουσι δηλητήριον εὐκόλως προμηθευόμενον εἰς δύο μόνον πρόσωπα ἐπέφερον τὸν θάνατον. Ἡ τετριμμένη ὕαλος παρετηρήθη ἐντὸς τῶν τροφῶν τριῶν ἄλλων. Τέλος ἡ εὐθάλεια, τὸ βάλσαμον τοῦ Fioravanti, τὸ εὐφόρβιον καὶ τὸ κολχικὸν ἀφῄρεσαν τὴν ζωὴν ἑνὸς μόνου ἐν μέσῳ σκληρῶν δεινοπαθημάτων.

Τ. Α.

ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΣΥΝΤΑΓΑΙ.

Διὰ νὰ γείνῃς πλούσιος. Φύλαττε τὰ χρήματά σου καὶ καυτηρίασον τὴν συνείδησίν σου.

Διὰ νὰ γείνῃς σοφός. Τρῶγε, κοιμοῦ καὶ σίγα.

Διὰ νὰ γείνῃς δημοτικός. Ἐπισκέπτου συνεχῶς τὰς μεγαλειτέρας ἐκκλησίας καὶ ὅλας τὰς μυστικὰς ἑταιρίας.

Διὰ νὰ γείνῃς ἀξιοσέβαστος. Λέγε «μάλιστα» ὁσάκις ἀκούῃς ἄλλων γνώμας, καὶ μὴ ἔχων πώποτε ἰδίαν.

Διὰ νὰ λάβῃς μικρὸν ὑπούργημα. Ἔσο ἕτοιμος νὰ πράττῃς αἰωνίως ὡς μηχανή.

Διὰ νὰ γείνῃς πτωχός. Ἔσο τίμιος καὶ μὴ δίδε ὑπονοίας.

Διὰ νὰ γείνῃς παράφρων. Λέγε τὰς ἰδίας σου γνώμας, χωρὶς νὰ συμβουλεύεσαι τὰς τῶν νομιζομένων σοφῶν.

Διὰ νὰ γείνῃς δυστυχής. Τύπωσε τὰς σκέψεις σου.

Διὰ νὰ γείνῃς συκοφάντης. Ἔκδοσον ἐφημερίδα καὶ λέγε τὴν ἀλήθειαν.

ΑΘΩΟΤΗΣ ΚΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ.

Ἐκ τῶν τοῦ Ἠλία Ταντα.λίδου.

Ἕνα κορίτσι τοῦ σχολιοῦ μὲ χρόνους ἀγαποῦσα,
Κι' ἀπ' τὴν ἀγάπη τὴν πολλὴ
Καὶ τὸ χρυσό μου τὸ πουλὶ
Πῶς μ' ἀγαπᾷ θαρροῦσα.

Μιὰ 'μέρα ποῦ τὴν κύτταζα μὲ μάτια βουρκωμένα,
«—Αἴ, λέγω, τί τὸ σιωπᾷς;
»Μαρὶ, τὸ ξεύρω μ' ἀγαπᾷς,
»Καθὼς κ' ἐγὼ ἐσένα».

Τὸ πρόσωπόν της ἄλικον διὰ μιᾶς ἐβάφη,
Μὲ ῥίχνει μιὰ ματιὰ φρικτὴ,
Πιάνει κονδύλι καὶ χαρτὶ,
Καὶ κάθεται καὶ γράφει.

»Κακᾷναι τὰ γεράματα τὰ ξαναμωραμένα!
»Ὀπ'ὤχει τρέλλ' ἃς τὸ θαρρῇ·
»Πρὸς εἴδησίν τους, ἡ Μαρὶ
»Δὲν ἀγαπᾷ κανένα!»

Ἀκόμ' ὑγρὸ τὸ γράψιμο τὸ ῥίχνει 'ς τὸ τραπέζι,
Μ' ἀφίνει χάσκωντας ἐκεῖ,
Καὶ φεύγει, φεύγει βιαστικὴ,
Καὶ πάγει ἀλλοῦ νὰ παίζῃ.

Τὸ γράψιμό της φυλακτὸ 'ς τὸ στῆθος μου τὸ ἔχω·
Εἶν' ἕνα μάθημα καλὸ,
Μέρα καὶ νύκτα τὸ φιλῶ,
Μὲ δάκρυα τὸ βρέχω.

Γιὰ τὴν Μαρίκα μου διπλᾷ τρελλένομ' ἀπὸ τότε,
Ὅπου τὰ λέγει ὀρθὰ κοφτὰ,
Καὶ δὲν ἠξεύρει ν' ἀπατᾷ,
Ὤ, κάμνουν οἱ προδόται.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ.

Ὑπάρχουσι πατέρες μὴ ἀγαπῶντες τὰ τέκνα

των, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πάππος μὴ λατρεύων τὸν ἐγγονόν του (Βίκτωρ Οὐγκώ).

* * Ὁ ἀγοράζων τὸ περιττὸν ἀναγκασθήσεται πάραυτα νὰ πωλήσῃ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον (Φραγκλῖνος).

* * Ἡ ἀληθὴς εὐγλωττία συνίσταται εἰς τὸ νὰ λέγῃ τις πᾶν ὅ,τι πρέπει καὶ μόνον ὅ,τι πρέπει.

* * Ἡ γυνὴ εἶναι διὰ τὸν ζωγράφον πρότυπον, δι' ἰατρὸν ἀντικείμενον ἐξετάσεως, διὰ χωρικὸν οἰκοκυρά, δι' ἀπόμαχον νοσοκόμος, διὰ φυσιολόγον θῆλυ, διὰ σπουδαστὴν ἄγγελος, διὰ ποιητὴν ἄνθος, δι' Ἀνατολίτην ἔπιπλον, δι' ἄγριον φορτηγὸν ζῶον καὶ διὰ Παρισινὸν προίξ.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Μεταναστεύσεις τοῦ ὄρτυγος.

Ὁ ὄρτυξ ἀναχωρεῖ τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον καὶ ἐπανέρχεται ὁ μὲν ἄρρην τὴν 10 μαΐου, τὸ δὲ θῆλυ τὴν 1 ἰουνίου. Αἱ μεταναστεύσεις αὗται γίνονται ἐν καιρῷ νυκτὸς καθότι ὡς προερχόμενοι ἐκ τῶν βορείων μερῶν, σταθμεύουσιν εἰς χώρας ἐν αἷς ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑγρά, οἷαι ἡ Ἀγγλία, Βρετανία καὶ Προβηγκία· οἱ πλεῖστοι ὅμως ζῶσι τὸν χειμῶνα ἐν Ἀφρικῇ. Ἀλλὰ πῶς διέρχονται τὴν μεσόγειον; ἡ μεγαλητέρα ἀπόσασις ἡ διαχωρίζουσα τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης—ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἀλγέριον—εἶναι περίπου 650 χιλιαμέτρων. Ἡ κίνησις τοῦ ὄρτυγος εἶναι ταχυτάτη διαφεύγουσα τὸ ἀνθρώπινον βλέμμα. Στηριζόμενος δέ τις ἐπὶ τῆς γνώμης ὅτι ὁ μὲν κύψελος (πετροχελιδόνι) διατρέχει 80 λεύγας, τὴν ὥραν, ἡ χελιδὼν 60, ἡ δὲ περιστερὰ 25 ἕως 30, δύναται νὰ παραδεχθῇ διὰ τὸν ὄρτυγα πτῆσιν 16 λευγῶν τὴν ὥραν, ὥστε εὐθεῖα διάβασις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ δέκα ὥρας ἤτοι μίαν νύκτα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὑπάρχουσι καί τινα μέρη, ἐν οἷς δύνανται νὰ σταθμεύσωσι· πρὸς δυσμὰς τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτὰρ ἔχει πλάτος 15 χιλιαμέτρων, ἡ γραμμὴ τῶν Βαλλεαρίδων νήσων διατέμνουσα αὐτὸ διαγωνίως καὶ κατὰ μέσον· ἡ Κορσικὴ καὶ ἡ Σαρδηνία τῶν ὁποίων ἡ εὐθεῖα διεύθυνσις φαίνεται διαχαράττουσα ὁδὸν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸ ἕτερον μέρος· ἡ Σικελία τῆς ὁποίας τὸ δυτικὸν μέρος ἀπέχει 150 χιλιάμετρα τῆς Τύνιδος· ἡ δὲ Μελίτη καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ πλεῖσται ἄλλαι νῆσοι καὶ νησύδρια.

—

Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστροουγγαρίας.

Πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν νεᾶνις πριγκηπέσσα Βαυαρὶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βιέννην ὅπως γίνῃ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος· ἡ νέα αὕτη, ἀγρίας ὀλίγον μορφῆς, δὲν εἶχε μέχρι τοῦδε ἐξέλθει τὸ μικρὸν Possenhoffen πλησίον τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Στρανδέργης, ὅπου κατοικεῖ εἰσέτι ὁ γαμβρός της, πρῴην βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πριγκηπέσσα Βαυαρὶς γενομένη αὐτοκράτειρα οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὰς καλλονὰς τῆς λίμνης τῆς Στρανδέργης. Διηγοῦνται ὅτι πολλάκις ἐπεθύμησε νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὴν μετὰ τῆς μεγάλης Κυρίας τῆς τιμῆς, ἀλλ' ἀντέκειτο εἰς τοὺς καθεστώτας νόμους. Μεταξὺ τῶν νόμων τούτων, οἵτινες πράγματι εἶναι σοφώτατοι, ὑπάρχει καί τις ὅστις ἀπαγορεύει εἰς τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Αὐστρίας νὰ φέρῃ καθ' ἑκάστην νέα ὑποδήματα. Οὐδέποτε ἡ νέα Βαυαρὶς ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ τὸν πόδα της ὑπὸ τὸν βάρβαρον τοῦτον νόμον, ὅστις ὅμως πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὴν σπουδαιότητά του πρὸς σωτηρίαν τοῦ κράτους. Πραγματικαὶ μάχαι ἐγένοντο μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ συρμοῦ· ἀλλ' ὁ συρμὸς ἐνίκησε.

—

Ὁ Ἀμερικανικὸς σῖτος ἐν Γαλλίᾳ.

Κατὰ τὸν παρελθόντα μάϊον ἡ ἐν Γαλλίᾳ γεωργία σπουδαίως ἐταράχθη ἕνεκεν τῶν προελεύσεων τοῦ Ἀμερικανικοῦ σίτου. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας κ. Τιρὰρ ἀνέγνω ἔν τινι συνόδῳ τῆς Γεωργικῆς ἑταιρίας λόγον ἐνῷ προσεκάθει νὰ καθησυχάσῃ τοὺς φόβους τῶν γεωργῶν. Εἶπεν ὅτι αἱ σιτοφόροι γαῖαι ἐξηντλήθησαν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ὅτι γεωργικά τινα Κράτη δὲν παρῆγον πλέον δημητριακά. Ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς ἦτο κακῶς πληροφορημένος· τὰ γεωργικὰ Κράτη, τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν ἀνέφερε παράγουσι πολὺν σῖτον, ἡ δὲ παραγωγὴ αὕτη ἐπὶ μᾶλλον θ' αὐξήσῃ ἐὰν ἀποικίσωσι καὶ καλλιεργήσωσι νέας γαίας. Ὁλόκληρος ἀπαιτεῖται αἰὼν ὅπως ἡ βόρειος Ἀμερικὴ κατοικισθῇ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις ἢ τῷ Καναδᾷ ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ παραγωγὴ θ' αὐξάνῃ πάντοτε. Τὸ *Στατιστικὸν δελτίον* ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις. Τὸ 1859 παρῆγον αὗται 60 ἑκατομ. ἑκατολίτρων σίτου· τὸ 1869, 90 ἑκατομ. καὶ τῷ 1878, 150 ἑκατομ. Οὕτως ἐν διαστήματι εἰκοσαετίας ἡ παραγωγὴ ἐτριπλασιάσθη. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ παραγωγὴ τοῦ σίτου οὐδέποτε ὑπερέβη τὰ 130 ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων (1874).

Οἱ Ἀμερικανοὶ δαπανῶσιν ὀλιγώτερον τῶν Γάλλων σῖτον, 2 ἑκατόλιτρα περίπου κατ' ἄτομον κατ' ἔτος. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑπολογίζεται σήμερον κατ' ἀνώτερον ὅρον εἰς 47 ἑκατομ. κατοίκων, ἑπομένως κατὰ τὴν τελευταίαν ἐσοδείαν τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχει περίσσευμα 60 ἑκατομ. ἑκατολ. Τὸ περίσσευμα τοῦτο ἀποστέλλει εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπερ ὅμως αὐξάνει κατ' ἔτος, ἡ δὲ παραγωγὴ τοῦ σίτου ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις ὑπερέχει τῆς τῶν κατοίκων αὐξήσεων.

—

Πόσον τιμῶνται αἱ γυναῖκες.

Ἐφημερίς τις ἀγγλικὴ λέγει ὅτι ἡ σωματεμπορία ἐξακολουθεῖ ὑπάρχουσα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς μεταξὺ τοῦ κέντρου τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἀπεβιβάσθησαν εἰς Χοδεϊδὰχ πλέον ἢ τρισχίλιαι δοῦλαι προερχόμεναι ἐξ Ἀφρικῆς.

Καὶ αἱ μὲν νεάνιδες τιμῶνται 100 μέχρι 150 πιάστρων (τὸ πιάστρον δύναται 5 ἕως 6 φράγκα), αἱ δὲ νεαραὶ Ἀβυσσινίδες, 200 μέχρι 300, οἱ παῖδες 50 μέχρι 100 καὶ οἱ ἄνδρες ὀλιγώτερον.

—

Ἀκίνδυνος διαμονὴ ἐν τῷ μέσῳ φλογῶν.

Πρό τινων ἡμερῶν ἐν Πράτερ τῆς Βιέννης ἐγένετο δοκιμὴ ἐνώπιον πλήθους περιέργων νέας τινὸς συσκευῆς, ἐφευρεθείσης ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Σάλλα, ἣν ὁ ἐνδυόμενος, δύναται νὰ παραμείνῃ ἀβλαβὴς ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐν τῷ μέσῳ φλογῶν. Πρὸς τοῦτο κατεσκευάσθησαν ἐξ μεγάλοι σωροὶ ἐξ ὑλῶν εὐφλέκτων, καταβραχέντες μάλιστα διὰ μεγάλης ποσότητος πετρελαίου. Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὸ πείραμα, ὁ μηχανικὸς Σάλλας ἐξήγησεν εἰς τὸ κοινὸν τὴν συσκευὴν αὐτοῦ, ἣν καὶ ἐνεδύθη πάντων ὁρώντων. Ἡ συσκευὴ αὕτη εἶναι ὁλόκληρος στολὴ ἐκ κόμμιος κατεσκευασμένη ὡς αἱ ἄλλαι στολαί, ἃς ἐνδύονται οἱ δύται τῆς θαλάσσης. Ἡ μόνη αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἄλλων διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὑλικὸν τίθεται εἰς διπλοῦν, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο οὕτως εἰπεῖν τοίχων τοῦ ἐνδύματος πληροῦται ὕδατος, ὅπερ διοχετεύει σωλήν τις, διὰ τῆς ἀδιαλείπτου δὲ τοῦ ὕδατος ἀνανεώσεως παρέχεται εἰς τὸν εἰς τὰς φλόγας εὑρισκόμενον τὸ μέσον τοῦ ὑπομένειν τὴν μεγίστην θερμότητα, ἕτερος δὲ σωλὴν μεταδίδει τὸν ἀπαιτούμενον ἀέρα. Τὸ πρόσωπον καλύπτεται διά μεταλλίνης προσωπίδος, ἐχούσης δύο ὀπὰς διὰ τοὺς ὀφθαλμούς.

Τοῦ σημείου δοθέντος, οἱ σωροὶ τῶν ὑλῶν ἀνήφθησαν, ὁ δὲ μηχανικὸς Σάλλας εἰσῆλθε θαρραλέως εἰς τὰς φλόγας ἐνδεδυμένος τὴν στολὴν αὐτοῦ. Ἐνῷ δὲ ἡ ὁλονὲν ἐπιτεινομένη θερμότης ἠνάγκαζε τοὺς θεατὰς νὰ ἀπομακρύνωνται, ὁ μηχανικὸς Σάλλας ἐκινεῖτο ἐντὸς τῶν φλογῶν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀταραξίας. Ἀνέβη ἐπὶ τῶν σωρῶν, ἀνέτρεπε τὰ καιόμενα ξύλα, κατεκλίθη ἐν τῷ μέτῳ τῶν φλογῶν, παραμείνας ἐπὶ πολὺ ἐν ἐν πλήρει ἠρεμίᾳ.—Ἐν τέλει ὁ μηχανικὸς, Σάλλας ἐδείχθη λίαν δεξιὸς πυροσβέστης, κατασβέσας τὰς φλόγας διὰ τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐξήρχετο τοῦ σωλῆνος του. Αἱ ζωηραὶ τοῦ κοινοῦ ἐπευφημίαι συνόδευον τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ παραδόξου πειράματος.

—

Περὶ Φάρων.

Ὁ ὑπὸ τῆς ἱστορίας μνημονευόμενος ἀρχαιότατος φάρος ἵστατο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου. Παρόμοιοι πύργοι ἔκειντο ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν πλείστοις τῶν τῆς Ἑλλάδος λιμένων. Ἀλλ' ὁ πάντων διασημότατος ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς νήσου Φάρου, ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Ὁ φάρος ἐκεῖνος, ὑψούμενος παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀλεξανδρείας κατελέγετο ἐν τοῖς θαύμασι τῆς οἰκουμένης, ἀνεγερθεὶς τῷ 470 ἀ. Ρ. Ὠνομάσθη δὲ φάρος ὁμονύμως τῇ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα λαμβάνουσι πάντες οἱ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀνεγειρόμενοι πύργοι.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Τὰ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν θαλάσσια λουτρά.

Ἀπὸ τῆς Προποντίδος καὶ τῶν Πριγκηπονήσων μέχρι τῶν Συμπληγάδων καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἡ Κωνσταντινούπολις διαγράφουσα μαγικωτάτην ποικιλίαν παραλιῶν περικλύζεται ὑπὸ τῶν ψυχρῶν ῥευμάτων ἐκτεταμένης ἁλιπηγῆς.

Ἡ γόησσα καὶ δροσερὰ γλῶσσα τῶν ὑπορροχθιζόντων ἀνὰ τὰς ἀκτὰς θαλασσίων ὑδάτων, δὲν ἦτο δύσκολον ὅπως, ἐν ὥρᾳ θάλπους πνιγηροῦ πείσῃ τοὺς κατοίκους τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν πέριξ γειτόνων παραλιῶν νὰ μεταρρυθμίσωσιν ἐπὶ τὸ ναυτικώτερον τὰς ἀποχερσωθείσας αὐτῶν ἕξεις. Οὕτω βαθμηδὸν ἀπέβαλλον τὸν πρὸς τὴν τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος δεινὸν τρόμον καὶ ἐτρέποντο ἐπὶ τὴν θάλασσαν πάντες φεύγοντες τοῦ θέρους τὸ πολὺ θάλπος καὶ οἱονεὶ ὁρμεμφύτως ἀναζητοῦντες ἐκεῖ τὴν δρόσον καὶ τὴν ἀναψυχήν. Οὐδεὶς δὲ νῦν ἀγνοεῖ τὴν τύρβην τὴν πολλὴν τῶν γυναικῶν προπαρασκευαζομένων διὰ τὰ λουτρὰ αὐτῶν, οὐδὲ τὸν πάταγον τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ τὰς κραυγὰς καὶ τοὺς γέλωτας αὐτῶν λουομένων τοὺς ἀπὸ τῶν λουτρῶν εἰς ἀπόστασιν μιλίων ἀκουομένους. Βλέπων τις τὸν τρόπον δι' οὗ οἱ πλεῖστοι τῶν παρ' ἡμῖν τελοῦσι τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ λουτρά των, ἤθελε προδήλως πιστεύσει ὅτι, πανηγυρίζεται ἀναμφιβόλως ἐνταῦθα θαλασσίας τινος θεότητος ἡ ἑορτὴ πρὸς ἐξιλασμὸν τῆς ὁποίας ἀντὶ πάσης ἄλλης θυσίας καὶ σπονδῆς ἀποφασίζουσιν οἱ ἑορτάζοντες νὰ διαμένωσιν ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐν τοιαύτῃ ἐκρύθμῳ καταστάσει διατελούντων τῶν παρ' ἡμῖν θαλασσίων πραγμάτων, λίαν οὕτω ἐπιζημίως ἐπενεργούντων καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιῶν μάλιστα δὲ τῶν ἀρρώστων, ἁρμόδιον νομίζομεν ἵνα συντόμως ἀναγράψωμεν κανόνας τινὰς δυναμένους νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ὄφελος αὐτῶν.

Ἐπάναγκες ὅμως καθίσταται ὅπως ἐνωρὶς κατανοήσωμεν τὴν σημασίαν ἣν περ δέον ν' ἀποδίδωμεν εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ καὶ ἀποβάλωμεν τὸ ὁρμέμφυτον ἐκεῖνο ὅπερ ἥκιστα μὲν χαρακτηρίζει καὶ κολακεύει ἡμᾶς, τοσαύτην δὲ κέκτηται χάριν παρὰ τῇ νήσᾳ καὶ τῷ κίνῳ.

Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, κατὰ γενομένας ὑπὸ πολλῶν χημικῶν ἀναλύσεις, δύναται νὰ ταχθῇ μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων μεταλλικῶν ὑδάτων τῶν ὁποίων τοσαύτην ἐσωτερικὴν χρῆσιν ποιεῖται ἡ νεωτέρα ἰατρική. Πάντοτε μέν, ἰδίᾳ δ' ἀπό τινων ἤδη ἐτῶν, τὰ θαλάσσια λουτρὰ θεωροῦνται ὡς μία τῶν σπουδαιοτέρων πηγῶν τῆς θεραπευτικῆς ἰατρικῆς. Ἡ διὰ τῶν θαλασσίων λουτρῶν θεραπεία καὶ βελτίωσις πολλῶν νοσημάτων, ἀντιστάντων μέχρι τοῦδε κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς εἰδικῶν φαρμάκων, δὲν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίαν τινὰ περὶ τῆς ἑκάστοτε ἐπιβεβαιουμένης ἐξυγιαστικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Ὅ,τι δ' ἐξ ἄλλου ὑπεβίβασέ ποτε τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ διήγειρεν ἐν πολλοῖς τὴν δυσπιστίαν καὶ τὰς ἐπικρίσεις, ἤτο καὶ ἔσται τὸ μοιραῖον καὶ ἀτυχὲς ἀπὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀποτέλεσμα παρὰ τοῖς νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀπηλλαγμένους τῆς ἀνάγκης τῶν συμβουλῶν τοῦ ἰατροῦ.

Πρὶν ἢ κατέλθῃ τις τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν, συμβουλεύομεν αὐτῷ ὅπως λάβῃ προηγουμένως τὸν κόπον νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ. Μεταξὺ τοῦ λουομένου πλήθους πόσοι ἄρά γε εἰσὶν οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσέλθωσιν ἀτιμωρητεὶ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ποσειδῶνος!

Ἡ πρὸς θαλάσσια λουτρὰ ἐποχὴ ἄρχεται παρ' ἡμῖν ἀρχομένου ἰουνίου καὶ τελευτᾷ περὶ τὸ τέλος τοῦ σεπτεμβρίου· διότι ἀπὸ τοῦ ἰουνίου ἤρξατο ἤδη νὰ ὑψοῦται σὺν τῇ τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης φθάνουσα εἰς τὸ ὕπατον αὐτῆς σημεῖον κατὰ ἰούλιον καὶ αὔγουστον, ὁπόθεν πάλιν ἄρχεται βαθμηδὸν ταπεινουμένη τὸν σεπτέμβριον. Κατὰ τὴν εἰρημένην ἐποχὴν ἡ θερμομετρικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάσσης κατάστασις ποικίλει ἀπὸ 15—20 C. Ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ὅμως ἣν περ ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς θαλάσσης ἀσκοῦσι καὶ ἡ γεωγραφικὴ τῶν παραλιῶν θέσις, καὶ τὰ θαλάσσια ῥεύματα, καὶ τὸ βάθος πρὸς δὲ καὶ ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους τῶν ἀκτῶν, ἐπαισθητῶς τροποποιεῖται ἡ κατὰ τόπους θερμοκρασία τοῦ θαλασσίου ὕδατος. Δέον ἄρα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ψυχρότατα μὲν πάντων τὰ κατὰ τὸν Βόσπορον λουτρὰ διά τε τὸ ἀγχιβαθὲς καὶ ἀνώμαλον τῶν ἀκτῶν αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τῶν ῥευμάτων τῶν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου ἀφ' ὅπου καὶ ἡ ἁλμυρότης αὐτοῦ ἡ μετρία[1] καὶ τὸ ἀραιὸν τῆς συστάσεως, ὡς ἧττον ψυχρὰ δὲ τὰ λουτρὰ τῶν Πριγκηπονήσων καὶ τῶν γειτόνων Προποντείων παραλιῶν τῆς Εὐρωπαίας καὶ Ἀσιάτιδος. Ἐν γένει δὲ τὴν μείζονα αὐτῶν θερμομετρικὴν κίνησιν, λαμβάνουσιν αἱ ἀκταὶ τὴν 3 μ. μ. ὥραν.

Καταλληλοτέραν πρὸς χρῆσιν τῶν λουτρῶν ὥραν δὲν δυνάμεθα κατηγορηματικῶς νὰ ὑποδείξωμεν ταύτην ἢ ἐκείνην, καθότι ἐξαρτᾶται αὕτη ὑπὸ πολλῶν περιπτώσεων. Ὡς καταλληλοτέραν ὅμως θερμοκρασίαν ὑποδεικνύομεν τὸ ἀπὸ τῆς 10 πρωϊνῆς μέχρι τῆς 5 ὥρας μ. μ. χρονικὸν διάστημα ὁπότε καὶ ἡ παλίρροια τῆς θαλάσσης. Φιλάσθενα καὶ ἀδύνατα ἄτομα, πρὸ πάντων δὲ παιδία δέον νὰ λούωνται περὶ τὴν 3 μ. μ. Φευκτέον τὸ λούεσθαι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν πρωΐαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ. Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας σὺν τῇ θερμοκρασίᾳ τῇ ταπεινῇ τοῦ ὕδατος δυσχεραίνουσι μὲν τὴν προσδοκωμένην ποθητὴν ἀντίδρασιν ἐπιβλαβῶς δ' ἐνεργοῦσι ἐπὶ τὸν καθόλου ὀργανισμόν. Οἱ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν ὑποβαλλόμενοι εἰς συχνὴν ἐφίδρωσιν προτιμώτερον νὰ λούωνται μετὰ τὰ ἔργα αὐτῶν παρέχοντες οὕτω ἑαυτοῖς τὸν χρειώδη πρὸς ἀνάπαυσιν χρόνον.

Πρεσβύται καὶ παιδία νεώτερα τῶν 7 ἐτῶν δέον ἐκ παντὸς τρόπου ν' ἀποφεύγωσι τὴν χρῆσιν θαλασσίων λουτρῶν.

Ἀποδημοῦντες νεωστὶ εἰς παραλίαν χώραν, ὀφείλομεν νὰ μὴ ἀρχώμεθα, ἅμα τῇ ἀφίξει ἡμῶν, τῶν θαλασσίων λουτρῶν. — Εἰς παιδία πρὸ πάντων φιλάσθενα δέον νὰ παρέχωμεν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς ἐξοικείωσιν τοῦ λεπτοῦ αὐτῶν ὀργανισμοῦ μετὰ τῆς νέας ἐκεῖ ἀτμοσφαίρας.

Λουέσθω πᾶς τις νήστεως τοῦ στομάχου, τρυφερὰ δὲ παιδία ἐχέτωσαν ἐλαφρῶς πεπληρωμένον τὸν στόμαχον αὐτῶν. Μηδεὶς δ' ἔστω εἰς ἐφίδρωσιν ἐν ὥρᾳ λουτροῦ.

Ἡ κατάδυσις ἔστω ταχεῖα καὶ πλήρης, ἐμβαπτιζομένης καὶ τῆς κεφαλῆς. Ὅσαι δὲ τῶν γυναικῶν βαθεῖαν τρέφουσι τὴν ἑαυτῶν κόμην, πρὸ τῆς εἰς τὸ λουτρὸν καταδύσεως, ἄφθονον δύνανται γλυκὺ ἀλλὰ ψυχρὸν ὕδωρ νὰ ἐπιχέωσιν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, ἀσφαλίζουσαι εἶτα διὰ κρηδέμνου τὴν κόμην, ὅπως οὕτω καὶ τὰς συμφορήσεις ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀποτρέπωσι, καὶ τὴν κόμην των τὴν πολύτιμον προασπίζωσιν ἀπὸ τοῦ σπίλου τῶν θαλασσίων ἁλάτων.

Ἐνταῦθα μετὰ λύπης μνημονεύομεν τοῦ βαρβάρου ἅμα δὲ καὶ βλαβεροῦ τρόπου δι' οὗ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἐπιχειροῦσι ν' ἀντικαταστήσωσι τὰ γενικὰ θαλάσσια λουτρά. Εἶνε ἀδύνατον κατὰ τοιαύτην τινὰ ἐποχὴν νὰ μὴ ἴδῃ τις παρὰ *θῖνα ἁλὸς πολυφλοίσβοιο* τρυφερὸν ζεῦγος γυμνῶν κνημῶν κρεμαμένων εἰς τὴν θάλασσαν· πρόχειρος τρόπος τοῦ λαμβάνειν λουτρά.

Ὀφείλουσιν αἱ μητέρες νὰ μὴ καταδύωσι διὰ τῆς βίας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν ὁσάκις ταῦτα αἰσθάνονται ἀκατάσχετον πρὸς αὐτὴν ἀπέχθειαν, καθότι ὁ τρόμος τῶν παιδίων καὶ ἡ ἰσχυρὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος αὐτῶν διέγερσις, δύναται σοβαρὰ νὰ ἐπενέγκῃ εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην νοσήματα.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ἃς φροντίζωσιν οἱ λουόμενοι νὰ ἐκτελῶσι κινήσεις νήξεως μετρίας μὲν συνεχεῖς δέ· αἱ κινήσεις αὗται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ἔχουσι τὸ καλόν, ὅτι ἐκγυμνάζουσι καὶ ἐνισχύουσι τοὺς μῦς ἔτι δὲ καὶ τοὺς λεπτοτέρους τοῦ σώματος ἡμῶν.

Ἡ ἐν τῇ θαλάσσῃ διαμονὴ ἀείποτε ἔστω συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος. Ἡ κακὴ ἕξις τῶν κατ' ἐπανάληψιν ἀναδύσεων καὶ καταδύσεων πρὸς τῇ ἀδυναμίᾳ ἣν συνεπάγεται παρακωλύει καὶ τὴν προσδοκωμένην σωτηριώδη ἀντίδρασιν. — Ἡ δὲ διάρκεια τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ διαμονῆς μὴ παρατεινέσθω ἐπὶ μὲν τῶν παιδίων πλεῖον τῶν 3—6' λεπτῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐνηλίκων 15—20, ἤτοι πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ δευτέρου φυσιολογικοῦ ῥίγους ὅπερ οὐχὶ παρ' ἅπασιν ὁμοίως ἐπέρχεται, διὸ εἰς τοῦτο τῶν λουομένων ἕκαστος προσεχέτω τὸν νοῦν καὶ σὺν τούτῳ ῥυθμιζέτω τὸν χρόνον τῆς ἑκάστοτε ἐν τῷ λουτρῷ διαμονῆς αὐτοῦ.

Μετὰ τὸ λουτρὸν δέον ἐπιμελῶς μὲν ν' ἀποσπογγίζωσιν οἱ λουόμενοι τὸ σῶμα αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκδέρωσι τὰς ῥάχεις ἀλλήλων δι' ἰσχυρῶν καὶ βιαίων ἐπιτριβῶν οὐδὲ νὰ περιβάλλωνται προθερμανθέντα ἐνδύματα· οὕτω ποιοῦντες προώρως προκαλοῦσι τὴν ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀντίδρασιν ἥτις δέον κατὰ κεντρόφυγα τάξιν νὰ διέρχηται τοὺς ἱστοὺς τοῦ σώματός ἡμῶν.

Ἀντὶ τοῦ κατακλιθῆναι μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν λουτρῶν ἔξοδον, ἁρμόζει περίπατος μακρὸς ἢ ἀντὶ τούτου ἀσκήσεις γυμναστικαί. Ἐὰν ἡ ἀντίδρασις βραδύνῃ ἢ ἀτελῶς ἐπέρχεται, ὀλίγος οἶνος ἰσχυρός, θερμὸς ζωμός, ἢ ἀρωματικόν τι ἔγχυμα δύναται νὰ ὑποβοηθήσῃ αὐτήν.

Δὲν εἶνε ἄμοιρον σπουδαιότητος τὸ λαμβάνειν δύο δι' ἡμέρας λουτρά. Ὀφείλομεν ἀπὸ ἑνὸς πάντοτε ν' ἀρχώμεθα. Περεταίρω καὶ τότε μόνον δυνάμεθα νὰ διπλασιάσωμεν τοῦτο ὁσάκις τοῦ πρώτου ἡ ἀντίδρασις ἐνωρὶς παρῆλθεν.

Τῆς θαυμασίας ἐπενεργείας ἣν ἔχει τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἐπὶ τοῦ καθόλου ἡμῶν ὀργανισμοῦ, ἐξ ἴσου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι συμμετέχει καὶ ὁ θαλάσσιος ἀήρ.

Ὁ Bachan ἐπιμελῶς ἐξερευνήσας τὰς ἐξαλλοιούσας τὴν ἀτμοσφαίραν αἰτίας καὶ ἀποκαθιστῶσας αὐτὴν ἐφθαρμένην καὶ ἀκατάλληλον πρὸς ἀναπνοὴν ἔφθασεν εἰς τὰ ἑξῆς περιγενόμενα.

Ἡ καῦσις, ἡ σῆψις, ἡ τῶν ζώων ἀναπνοή, φαινόμενα ἀπείρως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπαναλαμβανόμενα, καταναλίσκουσι τὴν μᾶλλον καθαρὰν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος μοῖραν καὶ ἀποδίδουσιν ἐν εἴδει ἀτμῶν ἀποφθάρματα καταστρεπτικῶς ἐπενεργοῦντα ἐπὶ τῆς ζωικῆς ζωῆς. Μεταξὺ τῶν ἐφθαρμένων τούτων ἀπορροιῶν, τὸ *ἀνθρακικὸν ὀξὺ* ἀφθόνως παράγεται διά τε τῆς ζυμώσεως καὶ τῆς σήψεως τῶν φυτικῶν οὐσιῶν ὡς καὶ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζώων, ἀποτελοῦν διὰ τὸ βάρος αὐτοῦ τὴν κατωτέραν τῆς ἀτμοσφαίρας στιβάδα.

Τὰ κράτιστα τῶν μέσων ἅπερ ἡ φύσις διατίθησι πρὸς ἄρσιν τῆς ἀπὸ τοῦ *ἀνθρακικοῦ ὀξέος* ἀλλοιώσεως τῆς ἀτμοσφαίρας εἰσὶ τὰ φυτά, τὰ ποτάμια καὶ λιμναῖα ὕδατα, πρωτίστως ὅμως ἡ ἀπέραντος κοίτη τῶν ὠκεανείων ὑδάτων, ἅτινα ἀπορροφῶσι διαλύοντα ἐν ἑαυτοῖς τὸ μεθ' οὗ ἐφάπτονται ἀνθρακικὸν ὀξύ. Δέον ἄρα τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καταρρήτων χωρῶν, πρὸ πάντων δὲ τῶν ὑπὸ θαλάσσης κατακλυζομένων νὰ θεωρῶμεν ὡς τὸν ὑγιεινότατον πάντων.

Ἐὰν εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ πελάγους ἡδέως ἐπιπνέοντα ἄνεμον τὸν καθαρότατον, τὸν πλῆθος πολὺ ἁλατωδῶν μορίων ἐν τοῖς ῥεύμασιν αὐτοῦ αἰωροῦντα, προσθῶμεν καὶ ἐκ πιτύων δάσος, καὶ διαυγῆ καὶ φιλοπαίγμονα κυματαγήν, προσήλιον δὲ καὶ μεσημβρινὸν ἀλλὰ σκιερὸν αἰγιαλὸν ἅπω κείμενον τελματωδῶν τόπων, θέλομεν ἔχει πάντας τοὺς ὑγιεινοὺς παράγοντας πρὸς χρῆσιν λουτρῶν θαλασσίων.

Αἱ νῆσοι, αἱ μικραὶ αὗται κόραι τῆς Προποντίδος πρώτιστα πάντων πρὸς δὲ καὶ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τῆς Χαλκηδόνος αἱ ἀκταὶ παρέχουσιν ἡμῖν δαψιλῶς τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας παράγοντας, οὐχὶ δὲ καί τινες τῆς Προποντίδος παραλίαι ὡς ἡ περὶ τὸ Μάλ-τεπὲ τελματώδης ἐκείνη καὶ νοσηρά.

Ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ μάλιστα τῷ ἄνῳ, τὰ θαλάσσια λουτρὰ ρωστικώτερα πάντων εἰσὶν ἅτε δὴ δροσερώτατα, διότι ἡ θάλασσα ἀείποτε ἐκεῖ κυμαίνεται ὑπὸ τῶν ρευμάτων καὶ τοῦ πνέοντος ἀπαύστως καθαροῦ θαλασσίου ἀέρος.

Δὲν ἐπιλαμβανόμεθα τῶν ἐνδείξεων καὶ ἀντενδείξεων τῶν θαλασσίων λουτρῶν, διότι τούτου ἡ ἐξέτασις ἰδιαζόντως κεῖται μεταξὺ ἰατροῦ καὶ πάσχοντος· εἶνε δὲ ὅλως ἄτοπον εἰς τοιαύτας μήπω καθαρῶς ἐπιστημονικὰς πραγματείας ν' ἀναγράφωνται πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἐνδείξεις αἵτινες παρεξηγούμεναι ἤθελον μᾶλλον βλάψει ἢ ὠφελήσει αὐτούς.

Ν. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ.

---

[1] Ἡ θάλασσα τοῦ ὠκεανοῦ ἔχει διπλασίαν ἁλμυρότητα ἀπὸ τῆς τοῦ Βοσπόρου.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πῶς βλαστάνουσι τὰ σπέρματα τῶν ἀνθέων.

Ὅτε οὐδεμία ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶχεν εἰσέτι μελετηθῆ οἱ προπάτορες ἡμῶν ἔσπειραν κατ' ἴδιον τρόπον τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἐδωδίμων, λαχανικῶν καὶ δημητριακῶν. Ἐπὶ τούτῳ ἡτοίμαζον προηγουμένως τὸ διὰ τὰ σπέρματα ὡρισμένον μέρος ὀργοῦντες αὐτὸ διὰ τοῦ ἀρότρου, εἶτα δὲ ἔρριπτον αὐτὰ ὅσον ἔνεστι κανονικώτερον· συνέβαινε δὲ ὅπως τινὰ μὲν τῶν σπερμάτων τούτων φύωνται, ἄλλα ξηραίνωνται, καὶ πολλὰ δὲ σήπωνται καταστρέφοντα καὶ τὰ γειτνιάζοντα αὐτοῖς. Ἡ τῶν σπερμάτων τῶν ἀνθέων φυτεία οὐδεμίαν ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὴν τῶν δημητριακῶν δεῖται μεγαλητέρας προσοχῆς.

Τὰ τῶν ἀνθέων σπέρματα πρέπει νὰ σπείρωνται, διὰ τὸ ἡμέτερον κλίμα, περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου διὰ τὰ ἄνθη τοῦ θέρους καὶ φθινοπώρου, περὶ τὰ τέλη δὲ Σεπτεμβρίου διὰ τὰ ἄνθη τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ ἔαρος. Ἐπὶ τούτῳ πρέπει νὰ ἐκλέγηται τὸ Νοτιομεσημβρινότερον μέρος τῆς ὅλης περιοχῆς ἐὰν δὲ ᾖναι δυνατὸν καὶ παρὰ τὸ περιτείχισμα τοῦ κήπου. Ἡ γῆ ἥτις θὰ δεχθῇ αὐτὰ πρέπει νὰ προετοιμασθῇ μετὰ προσοχῆς, νὰ ᾖναι δὲ ἐν μέρει λιπαρὰ καὶ κοσκινισμένη. Τότε ῥίπτονται τὰ διάφορα σπέρματα εἰς ἰδιαίτερα χωρίσματα καὶ καλύπτονται διὰ χώματος λεπτοῦ, περισσοτέρου διὰ τὰ ἀδρότερα τῶν σπερμάτων. Ὅταν αὐτὰ ᾖναι λεπτότατα τότε οὐδόλως καλύπτονται. Ἀφοῦ δὲ ῥιφθῶσι καὶ τὰ ἀδρότερα αὐτῶν καλυφθῶσι τότε πρέπει νὰ ποτίζωνται δὶς τῆς ἡμέρας ὅπως διατηρῆται ἡ γῆ πάντοτε ὑγρά, ἕως ὅτου βλαστήσωσι τὰ νεαρὰ φυτά, ἅμα δὲ ταῦτα φανῶσι τὸ πότισμα πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ. Τὰ νεαρὰ φυτὰ σχηματίσαντα τέσσαρα φύλλα πρέπει νὰ μεταφυτεύωνται ἢ εἰς τὸ προσδιωρισμένον αὐτοῖς μέρος, ἢ εἰς ἕτερον ἡτοιμασμένον ἐξεπίτηδες, ἐκεῖ δὲ νὰ εὑρίσκωνται κανονικώτερα καὶ ἀραιότερα ἤτοι εἰς ἀπόστασιν μιᾶς σπιθαμῆς. Οὕτω βλαστάνουσι ταχύτερον καὶ μεταφυτεύονται ἐπιτυχέστερον τὰ σπέρματα τῶν ἀνθέων παράγοντα φυτὰ εὐτραφῆ θαλερὰ καὶ προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν παντὸς ἀνθρώπου.

* *

—

Τὸ διαθηκῶν τὸ ἔθος εἶναι ἀρχαιότατον. Ἴχνη αὐτοῦ ἀπαντῶνται παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Ἑβραίων. Ὁ Σόλων εἰσῆξε τὰς διαθήκας ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 578 π. Χ. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦτο τὸ ἔθιμον. Ἐν τῷ Κορανίῳ πολλὰ ἀναφέρονται περὶ διαθηκῶν. Ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπεσκέφθησαν κατὰ πρῶτον τοὺς Μεξικανοὺς, εὗρον παρ' αὐτῆς τὰς διαθήκης. Ὁ Τρεβάτιος Τέστας, διάσημος τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ νομολόγος, εἰσῆξεν εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς *κωδικέλλους* ἐν ἔτει 38 π. Χ.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Ἐξάλειψις τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ λίπους.

Προκειμένου νὰ ἐξαλείψωμεν τὸ ἐπὶ φορεμάτων, ἐπὶ χάρτου, ἐπὶ σανίδος ἢ ἐπὶ λίθου ῥιφθὲν ἔλαιον, καλύπτομεν αὐτὸ μὲ ζύμην κατασκευασθεῖσαν ἐξ ἀργίλλου διαλυθείσης εἰς τὸ ὕδωρ. Ἡ ζύμη αὕτη ξηρανθεῖσα ἀπορροφᾷ ἐντελῶς τὸ ἔλαιον, τοῦ ὁποίου οὐδὲ ἴχνος μένει ἐκ τοῦ κηλιδωθέντος ἀντικειμένου. Τὸ δὲ λίπος ἐξαλείφεται διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἂν ᾖναι πρόσφατον· ἂν ὅμως ᾖναι παλαιὸν, ἐπειδὴ μεταβάλλεται συνεργείᾳ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν χρόνον εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν, ἡ ἄργιλλος δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ ἐνέργειαν· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν πρέπει νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν ἐπανειλημμένην χρῆσιν ἀσθενῶν τινων ἀλκαλίων, τοῦ αἰθέρους π. χ καὶ προτιμότερον τοῦ θειόχου ἄλατος ἢ τῆς μπαζίνης, τὰ ὁποῖα ἐξαλείφουσιν ἐντελῶς τὰς λιπώδεις οὐσίας. [1]

—Κατὰ τὰ αὐτοκρατορικὰ χρονικὰ τοῦ Κιότου, τὸ πρῶτον ἰαπωνικὸν φαρμακοπωλεῖον συνέστη ἐν ἔτει 730. Ἐν ἔτει 808 ἰατρός τις, Φίρος Σάδας καλούμενος, ἐπλούτισε τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην διὰ τῆς συλλογῆς συνταγῶν ἀπαρτιζουσῶν ἑκατὸν τεύχη. Τὰ πρῶτα νοσοκομεῖα ἱδρύθησαν ἐν ἔτει 825. Αἱ πρῶται ἰατρικαὶ γνώσεις τῶν Ἰαπώνων προῆλθον ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ὅλαι, ἐκ τῆς Κίνας· αὐτόθεν ἐλάμβανον συγγράμματα περὶ ἀνατομίας, ἐγχειρίδια περὶ βοτανικῆς, συνταγολόγια, διδασκάλους σοφοὺς, ἰατροὺς ἐμπειρικοὺς, καὶ φάρμακα παρεσκευασμένα πρὸς ἴασιν ἀπείρων νοσημάτων. Τινὲς τῶν ἐμπειρικῶν τούτων προσέθεντο εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν μαγείαν, καὶ μέχρι σήμερον οἱ διάδοχοι αὐτῶν περιέρχονται πωλοῦντες φυλακτήρια, ἐπῳδὰς γεγραμμένας διὰ καββαλιστικῶν χαρακτήρων, χιτῶνας οἵτινες, φορούμενοι κατά τινα τρόπον καὶ κατά τινα καιρὸν αἴσιον ὑπὸ τῶν πασχόντων, δύνανται δῆθεν καὶ εἰς τὰ λοίσθια εὑρισκομένους νὰ τοὺς ἀναστήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰαπώνων γινώσκουσιν εὐχὰς ἢ ἐξορκισμοὺς, στήνοντας τὰς αἱμορραγίας, συνουλοῦντας τὰς πληγὰς, καὶ διαλύοντα τὴν βασκανίαν ἐπὶ ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν.

—Σαᾶδης, ὁ μέγας ποιητὴς καὶ ἠθικολόγος τῆς Περσίας, παρατηρούμενός ποτε διατί δὲ ὑπήγαινεν εἰς ἐπίσκεψιν ἑνὸς ἐκ τῶν φίλων του, ὅστις κατέστη λίαν ἰσχυρὸς, ἀπεκρίθη: «Ὁ κόσμος τρέχει πρὸς αὐτὸν ὄχι δι' ἄλλο τι, παρὰ διὰ τὸν βαθμόν του· ἐγὼ ὅμως περιμένω νὰ ὑπάγω ὅταν θὰ τὸν χάσῃ, καὶ πιστεύω νὰ ᾖμαι ὁ μόνος ἐπισκεπτόμενος αὐτόν».

[1] Ταμεῖον ἐπιστ. γν. ὑπὸ Α. Κωνσταντινίδου.

Διευθυντὴς ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ.